

การพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ Development of a Ubiquitous-Based Instructional System

วชิระ พรหมวงศ์

Wachira Brahmawong

อาจารย์ประจำสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Lecturer at the Office of Educational Technology, Sukhothai Thammathirat University

e-mail: cbrahmawong@hotmail.com

Received: August 1, 2019

Revised: August 22, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ เพื่อบูรณาการศึกษาในห้องเรียนกับทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่และทุกเวลา ระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพมี 7 องค์ประกอบ (1) การจัดระบบ (2) พฤติกรรมผู้เกี่ยวข้อง (3) วิธีการจัดการเรียนการสอน (4) การสื่อสาร (5) การจัดสภาพแวดล้อม (6) การจัดการเรียนการสอน และ (7) การประเมิน โดยระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพมี 8 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาหลักสูตร (2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระ (3) วางแผนการสอน (4) เตรียมแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์ (5) จัดหาสื่อการสอน (6) จัดสภาพแวดล้อมการเรียน (7) จัดการเรียนการสอน และ (8) การประเมิน ผลดีของระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ คือ มีมาตรฐานและเป็นระบบการเรียนการสอนในอนาคต ที่จะช่วยให้การศึกษาไทยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลา

คำสำคัญ: ระบบการเรียนการสอน, ภาควันตภาพ

ABSTRACT

This article presents the concept of developing ubiquitous-based instructional system integrating classroom learning and distance learning via electronic media to enable students to learn by themselves anywhere and at any time. Ubiquitous-Based Instructional System comprises 8 components (1) Systems Approach; (2) Relevant behavior; (3) Teaching methods; (4) Communication; (5) Environment management; (6) Teaching and Learning management; and (7) Assessment. Ubiquitous-Based Instructional System comprises 8: Step 1: Study the curriculum; Step 2: Conduct Content analysis; Step 3: Do Teaching planning; Step 4: Prepare knowledge sources and experiences sources;

Step 5: Provide teaching media; Step 6: Arrange learning environment; Step 7: Conduct teaching and learning management; and Step 8: Conduct assessment.

Keywords: Instructional System, Ubiquitous Based

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เทคโนโลยีและสารสนเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา การพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสารสนเทศส่งผลให้การจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบองค์รวม ผสมผสาน และบูรณาการ ประสานเชื่อมโยงเป็นแผ่นเดียวกันไม่มีระบบการศึกษาทางไกลและทางใกล้อีกต่อไป ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลา เรียกว่า “การศึกษาภาควันตภาพ” (Ubiquitous Education) คือ การศึกษาที่แพร่กระจายไปทุกแห่งหนทุกเวลา (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2558: 1)

จากที่กล่าวมา ทำให้คาดการณ์ได้ว่า การศึกษาในอนาคตจะเป็นการศึกษาที่ใช้การศึกษาทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกที่และทุกเวลา โดยครูมีหน้าที่คอยกำกับดู ชี้แนะ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักศึกษา โดยผ่านเครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous Communication Tool) และไม่ประสานเวลา (Asynchronous Communication Tool) เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครู และสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน ดังนั้นโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาในอดีตเคยเป็นสถานที่ให้สาระเนื้อหาและความรู้ จะเปลี่ยนบทบาทเป็นสถานที่นัดพบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเผชิญประสบการณ์จริงเพื่อเสริมความเป็นรูปธรรมหลังจากผู้เรียนได้ผ่านการศึกษาภาควันตภาพที่จัดขึ้นมาแล้ว

คำถามก็คือ ประเทศไทยที่กำลังประสบปัญหาด้านการจัดการศึกษา จะมีการจัดระบบการเรียนการสอนอย่างไรให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด คำตอบก็คือ ประเทศไทยต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา กล่าวคือ ประเทศไทยต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพเพื่อตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วทางสังคม เศรษฐกิจ และการสื่อสาร

บทความนี้จึงเสนอเรื่อง “การพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ Development of an Ubiquitous-Based Instructional System: UBIS) เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาไทยให้ได้ดังเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความหมายของระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตภาพ

1. ความหมายของระบบ

ระบบ (System) หมายถึง หน่วยบูรณาภาพ ประกอบด้วย หน่วยย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน หรือการรวมกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ (Component) หรือกระบวนการ (Processes) ที่สัมพันธ์กัน (Interrelated) เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง หากสิ่งใดหรือกระบวนการใดมีการเปลี่ยนแปลงก็จะกระทบสิ่งอื่น ๆ หรือกระบวนการไปด้วย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2553: 6-7)

ระบบ หมายถึง องค์ประกอบที่มารวมกันเป็นหน่วยบูรณาภาพ แต่ละหน่วยจะทำงานของหน่วยตนแต่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน หากหน่วยใดหน่วยหนึ่งมีปัญหาหน่วยอื่นก็มีปัญหาเช่นกัน (วาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2560: 3-9)

โดยสรุป ระบบ หมายถึง หน่วยบูรณาภาพ ที่มีการรวมกันของหน่วยและกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน หากหน่วยหรือกระบวนการใดเกิดการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลถึงหน่วยและกระบวนการอื่น ๆ ไปด้วย

2. ความหมายของการจัดระบบการศึกษา

การจัดระบบการศึกษาเป็นการวางแผนและพัฒนาการศึกษาอย่างมีระบบด้วยการกำหนดขั้นตอนการจัดระบบที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และลักษณะที่พึงประสงค์ของผลิตผลทางการศึกษา เพื่อให้ได้ระบบการศึกษาใหม่หรือปรับปรุงปัญหาทางการศึกษา มีความสำคัญ 5 ประการ คือ (1) เป็นเครื่องมือวางแผนและพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ (2) เป็นหลักประกันความสำเร็จในการดำเนินงานหรือแก้ปัญหาการศึกษา (3) ช่วยให้การศึกษาก้าวไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ (4) สามารถติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ และแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องในการดำเนินการศึกษา และ (5) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบทางการศึกษา

2.3 ความหมายของการเรียนรู้การสอนภาควันตภาพ

นายกสมาคมเทคโนโลยีการศึกษาแห่งประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้นำคำว่า “ภาควันตภาพ” มาใช้แทนคำว่า “Ubiquitous” ในภาษาอังกฤษ โดยคำว่า ภาควันต แปลว่า การแพร่กระจายไปโดยรอบจากจุดกำเนิด ใกล้หรือไกลขึ้นอยู่กับความแรงของสัญญาณที่ส่งไปตามแบบไร้สายและตามสาย เช่น สัญญาณโทรทัศน์ สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณวิทยุ และสัญญาณอินเทอร์เน็ต

คำว่า ภาควันต ตรงกับคำว่า Broadcast หรือ Ubiquitous (Existing everywhere) หมายถึง การแพร่กระจายและการทำให้ปรากฏอยู่ทุกแห่ง สามารถรับฟัง รับชม และรับรู้ได้ตลอดเวลา เรียกรวมน่า ภาควันตภาพศาสตร์ ด้วยการแพร่กระจายความรู้ ข้อมูลข่าวสาร หรือสภาวะต่าง ๆ เรียกว่า ภาควันตวิทยา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Ubiquitology หรือ Pakawantology เมื่อนำมาใช้จะอยู่ในรูปของคำขยาย เช่น โรงเรียนภาควันตภาพ (Ubiquitous School หรือ U-School) ห้องเรียนภาควันตภาพ (Ubiquitous Room หรือ U-Room) องค์กร

ภควันตภาพ (Ubiquitous Organization หรือ U-Organization) เป็นต้น การดำเนินการให้เกิดผลทางภควันตภาพ ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งต้องมีการวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ ถ่ายทอด การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินความรู้ ประสบการณ์ และทักษะความชำนาญในทุกแห่งหนและทุกเวลา

Encyclopedia of the science of learning ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบยูบิควิตัส (Ubiquitous Learning) ว่า เป็นการเรียนที่เกิดขึ้นทุกในสภาพแวดล้อมที่มีมือถือและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นตัวสนับสนุนในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดหาสาระเนื้อหาและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกที่ทุกเวลา กระบวนการเรียนประกอบไปด้วยการเผชิญประสบการณ์จริงโดยการจำลองข้อมูลและปรับให้เหมาะกับผู้เรียนตามสภาพแวดล้อม วัตถุประสงค์ของเนื้อหา กิจกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและสมาชิกในกลุ่มจะถูกปรับให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ความสนใจ ลักษณะความรู้ความเข้าใจ ประวัติและความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเทคโนโลยีมีบทบาทเป็นตัวกลางและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนตามบริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ (Kinshuk & Sabine Graf, 2012, <https://link.springer.com>)

โดยสรุป การจัดระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ หมายถึง เป็นการจัดระบบการเรียนการสอนอย่างมีแบบแผนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ด้วยการกำหนดขั้นตอนการจัดระบบที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันและอนาคต โครงสร้างพื้นฐาน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ทั้งออฟไลน์และออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลา

3. องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ

ระบบการเรียนการสอนภควันตภาพมี 7 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ (2) พฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ (3) วิธีการจัดการเรียนการสอนภควันตภาพ (4) การสื่อสารในระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ (5) การจัดสภาพแวดล้อมระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ (6) การจัดการเรียนการสอนภควันตภาพ และ (7) การประเมินระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ

3.1 การจัดระบบการเรียนการสอนภควันตภาพ

การกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอนภควันตภาพให้มีประสิทธิภาพให้ดีขึ้น ต้องอิงระบบโดยใช้ CIPOF Model ที่ประกอบด้วย (1) บริบทของสังคม (2) ปัจจัยนำเข้า (3) กระบวนการ (4) ผลลัพธ์ และ (5) ผลย้อนกลับ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์: 2560: 14-17) โดยมีหลักการ ดังต่อไปนี้

3.1.1 หลักการวิเคราะห์บริบทของสังคม (C-Context of Society) เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการจัดการศึกษาและประเมินการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม การพัฒนาระบบการเรียนการสอนภควันตภาพก็ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมปัจจุบันและอนาคตที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความรู้และประสบการณ์ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.1.2 หลักการของปัจจัยนำเข้า (I-Input) ระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพต้องยึดหลักการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและพอเพียง ใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็นในการเรียนการสอน ไม่ฟุ่มเฟือย และตามกระแสเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทุกอย่างตามประเทศอื่น แต่ต้องรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องปลูกฝังทัศนคติแง่บวกแก่ผู้เรียนให้เห็นคุณค่าสภาพแวดล้อม วิธีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และปัจจัยนำเข้าที่มีอยู่ในสังคมไทย

3.1.3 หลักการนำกระบวนการมาใช้ (P-Process) ยึดถือการพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ สัมผัส และถ่ายทอดจากบรรพชน ทำการพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับ สังคมไทยยุคปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเท่าทันวิทยาการของโลก และได้สืบทอดความรู้และ ประสบการณ์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.4 หลักการประเมินผลลัพธ์ (O-Output) ระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพจะเน้น การติดตามและประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนและเผชิญประสบการณ์ ให้มีความสำคัญกับการนำความรู้ และผลที่ได้จากการเผชิญประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือสังคมไทย มากกว่าการนำมาใช้ แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงสังคม เช่น การคัดเลือกผลผลิตทางการเกษตรที่มีเกรดดีส่ง ขายนอกประเทศ แล้วนำของที่มีคุณภาพต่ำมาให้คนไทยบริโภค

3.1.5 หลักการคำนึงผลย้อนกลับ (F-Feedback) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาควันต ภาพต้องคำนึงถึงผลย้อนกลับและผลกระทบ (Impact) ที่จะได้รับกลับมาจากผู้เรียน เน้นการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ ที่เคยเน้นแต่การบรรยายให้ผู้เรียนได้เรียนแต่เพื่อรู้ มาเป็นการให้ความรู้และเผชิญ ประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำได้และมีความรู้ โดยหลักสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ต้องอนุรักษ์วิถีและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทย ไม่ให้เกิดผลกระทบอย่างที่ผ่านมาคือ ประชาชนไทยดูแลนวิทยาการของ ไทย และเห็นผลผลิตของชาวต่างชาติดีกว่าของคนไทยด้วยกันเอง

3.2 พฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ

พฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ ประกอบด้วย (1) บทบาทผู้สอน (2) บทบาทผู้ปกครองของผู้เรียน และ (3) บทบาทผู้เรียน

3.2.1 บทบาทผู้สอน ผู้สอนในที่นี้ หมายถึง ครู อาจารย์ ปรากฏท้องถิ่น วิทยาการ และ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับศาสตร์นั้น ๆ โดยผู้สอน ต้องทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ จัดหาเนื้อหาสาระและประสบการณ์ กำกับดูแลการเรียนและการเผชิญประสบการณ์ ประเมินผู้เรียน และตรวจสอบคุณภาพของการจัดการเรียน

3.2.2 บทบาทของผู้ปกครอง ระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพจำเป็นต้องมีผู้ปกครองของ ผู้เรียนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลา โดยผู้ปกครองจะมีบทบาท หน้าที่แนะนำและเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนในสิ่งที่ขาดหายจากการเรียนกับผู้สอน ดูแลบรรยากาศการเรียนให้ เป็นไปตามธรรมชาติตามความเหมาะสมแก่ผู้เรียนหลายบุคคล จัดเวลาเรียนเสริมที่บ้านให้เป็นกิจลักษณะ สร้างระเบียบวินัยให้บุตรหลานตั้งใจเรียน ไม่ควรด่า บ่นจู้จี้ หรือทำโทษรุนแรงกับบุตรหลาน แต่ต้องอธิบาย ในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่บุตรหลาน หากผู้ปกครองไม่สามารถสอนหรืออธิบายเนื้อหาสาระได้ ก็อาจ

ใช้แหล่งความรู้อื่น ๆ ที่มีในชุมชน หรือศูนย์ความรู้ออนไลน์ ศูนย์โสตทัศนออนไลน์และสื่อสังคมมาใช้ที่บ้าน ตัวอย่าง GULF Model (Google and U-tube Learning with Facebook) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์: 2560 :14-19) นอกจากนี้ผู้ปกครองต้องกำกับดูแลการใช้เวลาของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์ ไม่เสียเวลากับกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ หรือคุ้ยแถมมากเกินไป

3.2.3 บทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนในระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพเป็น “ผู้เรียนไร้พรมแดน” หรือ Borderless Students เป็นผู้เรียนที่อยู่ในระบบบูรณาการของระบบการศึกษาทางไกลและทางไกลเข้าไว้ด้วยกันสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้เรียนไร้พรมแดนมีบทบาทที่สำคัญ ได้แก่ ต้องมีวินัยในการเรียน การเชื่อฟังผู้สอนและผู้ปกครองอย่างมีเหตุผล และตั้งใจเรียน เข้าร่วมกิจกรรมและเผชิญประสบการณ์ และเตรียมความพร้อมในด้านการประเมิน ดังนี้

(1) **ผู้เรียนไร้พรมแดนต้องฝึกความมีวินัย** ไม่ใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ ศึกษาหาความรู้ตามเนื้อหาสาระ ทำกิจกรรมและเผชิญประสบการณ์ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้

(2) **ผู้เรียนไร้พรมแดนต้องเชื่อฟังผู้สอนและผู้ปกครอง** อดทนต่อคำตำหนิหรือบ่นของผู้ปกครอง ปฏิบัติตัวตามตารางเรียนที่ผู้ปกครองกำหนดไว้อย่างจริงจังและเอาใจใส่

(3) **ผู้เรียนไร้พรมแดนต้องตั้งใจศึกษาสาระเนื้อหาจากแหล่งความรู้** สื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียน แหล่งความรู้ในชุมชน และใช้ศูนย์ความรู้ต่าง ๆ จากเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นหัวใจการเข้าถึงความรู้และประสบการณ์ของการเรียนการสอนภาควันตภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(4) **ผู้เรียนไร้พรมแดนต้องสนใจประกอบกิจกรรม** และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมตามที่ผู้ปกครองจัดให้โดยเฉพาะการเรียนและเผชิญประสบการณ์จากชีวิตจริง

(5) **ผู้เรียนไร้พรมแดนต้องเตรียมตัวสำหรับการประเมิน** และทดสอบความรู้จากโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อจะได้ขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 วิธีการจัดการเรียนการสอนภาควันตภาพ

วิธีการจัดการเรียนการสอนในระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพจะต้องจัดวิธีการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนภาควันตภาพประกอบด้วย การเรียนกับครอบครัว การเรียนกับผู้สอน การเรียนกับเพื่อน และการเรียนด้วยตนเอง

3.3.1 วิธีการจัดการเรียนกับครอบครัว (Family Directed Learning: FDL) เป็นการรับความรู้จากผู้ปกครองของผู้เรียน อาจเป็น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย หรือสมาชิกที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อช่วยเสริมเนื้อหาและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้จากที่บ้าน โดยมีการจัดตารางเวลาแบบยืดหยุ่น (Flexible Scheduling)

3.3.2 วิธีการจัดการเรียนกับผู้สอน (Teacher Directed Learning: TDL) เป็นการรับความรู้ สาระเนื้อหาและประสบการณ์จากผู้สอน ซึ่งอาจเป็นครู อาจารย์ ปรมาจารย์ท้องถิ่น หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ จะมีการวางแผนการเรียน การถ่ายทอดเนื้อหาและเผชิญประสบการณ์ และตารางเวลาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยวิธีการเรียนกับผู้สอนอาจจัดผ่านการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ Video

Conference Media (VCM) ในกรณีที่ผู้สอนอยู่ห่างไกลจากผู้เรียนหลายคน หรืออาจใช้โปรแกรมสนทนา รายบุคคล เช่น Line, Messenger ในกรณีสอนรายบุคคลจากทางไกลก็ได้

3.3.3 วิธีการจัดการเรียนกับเพื่อน (Peer Directed Learning: PDL) เป็นวิธีการจัดการเรียนที่ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกับผู้เรียนในชั้นเรียนด้วยกัน ผู้เรียนรวมกลุ่มกับสมาชิกทั้งในและนอกสถาบัน หรือรวมกลุ่มกับบุคคลที่สนใจ เพื่อประกอบกิจกรรมและเผชิญประสบการณ์กลุ่ม หรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ในกรณีที่ผู้เรียนแต่ละคนอยู่ห่างไกลจากกันอาจใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเชื่อมโยงหากัน โดยใช้รูปแบบประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ Video Conference Media (VCM)

3.3.4 วิธีการเรียนด้วยตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อ ได้แก่ หนังสือ ตำรา แบบเรียน หรือจากแหล่งความรู้ในชุมชน หรือจากศูนย์ความรู้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.4 การสื่อสารในระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ

การจัดระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพจะใช้กระบวนการสื่อสารแบบพบหน้าและการสื่อสารไร้พรมแดนโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อติดต่อกันจากที่ ๆ ห่างไกลกัน หรือในกรณีที่ไม่สามารถพบหน้ากันในสถานที่เดียวกัน

ผู้สอนและผู้ปกครองต้องสื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นตัวแบบ (Idol) ในด้านการพูดและแสดงความคิดเห็นที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน ต้องจัดหาสื่อและช่องทางที่ทำหน้าที่เสมือนพาหนะนำผู้เรียนไปสู่สาระเนื้อหา ความรู้และประสบการณ์

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนภาควันตภาพ (Instructional Ubiquitous Medias: I-UM) ที่มีบทบาทมากในการจัดเรียนการสอนภาควันตภาพ ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมวลชน สื่อพื้นบ้าน และสื่อสังคม

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต บทเรียนคอมพิวเตอร์ ซีดีโสตทัศน ดวีดีโสตทัศน เป็นต้น
- 2) สื่อมวลชน เช่น หนังสือ ตำรา รายการวิทยุกระจายเสียง รายการโทรทัศน์ ฯลฯ
- 3) สื่อพื้นบ้าน เช่น วัด ภูมิปัญญาท้องถิ่น อุทยานการศึกษา ฯลฯ
- 4) สื่อสังคม เช่น Facebook, YouTube, WeChat, Line เป็นต้น

3.5 การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ

สภาพแวดล้อมสำหรับระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ เริ่มจากการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม สำหรับเป็นพื้นฐานปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในสถานการณ์จำลองผ่านสื่อสังคมเพื่อเพิ่มระยะการมีปฏิสัมพันธ์ และการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดสภาพแวดล้อมมีรายละเอียด ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับการเรียนการสอนภาควันตภาพ ผู้สอนและผู้ปกครองต้องจัดสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนและที่บ้านให้เอื้อต่อการศึกษาของผู้เรียน โดยหัวใจหลักคือ แหล่งความรู้ที่ผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา เช่น

(1) การจัดพื้นที่สำหรับผู้เรียนโดยเฉพาะ การจัดพื้นที่สำหรับผู้เรียนนี้จะเป็นเขตที่เงียบสงบไร้สิ่งรบกวน มีความสว่างเพียงพอ อุณหภูมิที่พอเหมาะ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นเอื้ออำนวยผู้เรียนเพียงพอต่อความต้องการ และในพื้นที่จะมีแหล่งความรู้อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เรียนสามารถใช้ค้นหาความรู้ได้ตลอดเวลา

(2) การจัดบริเวณพักผ่อนและแหล่งนันทนาการ อาจจัดบริเวณนอกห้องเรียนในสวนหรือสนามเพื่อให้ผู้เรียนได้พักผ่อนและผ่อนคลาย แต่ต้องมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ผู้เรียนสามารถเรียนไปด้วยขณะทำกิจกรรมนันทนาการ หรือขณะกำลังพักผ่อน

(3) การจัดห้องเรียน ควรจัดสภาพห้องเรียนให้ผู้เรียนสามารถเห็นหน้าสมาชิกได้ทุกคนเพื่อให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนสาระเนื้อหา ความรู้ และประสบการณ์ การทำกิจกรรมและเผชิญประสบการณ์ร่วมกัน การอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ห้องเรียนควรมีเครื่องมือที่ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ทันทั่วถึง โดยอาจจัดในรูปแบบออฟไลน์หรือออนไลน์ก็ได้ตามความเหมาะสมของทรัพยากรที่มี

2) การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ ผู้สอนและผู้ปกครองต้องมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมโดยปลูกฝังเข้าไปในจิตใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มุ่งเน้นการเรียน ทำกิจกรรม และเผชิญประสบการณ์ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีและรู้จักการทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าเรียนรู้เพื่อแข่งขันกันเอง

3) การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานระหว่างผู้สอนหรือผู้ปกครองกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเอง การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมการเรียนการสอนภาควันภาพจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเคารพและให้เกียรติผู้อื่นโดยเฉพาะคนในชาติไทยด้วยกันเอง ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีไทย ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทยมากกว่าของต่างชาติ

4) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานการณ์จำลองผ่านสื่อสังคม เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลกันออกไป จำเป็นต้องมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ เรียน ทำกิจกรรม และเผชิญประสบการณ์ที่จำลองขึ้นร่วมกันได้ นอกจากนี้ยังเป็นการขยายขอบเขตของการศึกษาแบบภาควันภาพโดยใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.6 การจัดการเรียนการสอนภาควันภาพ

การจัดการเรียนการสอนภาควันภาพ ครอบคลุม การจัดระบบการเรียน และจัดการองค์ความรู้ ผู้สอนต้องมีระบบการจัดการเรียน (Learning Management System: LMS) เช่น การวางแผนการเรียน การเตรียมเนื้อหาที่จะสอน การมอบหมายงานและกิจกรรม และการประเมินผล

ผู้ปกครองต้องจัดการองค์ความรู้สำหรับผู้เรียนเพื่อให้บ้านของผู้เรียนมีแหล่งความรู้ในการดำเนินกิจกรรม การทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการเผชิญประสบการณ์ เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่อาจขาดตกบกพร่องจากผู้สอนเสริมให้แก่ผู้เรียน โดยอาจเชื่อมต่อกับศูนย์ความรู้ในชุมชนหรือสถานศึกษา

3.7 การประเมินระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ

การประเมินระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพครอบคลุม การประเมินระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพที่บ้าน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) การประเมินระบบการเรียนรู้ที่บ้าน เป็นการประเมินองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Input) ผลที่ได้รับ (Outcome) ผลย้อนกลับ (Feedback) และผลกระทบ (Impact) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ

2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการประเมินการเรียนรู้ที่ครอบคลุม การประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และการประเมินผลสุดท้าย

สรุป องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ ครอบคลุม ระบบการจัดการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ พฤติกรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิธีการจัดการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ การสื่อสารการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ และการประเมินระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ

4. ขั้นตอนการจัดระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ

การจัดระบบการเรียนรู้การสอนภาควันตาภาพ มีขั้นตอนดำเนินการอย่างน้อย 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ศึกษาหลักสูตร (2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระ (3) วางแผนการสอน (4) เตรียมแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์ (5) จัดหาสื่อการสอน (6) การจัดสภาพแวดล้อม (7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ (8) ประเมินโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ขั้นศึกษาหลักสูตร

หลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการเรียนแบบภาควันตาภาพ คือ หลักสูตรแบบอิงประสบการณ์ (Experience-Based Curriculum: EBC) และการเรียนรู้การสอนที่เหมาะสม คือ การสอนแบบอิงประสบการณ์ (Experienced-Based Approach: EBA) ในปัจจุบันศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้พัฒนาหลักสูตรแบบอิงประสบการณ์ผ่านสื่อสังคม (Social Media Experience-Based Curriculum: SMEBC) และพัฒนาการเรียนการสอนแบบอิงประสบการณ์ผ่านสื่อสังคม (Social Media Experience-Based Approach: SMEBA) เพื่อให้ตอบสนองต่อการเรียนการสอนแบบภาควันตาภาพ

4.2 ขั้นวิเคราะห์เนื้อหาสาระ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำวิชาต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาให้แตกย่อยลงไปเพื่อให้สามารถจัดสาระเนื้อหา ความรู้และประสบการณ์ให้ครอบคลุม แม้ว่าหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเนื้อหาสาระย่อย โดยแบ่งเป็นมาตรฐานตามช่วงชั้นไว้แล้วก็ตาม ผู้สอนก็ควรที่จะดำเนินการในขั้นตอนนี้เพื่อจัดหลักสูตรในรูปแบบการเรียนรู้การสอนแบบอิงประสบการณ์ เช่น จำลองกรณีศึกษามาหนึ่งตัวอย่างที่ครอบคลุมเนื้อหาหลายวิชา และมอบให้ผู้เรียนจัดทำเป็นโครงการ กิจกรรม หรือเผชิญประสบการณ์จากกรณีศึกษาที่จำลองขึ้น เป็นต้น

4.3 ขั้นตอนการวางแผนการสอน

เป็นขั้นตอนการกำหนดแผนล่วงหน้าระยะยาวและระยะสั้นในการให้ความรู้ และ ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยเขียนในรูปแผนการสอน

1) **การวางแผนระยะยาว** เป็นแผนการสอนทั้งปีตามหลักสูตร อาจใช้ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

2) **การวางแผนระยะสั้น** แผนการสอนรายชั่วโมง รายวัน หรือรายสัปดาห์ แผนการสอน เป็นการกำหนดการสอนล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การเผชิญประสบการณ์ สื่อการสอน และการประเมิน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2560, 14-25)

4.4 ขั้นตอนเตรียมแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์

ผู้สอนต้องวิเคราะห์สาระเนื้อหาและประสบการณ์แล้วนำมากำหนดแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์ เพื่อให้ทราบว่าสาระเนื้อหาและประสบการณ์ใดที่ผู้สอนสามารถสอนได้ สาระเนื้อหาและประสบการณ์ใดควรมาจากแหล่งความรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์ความรู้ สื่อการศึกษา เป็นต้น

ผู้สอนต้องจัดเตรียมแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์ในรูปแบบแผนการเรียนรู้และการเผชิญประสบการณ์ ที่มีการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์หลัก เนื้อหาและประสบการณ์รอง กิจกรรมและการกิจที่ผู้เรียนได้รับมอบหมาย แหล่งความรู้ สื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้ และการประเมิน

4.5 ขั้นตอนจัดหาสื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนภาควันตภาพแบ่งในแนวกว้างได้ 4 ประเภท คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมวลชน สื่อพื้นบ้าน และสื่อสังคม ในแนวแคบอาจเป็นได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพและเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเป็นสื่อประสมในรูปของโมดูลหรือชุดการสอน (Modules or Instructional Packages)

1) **สื่อบุคคล** คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่ผู้สอนเป็นผู้เชิญมาให้ความรู้เฉพาะเรื่อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ นักปราชญ์ท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิลปิน เป็นต้น

2) **สื่อสิ่งพิมพ์** ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารการเรียนการสอน แบบเรียน เป็นต้น

3) **สื่อภาพและเสียง** ได้แก่ เทปเสียง เทปภาพ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ซีดีเสียง ซีดีภาพ เป็นต้น

4) **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** อาจจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ สื่อที่อาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์ กับสื่อที่ไม่ต้องใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออฟไลน์

(1) **สื่อออนไลน์** เป็นสื่อที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง ได้แก่ (1) ศูนย์ความรู้ออนไลน์ (Online Knowledge Centers: OSKC) เช่น Google, Bing, Yahoo (2) ศูนย์ทรัพยากรความรู้ออนไลน์ (Online Resources Knowledge Centers: ORKC) เช่น Wikipedia, Blog, Facebook Page (3) ศูนย์สื่อโสตทัศนออนไลน์ (Online Audiovisual Centers: AC) เช่น YouTube, Facebook Watch และ (4) ศูนย์เครือข่ายสังคม (Social Network Media Centers: SNMC) เช่น Facebook, Line, WhatsApp, WeChat เป็นต้น

(2) **สื่อออฟไลน์ (Offline)** เป็นสื่อที่ไม่ต้องอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) ที่อยู่ในรูปซีดี ดีวีดี หรือแฟลชไดรฟ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

4.6 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาควันตภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมมีความสำคัญมากในระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ เนื่องจากผู้เรียนต้องสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลา ดังนั้น ผู้สอนและผู้ปกครองต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มียุคประกอบ 4 ส่วน ดังนี้ ห้องเรียน แหล่งความรู้ ศูนย์ค้นหาความรู้ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งเผชิญประสบการณ์

1) **ห้องเรียน** เป็นที่ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร ห้องเรียนที่ดีควรจัดให้อากาศถ่ายเทสะดวก ผู้เรียนขณะนั่งเรียนสามารถเห็นหน้าสมาชิกผู้เรียนด้วยกันทั้งหมด

2) **แหล่งความรู้** เป็นที่รวบรวมสาระเนื้อหา ความรู้ และประสบการณ์ภายในโรงเรียน หรือภายในบ้าน เช่น ห้องสมุด สื่อการศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3) **แหล่งค้นหาความรู้ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต** เป็นห้อง มุมหรือสถานที่ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ มือถือ แท็บเล็ตที่เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหาสาระเนื้อหา ความรู้ และประสบการณ์ผู้เรียนต้องการ

4) **แหล่งเผชิญประสบการณ์** อาจจัดเป็นห้องปฏิบัติการอย่างง่าย หรือจัดเป็นพื้นที่สำหรับทำโครงการตามแผนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเผชิญประสบการณ์จากสถานที่จำลองขึ้นในพื้นที่ที่จัดไว้ อาจใช้บริเวณนอกสถานที่โรงเรียนหรือบ้านในการเผชิญประสบการณ์ เช่น วัด แหล่งชุมชน แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

4.7 การจัดการเรียนการสอน

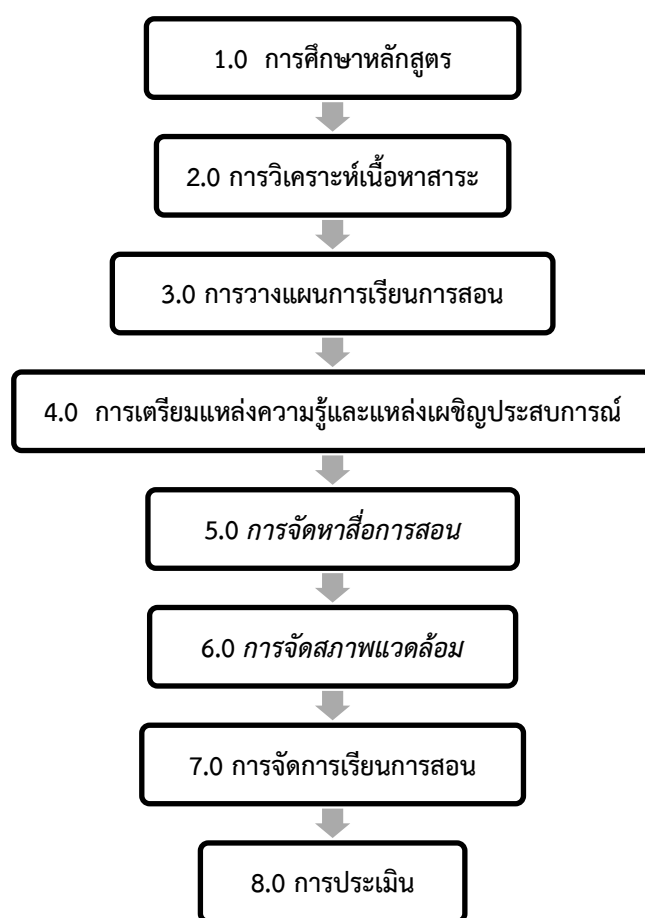
การจัดการเรียนการสอนภาควันตภาพโดยใช้การเรียนการสอนแบบอิงประสบการณ์จะมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ (1) ผู้เรียนประเมินตนเองก่อนการเรียนการสอน (2) ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ สาระเนื้อหา และให้ผู้เรียนเผชิญประสบการณ์ (3) ผู้สอนให้ผู้เรียนจัดทำรายงาน กิจกรรมการเรียนหรือโครงการ (4) ผู้เรียนรายงานผลการทำรายงาน กิจกรรมการเรียนหรือโครงการ แก่ผู้สอน ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น และบอกข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขปรับปรุง (5) ผู้สอนสรุปความรู้ สาระเนื้อหา และประสบการณ์ในการเรียนนั้น และ (6) ประเมินผู้เรียนหลังการเรียนการสอน

4.8 การประเมิน

การประเมิน เป็นภารกิจสำคัญที่ผู้สอนจะต้องทำเพื่อประกันคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนภาควันตภาพ โดยมีการประเมินแบบครบวงจร คือ ประเมินก่อนการเรียน ประเมินระหว่างการเรียนรู้ และประเมินหลังการเรียนรู้

เมื่อมีการประเมินเกิดขึ้น ผู้สอนต้องแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ ในกรณีผลการประเมินผู้เรียนออกมาในเกณฑ์ดี ผู้ปกครองก็ควรชมผู้เรียน หรืออาจให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้เรียน ในกรณีที่ผลการประเมินผู้เรียนต่ำผู้ปกครองมีหน้าที่ชี้แนะ แนะนำ และปลอบโยนผู้เรียน ไม่ควรดุด่าหรือซ้ำเติมผู้เรียนเพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความระอ้าและเบื่อหน่ายในการเรียน

โดยสรุป ขั้นตอนของระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพมี 8 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาหลักสูตร (2) การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (3) การวางแผนการเรียนการสอน (4) การเตรียมแหล่งความรู้และแหล่งเผชิญประสบการณ์ (5) การจัดหาสื่อการสอน (6) การจัดสภาพแวดล้อม (7) การจัดการเรียนการสอน และ (8) การประเมิน

ภาพที่ 1 แผนผังขั้นตอนระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ

5. ประโยชน์ของระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพ

1) ระบบการเรียนการสอนภาควันตภาพเป็นระบบการเรียนการสอนในอนาคต มีมาตรฐานสากล เป็นระบบที่จะขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการศึกษา คือ การศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา

2) ระบบการเรียนการสอนภาควันตาภาพ เน้นการจัดการเรียนการสอนอิงประสบการณ์เมื่อมีปัญหาที่ผู้เรียนต้องประสบ ผู้เรียนก็จะชวนหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้ได้กระบวนการการทำงานที่สามารถนำติดตัวไปใช้ได้

3) ระบบการเรียนการสอนภาควันตาภาพ ทำให้บทบาทของผู้เรียน ผู้สอนกับผู้ปกครองเปลี่ยนไป ผู้เรียนมีวินัยและความรับผิดชอบมากขึ้นเพราะต้องแสวงหาความรู้ มาใช้ในการทำกิจกรรมหรือเผชิญประสบการณ์ในการเรียน ผู้เรียนสามารถค้นคว้าความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนและผู้ปกครองคอยเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้ประสานงาน ให้คำปรึกษา ชี้แนะและประเมินผู้เรียน

4) ระบบการเรียนการสอนภาควันตาภาพ ช่วยลดต้นทุน เวลาและค่าใช้จ่ายในการศึกษาหาความรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาทุกโอกาส ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่สถานที่แห่งไหนก็สามารถศึกษาและหาความรู้ได้จากแหล่งความรู้หรือศูนย์ความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6. สรุป

ระบบการเรียนการสอนภาควันตาภาพ เป็นระบบการศึกษาในอนาคตที่ใช้การศึกษาแบบบูรณาการ คือ รวมการศึกษาทางไกลและทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกที่และทุกเวลา โดยมีผู้สอนและผู้ปกครองคอยเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้ประสานงาน ให้คำปรึกษา ชี้แนะและประเมินผู้เรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). **หน่วยที่ 14 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาที่บ้าน**

ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2558). **ระบบการสอนแบบอิงประสบการณ์ผ่านสื่อสังคม.** กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). **หน่วย 1 ระบบและการจัดระบบ ในประมวลสาระชุดวิชาการจัด**

ระบบทางการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วาสนา ทวกุลทรัพย์. (2560). **หน่วยที่ 3 สามัญทัศน์การจัดระบบทางการศึกษา ในเอกสารการสอน
ชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). **มาตรฐานและแนวปฏิบัติการเรียนการสอน MOOC ที่ได้รับ
การยอมรับในระดับนานาชาติ**. กรุงเทพฯ: โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย.
- Chaiyong Brahmawong. (2009). **e-Learning Principles and Methodologies**.
Bangkok: College of Internet Distance Education, Assumption University.
https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007%2F978-1-4419-1428-6_224
สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 มิถุนายน 2562.
- Shih, J.-L., Chu, H., Hwang, G.-J., & Kinshuk. (2011). **An investigation of attitudes of
students and teachers about participating in a context-aware ubiquitous
learning activity**. British Journal of Educational Technology, 42(3), 373–394.
- Kinshuk, L. T.-C., & Graf, S. (2009). **Coping with mismatched courses – students’
behaviour and performance in courses mismatched to their learning styles**.
Educational Technology Research and Development, 57(6), 739–752.
- Hwang, G.-J., Tsai, C.-C., & Yang, S. J. H. (2008). **Criteria, strategies and research issues of
context-aware ubiquitous learning**. Educational Technology & Society,
11(2), 81–91.

Systematic Functions and Switch Functions in Taxi Meter

ระบบการทำงานและหน้าที่การทำงานของสวิตช์ในแท็กซี่มิเตอร์

Olan Karnchanakas

โอฬาร กาญจนภาค

Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

E-mail: olando12888@yahoo.com

Received: August 6, 2019

Revised: August 24, 2019

Accepted: August 26, 2019

Abstract

The article was to study the systematic functions and the switch functions in taxi meter including the memory data displays. It showed the systematic diagram for a better comprehension, such as the display board, CPU board, Input /Output driver board and also showing a transducer and a battery connection including the signal lamps for passengers. Moreover, it explained all working steps of taxi meter including the setting value of switches to fit to any vehicles which were the guidelines for commercial researches. The article did not explain about the rate change when the transportation authority allowed changing the fare rates, but it will be written after a research on commercial taxi meter is finished. This article would suggest the ideas for further design as a commercial taxi meter, and hopefully it would be beneficial to interested persons, electronic engineering students on using these ideas for further researches.

Keywords: taxi meter, innovation designing

บทคัดย่อ

บทความนี้ เพื่อศึกษาระบบ และหน้าที่การทำงานของสวิตช์ในแท็กซี่มิเตอร์ ซึ่งจะบอกรายละเอียดขั้นพื้นฐานและหน้าที่การทำงานของสวิตช์ต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงผลของข้อมูลที่เก็บไว้ในหน่วยความจำ ผู้เขียนได้นำเสนอไดอะแกรมทั้งระบบเพื่อความเข้าใจระบบการทำงานของแท็กซี่มิเตอร์ให้ง่ายขึ้น มีการแสดงบอร์ดแสดงผล บอร์ดซีพียู บอร์ดอินพุตเอาพุตไดรเวอร์ อีกทั้งแสดงการต่อสายข้อมูลจากทรานซิสเตอร์ แหล่งจ่ายไฟและไฟบอกสัญญาณแก่ผู้โดยสาร นอกจากนี้ยังอธิบายถึงการทำงานทุกขั้นตอนที่จำเป็นของแท็กซี่มิเตอร์ รวมทั้งการตั้งค่าต่างๆเพื่อให้เข้ากับรถแท็กซี่ทุกรุ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยในการออกแบบฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ของแท็กซี่มิเตอร์ แต่ทั้งนี้ยังขาดการ

เปลี่ยนค่าโดยสารใหม่เมื่อมีการเปลี่ยนระบบการคิดเงินจากกรมการขนส่งทางบก ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายภายหลังเมื่อทำวิจัยเชิงพาณิชย์สำเร็จในเร็ววัน บทความนี้สามารถนำไปต่อยอดในการออกแบบแท็กซี่มิเตอร์เชิงพาณิชย์ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ นักเรียนนักศึกษาด้านไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์จะนำไปศึกษาและทำการวิจัยต่อยอดต่อไป

คำสำคัญ: แท็กซี่มิเตอร์, การออกแบบนวัตกรรม

1. INTRODUCTION

Thailand 4.0 is an economic model that aims to unlock the country from several economic challenges resulting from past economic development models which place an emphasis on agriculture (Thailand 1.0), light industry (Thailand 2.0), and advanced industry (Thailand 3.0). These challenges include “a middle income trap”, “an inequality trap”, and “an imbalanced trap”. In order to transform Thailand’s comparative advantage through knowledge, technology, and innovation, a long term goal to develop. The 5 technology and target industries will be transformed into “integrated research” in order to provide possible solutions to challenges that may arise at the national and global levels, as well as identify business opportunities for the private sectors [1]. The TAXI METER is the one and is the new generation of electronic taximeters, incorporating advanced technology and design, specifically to meet the ever changing needs of the taxi industry. The heart of the TAXI METER is a new state-of-the-art proven computer which performs all the necessary functions and computations. A number of unique features have been integrated into the system to produce maximum efficiency in operations as well as easing of use to the users. The following features of the TAXI METER illustrate the design philosophy engaged to produce this revolutionary meter: The TAXI METER consists of 3 printed circuit boards that are fully interlocked eliminating messy wire looms completely. The only “loose” wires are those to external lamps. Thus reliability is tremendously improved. Each of the 3 printed circuit boards is fully modular and this facilitates servicing and fault finding, thereby saving time. Leading zero suppression has been included to eliminate unwanted 0’s (zeroes) after the most significant digit to produce an appealing display. E.g. TB 003.50 becomes TB 3.50. Distinctive LED (light emitting diodes) mode indicators show explicitly that switch entries have been accepted and also enables various functions to be used easily. Automatic light level control is to vary the display brightness according to ambient light conditions. The facility to total the extras to the

main fare and also permits the totaled fare to be reverted to fare & extras separately. In addition, if the driver forgets to place the TAXI METER back to HIRED mode (where applicable), the TAXI METER will automatically do so! An accurate (resolution to $1/8^{\text{th}}$ of a rev.) in-built digital rev. counter is to simplify the calibration process and reduce time for rate changes. Logically structured format is used for keyboard operation and an ergonomically designed front face. Separate PROMs for control and rates thereby enhancing the reliability factor, whenever there is a rate change. The hardware is so designed to allow easy implementation & realization of deferred options or requirements. The systematic diagram for taxi meter is shown in figure 1

2. THE SYSTEMATIC FUNCTIONS FOR COMMERCIAL TAXI METER [2], [3]

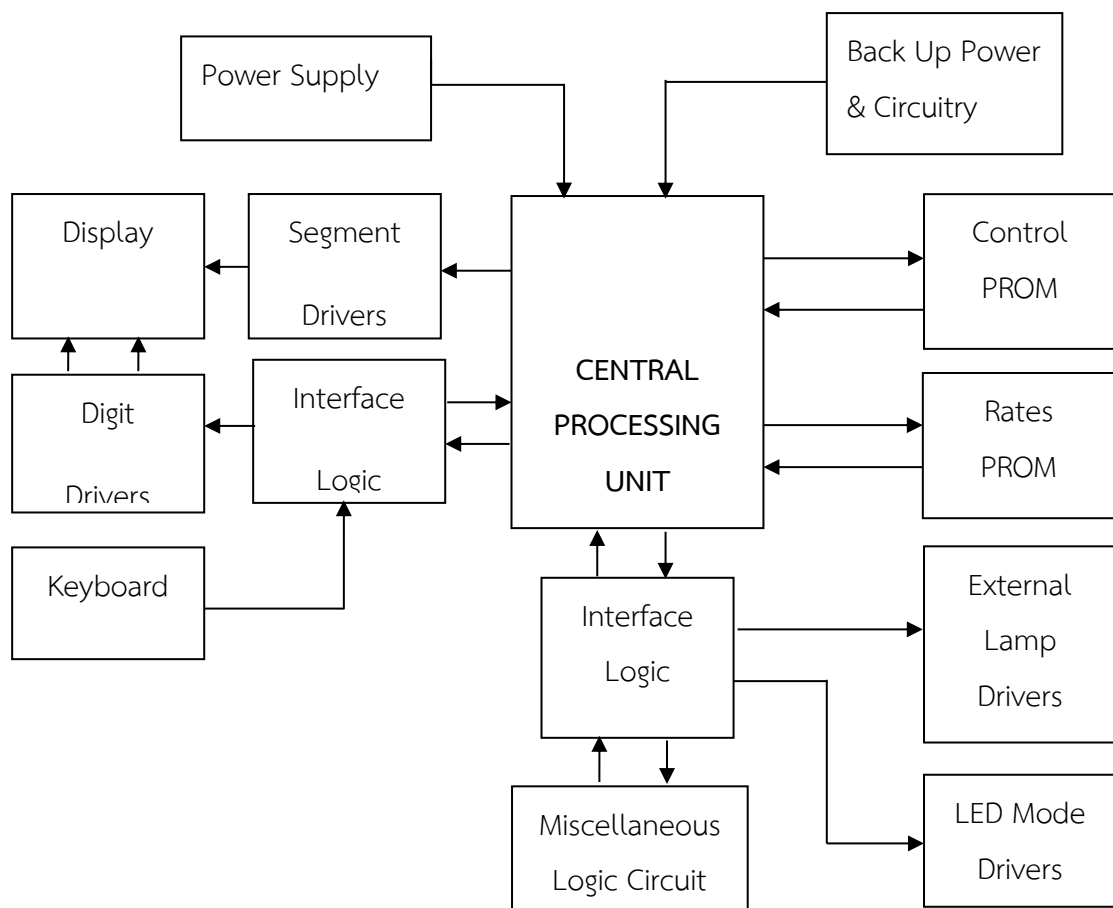

Figure 1: Systematic function

3. FRONT PANEL & SWITCHES FUNCTIONS FOR COMMERCIAL TAXI METER

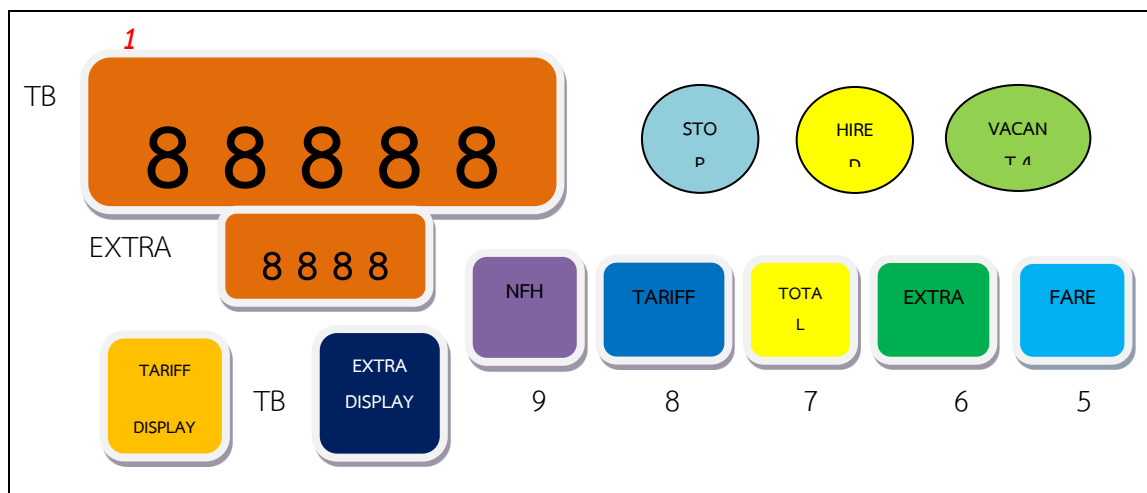

Figure 2: Taxi Meter front panel (2X)

4. LAYOUT & FUNCTION OF TAXI METER

1. FARE DISPLAY = In HIRED & STOP mode, displays the FARE
= In MEMORY mode, displays the information in memory
2. STOP LED = Indicates DISTANCE ON, TIME OFF
3. HIRED LED = Indicates DISTANCE ON, TIME ON
4. VACANT LED = Indicates VACANT mode
5. FARE SWITCH = See tabulated chart for functions
6. EXTRAS SWITCH = See tabulated chart for functions
7. TOTAL / MEM SW.= See tabulated chart for functions
8. TARIFF SWITCH = See tabulated chart for functions
9. NFH / VAC = See tabulated chart for functions
10. EXTRA DISPLAY = Displays the appropriate EXTRAS
11. TARIFF DISPLAY = In HIRED & STOP mode, displays the TARIFF
= In VAC mode, if TARIFF SW. keyed, displays TARIFF
= In VAC mode, if MEM. SW. keyed, displays memory function number.

To understand more about the functions of switches in various modes, please see Table 1.

5. TABULATION OF SWITCH FUNCTIONS IN VARIOUS MODES [4]

SWITCH	MODE			
	NFH	VAC	HIRED	STOP
NFH / VAC	Toggles between NFH & VAC	Toggles between VAC & NFH	Reverts to VAC	Reverts to VAC
EXTRA	Inoperative	Proceeds to HIRED & loads flag fall. Time & Dist. active	Proceeds to STOP. Time is inactive. Dist. active	Reverts to HIRED. Time & Dist. active
TOTAL / MEM	Inoperative	Dsp. Infor'n stored in memory	Adds Extras to Fare dsp.	Splits Fare dsp. To Fare & Extras.
TARIFF	Inoperative	Selects Tariff	Inoperative	Inoperative

Table 1: switch functions

KEY : NFH = Not For Hire

VAC = Vacant

Dsp = Display

Infor'n = Information

NB. NFH mode = Time & Distance OFF

VAC mode = Time & Distance OFF

HIRED mode = Time & Distance ON

STOP mode = Time OF & Distance ON

The information stored in memory (numerical order) is as follows:

1. Total Money
2. Total Money of Tariff 2
3. Total Extras
4. Paid Kilometers
5. Total Kilometers
6. Trips
7. Units
8. Revset (current rev. setting of vehicle)

9. Rev. counter (used for calibration purposes)

N.B.

a. For switches NFH/VAC & TOTAL / MEM , TWO key depressions may be needed to accomplish a function depending on the current & previous mode. This feature serves the purpose of preventing accidental or unintentional key / switch entries.

b. For functions 4 to 9 , inclusive,
ignore the decimal point.

10. The display of information stored in memory is shown in Table 2.

6. TYPICAL DISPLAY FORMATS WHEN CYCLING THROUGH MEMORY FUNCTIONS

Memory Function :	Display Examples :
1. = Total Money	TB 35.00 TB 958.00
2. = Total Money Tariff 2	TB 89.00 TB 267.00
3. = Total of Extras	TB 166.00 TB 700.00
4. = Paid kilometers	TB 450.53 means 45053 Km. TB 61.19 means 6119 Km.
5. = Total kilometers	TB 666.88 means 66688 Km. TB122.97 means 12297 Km.
6. Trips	TB 77.64 means 7764 trips TB 846.28 means 84628 trips
7. Units	TB 555.17 means 55517 units TB 999.36 means 99936 units
8. Revset	TB 6.34 means 634 Revs. TB 5.99 means 599 Revs.
<u>NB.</u> The figures displayed when Revset is selected imply that the vehicle is set to ??? revs / km.	
9. Rev counter In general, the display format =	TB 614.03 means 614 & 3/8 revs. TB 701.07 means 701 & 7/8 revs. TB 658.00 means 658 revs. TB EDC.BA

Table 6: display format

Where the digits: EDC = whole/ complete revolutions

B = Redundant digit. i.e. ignore/always 0

A = 1/8 revolution counter

Therefore if digit A = 1 means 1/8 of a rev.

A = 2 means 2/8 of a rev.

A = 3 means 3/8 of a rev. Etc.

A = 7 means 7/8 of a rev.

7. THE EXPLODED VIEW OF TAXI METER

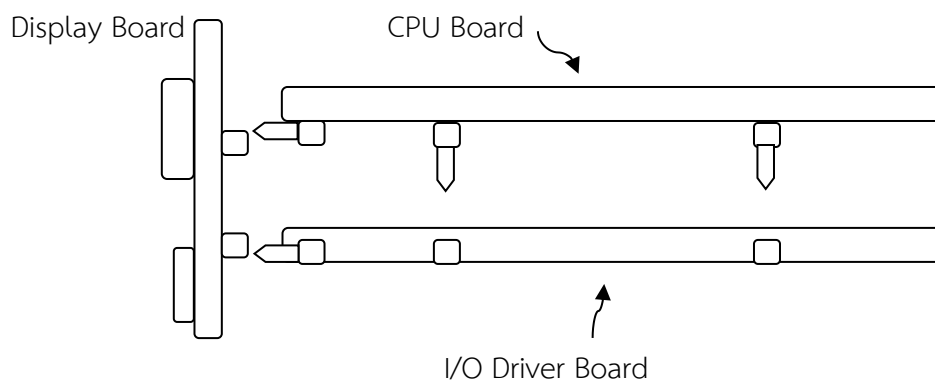
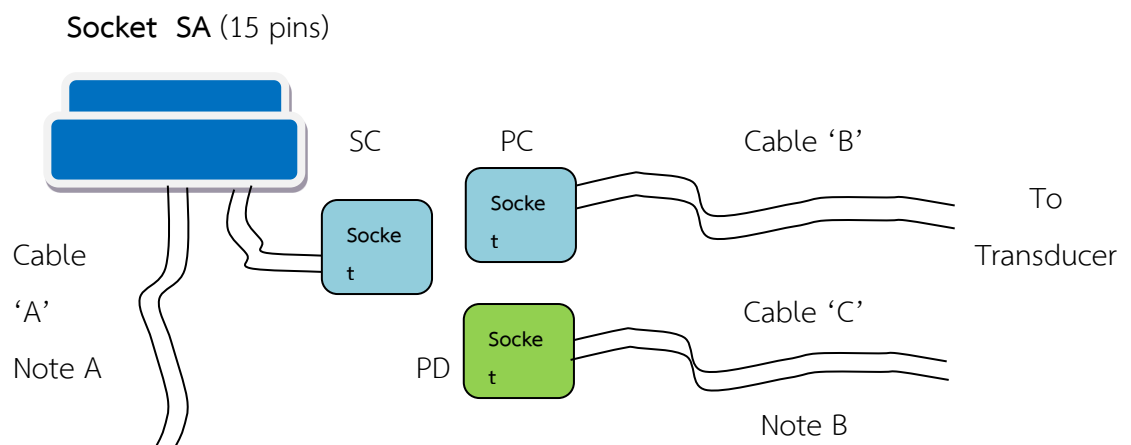

Figure 3: 3-Board exploded view

8. THE WIRING DIAGRAM FOR TAXI METER

Figure 4: Wiring Diagram for TAXI METER

Note A

Individual wires coded as follows: GREY/WHITE = Tariff 1

RED = 12V (Positive)

Note B: CABLE 'C' is used for cars with

BLACK = 0V (Ground)

YELLOW = Not for Hire lamp

GREY = Tariff.

Electronic Speedometer outputs e.g.XD/XE Falcon. GREEN = 0V; PURPLE = Output of electronic is now selected, indicated by the VAC LED (light emitting diode) being lighted.

NB During installation connect Socket SA into Plug PA (back of taxi meter) and all necessary external lamps as listed in Note A. Connect Socket SC to EITHER Plug PC or PD depending on whether the vehicle has the transducer fitted or incorporates an electronic speedometer.

9. HOW TO OPERATE THE TAXI METER

9.1 To initiate a hiring Assume the TAXI METER is in the NFH mode, (This is signified by all displays being blank except for the decimal points, green & red) press the NFH/VAC switch, VAC mode is now selected, indicated by the VAC LED (light emitting diode) being lighted. Select the desired / appropriate tariff by pressing the TARIFF switch. Note that the TAXI METER always remembers the last tariff selected.

Press the FARE switch (marked in red so that it is distinctive) and the following occur: a) The flag fall is loaded & displayed in the fare display. b) The HIRED LED is lighted & this implies TIME & DISTANCE is ON. Hereon, depending on the time & distance rates the appropriate drops would be added to the fare.

9.2 To add EXTRA

If required red, press the EXTRA switch to add the required number of extras to the extras display.

9.3 To proceed to STOP mode

A) Assume that driver has to stop to fill his petrol tank. Press the FARE switch and the following will occur:

- a) The STOP LED lighted up
- b) TIME is OFF but DISTANCE is ON

Then, when ready, press FARE again to revert to the HIRED mode. i.e. TIME & DISTANCE are both ON again.

B) To end the hiring. Assume the passenger has arrived at the destination. Press FARE to select STOP mode. a) If there is no EXTRA, merely collect the fare and then press NFH/VAC to revert to VAC mode, in anticipation of another hiring. If no further hiring are desired, press NFH/VAC to select the NFH (Not For Hire) mode. b) If there is extras and if desired (to facilitate addition of EXTRAS to the FARE), press the TOTAL/MEM switch. This causes the extras to be added to the main fare and the total displayed in the FARE display. If the passenger wishes to see the EXTRAS and FARE/SEPERATELY, simply press the TOTAL/MEM switch. Otherwise, the driver merely collects the fare and presses the NFH/VAC switch to revert back to the VAC mode.

9.4 If passenger elects to CONTINUE JOURNEY

If after pressing TOTAL/MEM and the EXTRAS is summated to the main fare, the passenger decides that he/she prefers to proceed further, merely press the fare switch to revert back to the HIRED mode. Also the summated fare is automatically split into the main fare in the FARE display and the EXTRAS in the extras displays. However, if the driver FORGETS to press the FARE switch, to revert to the HIRED mode, (presently being in the STOP mode) the TAXI METER, due to its advanced design, will automatically revert to the HIRED mode after the first drop thereafter. Hence this feature is an advantage to the driver.

Please Note: a) The totaling function ie. When TOTAL/MEM is pressed to summate extras to the main fare, this is only valid in the STOP mode. b) Examination of contents in memory can ONLY be accomplished in the VAC mode. For a cross reference of switch function, see “tabulation of switch functions in various modes” Table 1.

10. PROCEDURE TO CALIBRATE THE TAXI METER FOR ANY VEHICLE

The prerequisite is that a test distance of 1 Km. must be marked out with appropriate start and end markers. No test instruments or rev. counter is required to perform the calibration exercise. Instead, a very accurate in-built digital rev. counter is provided with the TAXI METER to facilitate this procedure.

11. METHOD:

11.1 Drive the vehicle to the start marker of 1 Km. test run.

11.2 Select VAC mode for meter. If the TAXI METER is in NFH (indicated by all displays being blank except for the green & red decimal points), merely press the NFH/VAC switch.

11.3 Press the TOTAL/MEM switch till the Tariff Display shows the digit 8. Thus memory function 8 is selected (REVSET) and the display should show 550 in the fare section. Press TOTAL/MEM switch once to select memory. Function 9 (REV COUNTER). Note: If at any time memory function 9 is selected & you wish to clear/reset the figures displayed press the NFH/VAC twice; once to get the TAXI METER to the NFH mode, and a second time to select VAC mode. The display should now be blank. A typical instance when this cleaning operation is needed is when rev. counter is checked a few times, it would then have to be cleared at the start marker of the 1 Km. test run.

11.4 The vehicle is then driven till it reaches the end marker. As the vehicle is moving the TAXI METER counts the rev. and the display format in the FARE display is as explained below.

Format: Eg: Digit EDC=635 means 635 complete revs. Digit A=5 means 5/8 of a rev. That is digit A is a 1/8 rev. counter. Therefore, the readout above means 635 & 5/8 rev.

NB. Digit B ie. The 0 is of no significance Ignore it, and is always=0.

11.5 Note down the rev. count in this example 635 & 5/8 is closer to 636, hence we round it to =636 revs.

11.6 Next look up the set of “REVSET” Switch Setting chart for the number 636 in the “REVS” column. Alongside 636 is the required switch settings for the REVSET Switch S7. (See page for the location of switch S7 on the TAXI METER). Slide the individual switches, where necessary, to conform to the row of setting as shown in the charts.

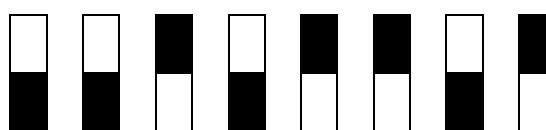
NB. The power to the TAXI METER can remain connected whilst the switches are being set.

E.g.

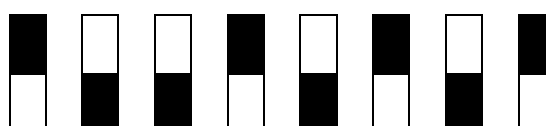
S7

REVS “REVSET” Switch Settings

625 OFF OFF ON OFF ON ON OFF ON

636 ON OFF OFF ON OFF ON OFF ON

11.7 Press the NFH/VAC switch to select VAC mode. Then TOTAL/MEM switch till memory function 8 is shown the Tariff display. ie. REVSET function. The Fare display should now be 636. The TAXI METER is thus calibrated to a rev. setting of 636 revs./Km. for the particular vehicle. NB. If the display does not show the correct rev.setting.

a) Check that the switch settings of S7 correspond to those shown in the revset chart alongside the measured rev. count.

b) Check that the individual switched of S7 are fully “engaged” in position.

12. CONCLUSION The article showed the basic systematic functions, switch functions, system diagram of taxi meter including the memory data displays, the display board, CPU board, Input/Output driver board, and for a better comprehension also showing a transducer and a battery connection including the signal lamps for those passengers. Moreover, it was explained all working steps of taxi meter including the setting value of switches fit to any vehicle. The article did not explain about the rate change when the transportation authority allowed changing the fare rate of taxi meter, but it will be written after the research on commercial taxi meter is finished. This article would suggest the ideas for further design as a commercial taxi meter and would be beneficial to interested persons, and hopefully it would be beneficial to electronic engineering students for using these ideas for further researches.

References

Royal Thai Embassy, Washington DC. (2017). **Thailand 4.0**. [Online]. [March 20, 2017].

Available from <http://www.thaimbdc.org>.

Intel. (1993). **MCS 48 Microcontroller Family User's Manual**. Intel Corporation.

Mt. Prospect, IL 60056-7641.

Intel. (1994). **MCS 51 Microcontroller Family User's Manual**. Intel Corporation.

Mt. Prospect, IL 60056-7641.

Martin Meters. (1994). **Martin Meters MK IV User's Manual**. Martin Meters in Tullamarine, Melbourne, Victoria 3043, Australia.

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย

เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Development of Instructional Supervision Model for Thai Language Teachers to Improve Reading Skills of Students under The Bangkok Metropolitan

กัญจนา ทองสิงห์

Kanchana Tongsingha

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

Department of Bangkok Educational Supervisor

e-mail: kancha_t@hotmail.com

Received: August 6, 2019

Revised: August 17, 2019

Accepted: August 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (2) พัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ (3) ประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทยที่พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกการสนทนากลุ่มแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหาร และครูผู้สอนภาษาไทย มีความต้องการกระบวนการนิเทศที่เป็นขั้นตอน มีการให้คำชี้แนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ซึ่งได้แก่ (1) วางแผนการนิเทศ (Planning: P) (2) ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing: I) (3) การปฏิบัติงาน (Doing: D) ผสานเทคนิคการนิเทศแบบ Coaching (4) การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing: R) (5) การประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating: E) 3) รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับมาก ประเด็นที่มีความเหมาะสมอันดับแรก คือ การจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ แรงเสริมระหว่างการนิเทศและหลังการนิเทศ และการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนภาษาไทย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความพึงพอใจกับการนิเทศที่ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจไปในทางเดียวกัน รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครลู่ไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์การวิจัย

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ, ครูผู้สอนภาษาไทย, ทักษะการอ่าน

ABSTRACT

Development of instructional supervision model for Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. The objectives were (1) to study instructional supervision needs of Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. (2) to develop instructional supervision model for Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. (3) the assessment instructional supervision model of Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. The population used in the research were school administrators and Thai language teachers at primary schools. The research instruments consisted of form of group discussion, interview form, questionnaire for opinions of the school administrators and Thai language teachers on the instructional supervision model of Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The results of the research revealed that: 1) the administrators and Thai language teachers demanded for step-by-step instructional supervision, advising learning management guidelines to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan. There were guidelines for learning 2) The development of instructional supervision model of Thai language teachers to develop reading skills of students under Bangkok Metropolitan consisted of PIDRE supervision process which were; (1) P:Planning for supervision, (2) I: Informing, (3) D: Doing integrating coaching supervision techniques (4) R: Reinforcing, (5) E:Evaluation and implementation process. 3) the instructional supervision model for Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan, was overall appropriate at high level. The first appropriate issue was learning management, followed by Additional strength during supervision and after supervision and

learning design, school administrator and Thai language teachers all agreed that the satisfaction with the supervision helped the instructional supervisors and the people who were supervised understand in the same direction. The instructional supervision model for Thai language teachers to improve reading skills of students under the Bangkok Metropolitan was effectively carried out as determined in the research purposes.

Keywords: Supervision Model, Thai Language Teacher, Reading Skills

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ดีควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถูกต้อง รู้หลักและวิธีการใช้ภาษา ตลอดจนการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้มีการพัฒนาขึ้นตามกระแสสังคมโลก ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนในยุคสมัยใหม่เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ของโลกที่กำลังเปลี่ยนไป โดยต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจเอง แก้ปัญหาเอง ควรมีวิธีสอนหลายๆวิธีผสมผสานกันตามรูปแบบที่เหมาะสม ใช้กระบวนการเป็นแนวคิดใหม่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย (วรรณิ์ โสมประยูร, 2554: 194-195) ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับชั้น นักเรียนต้องมีทักษะทางด้านการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เป็นอย่างดี มีนิสัยรักการอ่านและร่วมแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านการเขียน นับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะนอกจากเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว ยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในหลักสูตรอีกด้วย (สำนักการศึกษา, 2558: 137-153)

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญ และจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบันยิ่งมากกว่าทุกสมัยที่ผ่านมาเพราะวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนสภาพของสังคมได้กลายเป็นสังคมข่าวสาร ดังนั้น ทุกคนจำเป็นต้องมีทักษะการอ่าน สำหรับการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาชั้นนั้นการอ่านและการเขียนภาษาไทยเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทุกระดับ ต้องอาศัยความสามารถทางการอ่านการเขียน ทั้งสิ้นซึ่งมีผลให้ทักษะด้านการฟังการพูดดีขึ้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่น ๆ ดีตามไปด้วย แม้ว่าการอ่านภาษาไทยมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาดังกล่าวดังแต่ในทางปฏิบัติการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนมีปัญหาหลาย ประการซึ่งจะเห็นได้จากผลการสอบระดับชาติ (O-net) วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2558 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีมาตรฐานที่ต้องปรับปรุงโดยเร่งด่วน ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.2 ท 4.2 และ ท 5.1 และโรงเรียนมีผลสอบระดับชาติ (O-net) วิชาภาษาไทยต่ำกว่าระดับประเทศ มากถึง 249 โรงเรียน นอกจากนี้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ก็ยังมีปรากฏอยู่ เช่น นักเรียนไม่รู้จักสระ ไม่สามารถประสมคำ และไม่สามารถสะกดคำได้ ปัจจุบันเด็กไทยมี

ปัญหาการอ่านที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีจำนวนกว่า 3 หมื่นคน แม้จะเป็นตัวเลขที่ลดลง แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่ครูและโรงเรียนต้องช่วยกันแก้ปัญหาผลการวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการสอบระดับชาติ พบว่า ปี พ.ศ. 2552 มีเด็กอ่านต่ำกว่ามาตรฐานกว่า 30,000 คน ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ที่มีเด็กอ่านต่ำกว่ามาตรฐาน 50,000 คน ทั้งนี้การวัดความสามารถในการอ่านเขียน ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่ได้หมายความว่า เด็กอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้เท่านั้น

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ติดตามผลการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 พบว่าผลการอ่านยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจเป็นเพราะครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขั้นตอนการสอนอ่านที่ชัดเจน ในที่ผ่านมาการนิเทศภายในยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สาเหตุ พบว่า มีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ โรงเรียนจัดกิจกรรมการนิเทศไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียนและอาจไม่ได้เกิดจากความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ยุกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย จุดเน้นการพัฒนา นักเรียน ยุกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนให้ลดน้อยลง เพื่อให้ นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้และ สามารถนำไปในชีวิตประจำวันและการศึกษาหาความรู้ในอนาคตต่อไป

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบหลายอย่าง ทั้งปัจจัยที่เกิดจากผู้เรียนเอง และจากปัจจัยการจัดการเรียนการสอนของครูที่เกิดจากการขาดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังคงใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยาย ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545: 20) กล่าวว่า “ครูผู้สอนยังไม่มี ความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” และจากรายงาน การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนแบบบูรณาการ ขาดทักษะในการประเมินตามสภาพจริง สื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม และครูขาดความรู้ในการทำวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 3) ทำให้ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำ ส่งเสริมจากผู้เชี่ยวชาญ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญไปสู่ครู คือ การนิเทศนั่นเอง

การนิเทศมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง กล่าวโดยรวมก็คือ การจัดการนิเทศ การศึกษา ก็เพื่อหาแนวทาง ปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อบูมสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538: 62) กระบวนการนิเทศภายใน

โรงเรียน ซึ่งจะเป็นกลไกของการชั้นนำให้ความช่วยเหลือ ควบคุม กำกับ ติดตามให้การปฏิรูปการเรียนรู้ภายในโรงเรียนก้าวไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องคิดทบทวนและแสวงหาแนวทางการพัฒนาโดยใช้การนิเทศภายในเป็นยุทธศาสตร์สำคัญควบคู่ไปกับการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาจะประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ในส่วนของกระบวนการนิเทศนั้น การนิเทศภายในเป็นกระบวนการหรือวิธีการ หรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในสถานศึกษาจัดขึ้นเป็นระบบที่ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมจนบรรลุผลตามแผนที่วางไว้ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะปัจจุบัน การนิเทศการสอนโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้น ไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากศึกษานิเทศก์มีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกสถานศึกษาจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน (สจต อุทรานนท์, 2530: 116) เพื่อแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น การนิเทศภายในนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้ การนิเทศภายในมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะในบางครั้งแม้ครูจะได้ใช้ความสามารถในการจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้แล้วก็ตาม อาจจะมียางบางอย่างขาดตกบกพร่อง ทำให้การสอนขาดความสมบูรณ์ ดังนั้นหากมีบุคคลอื่นได้ชี้แนะ แนะนำให้ความช่วยเหลือ ก็ย่อมเกิดผลดี การนิเทศภายในจึงเปรียบเหมือนกระจกเงาที่คอยส่องให้เห็นภาพการสอนของครูและเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังเป็นการสร้างความตระหนักให้กับครูถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอนอีกด้วย นอกจากนี้ยังมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายใต้ระบบการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการก้าวสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษารอบที่ 4 กล่าวโดยรวมก็คือ การจัดการนิเทศการศึกษา ก็เพื่อหาแนวทาง ปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2545: 25-27) ดังนั้น การนิเทศภายในนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้

การดำเนินการนิเทศการสอนส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะที่ผู้บริหาร กำหนดบทบาทและวิธีการนิเทศโดยตนเอง และจัดกิจกรรมการนิเทศไม่หลากหลาย ไม่สนองต่อปัญหาและ ความต้องการของ

ครูผู้สอนอย่างแท้จริงและไม่คำนึงถึงศักยภาพของครูผู้สอนรายบุคคล (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์, 2554) และจากรายงานผลของโรงเรียน การประเมินตนเองและการประเมิน ของสำนักงานเขต ตามตัวชี้วัดคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้าน ครูผู้สอนภาษาไทย ได้แก่ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร 2) การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) กิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า รักหวงแหน และภูมิใจในการใช้ ภาษาไทยที่ถูกต้อง 4) มีการพัฒนาตนเอง 5) มีการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้านภาษาไทย 6) ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีโอกาสได้รับเกียรติคุณด้านภาษาไทย 7) ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน (สำนักงานศึกษา, 2550: 10) ตั้งแต่ปี การศึกษา 2552 - 2558 ในภาพรวมมีความสอดคล้องกัน อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องของการจัดการเรียน การสอนของครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน 1) การเตรียม การสอนและการเขียนแผนการสอน ยังไม่เป็นปัจจุบัน 2) การเขียนแผนการสอนยังเป็นการสอนให้นักเรียน เรียนโดยการจำ 3) ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือ ปฏิบัติจริง 4) ครูยังไม่ใช้ห้องสมุด และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน 5) การวัดประเมินผลของครูส่วนใหญ่เน้น การวัดความรู้ความจำ

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2558 พบว่า การเรียนการสอนในชั้นเรียนของ โรงเรียนในเขตบางกอกน้อย มีคะแนนด้านการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ดังนั้น พฤติกรรม การสอนของครูมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและพฤติกรรมการสอนจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของ นักเรียน โดยพฤติกรรมการสอนที่ดีจะก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ดังที่อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 28) กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดี 13 ประการ ประกอบด้วย การสอนที่มีการเตรียมการสอนมา อย่างดีทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทุกด้าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องวัตถุประสงค์ ผู้เรียนได้ลง มือปฏิบัติ กิจกรรม ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร มุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้รับความสนใจผู้เรียน มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสม บรรยากาศเป็น ประชาธิปไตย มีกระบวนการที่ดีใช้หลักการวัดผลและประเมินผลการเรียน และผู้สอนมีความเป็นครู ทั้งนี้ หากคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องหาแนวทางที่ จะพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโดย ดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือและติดตามครูให้สามารถดำเนินการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพราะกระบวนการ

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ครู และบุคลากรทางการ ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ปรับปรุงสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ สเปียร์ (Spear, 1976: 16) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงการเรียน การสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศ การนิเทศการสอน (Instructional Supervision) เป็นหัวใจสำคัญ ที่สุดของการนิเทศการศึกษา ซึ่งการนิเทศการสอนเป็นการทำงานร่วมกันกับ

ครูผู้สอน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพการนิเทศการสอน มีแนวคิด หลากหลายที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งแต่ละแนวคิดก็มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้ตาม สถานการณ์ บริบท และปัญหาที่แตกต่างกัน ไม่มีแนวคิดใดที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก สถานการณ์ ทุกองค์กร หรือทุกสภาพการณ์ แนวคิดวิธีการต่าง ๆ เป็นเพียงความเชื่อ แนวทางการปฏิบัติงาน ที่มีเหตุผลรองรับให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการนิเทศ ได้ศึกษาพิจารณากลับกรอง และนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสม ครูตระหนักว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น จะต้องใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไร เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ขณะเดียวกันผู้นิเทศจะให้ข้อมูล ความรู้ที่จำเป็น เป็นกระบวนการนิเทศที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือให้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ศิษยานิเทศก์ และเครือข่ายการนิเทศที่เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศิษยานิเทศก์สาระภาษาไทย มีหน้าที่ในการดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ ให้ครูจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา เรื่อง การนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแล ได้แก่ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม โรงเรียนวัดอัมพวา โรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก และโรงเรียนวัดพระยาทำ โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง โรงเรียนวัดสุวรรณาราม โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ และโรงเรียนวัดบางเสาธง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานนิเทศการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้รับการนิเทศต่อไป

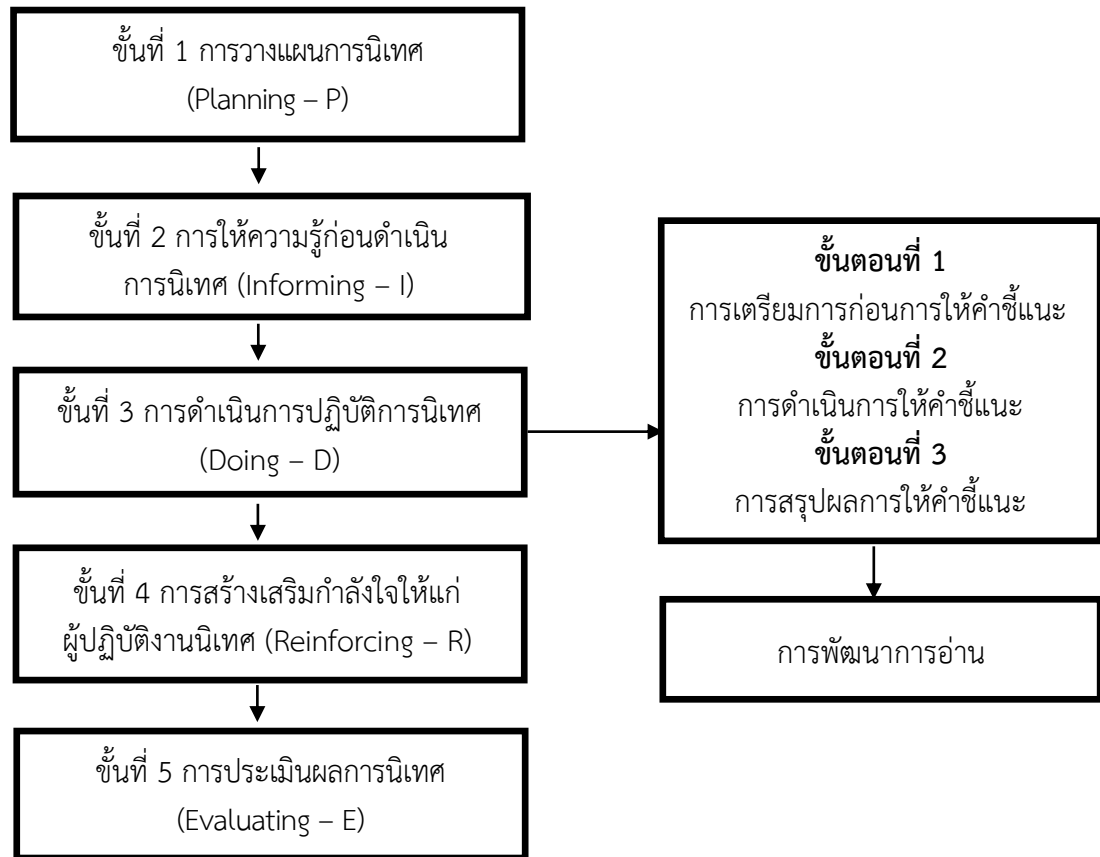
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 40 สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดดังนี้

กระบวนการนิเทศการศึกษา 5 ขั้นตอน ซึ่งเรียกกันว่า “PIDRE” และการนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอนภาษาไทยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดนโยบาย มาตรการและการวางแผน พัฒนานิเทศการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาไทย โรงเรียนในเขตบางกอกน้อย จำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม โรงเรียนวัดอัมพวา โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง โรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก โรงเรียนวัดพระยาทำ โรงเรียนวัดสุวรรณาราม โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ และโรงเรียนวัดบางเสาธง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 4) แบบตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และ 5) แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังนี้ ลงพื้นที่ศึกษาบริบทสภาพทั่วไปและศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศการสอน สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ สอบถามความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้ 1) การวิเคราะห์เนื้อหาตามข้อมูลที่ได้จาก เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย 2) วิเคราะห์ข้อมูล หาค่า IOC จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการตอบแบบสอบถามสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหา และบริบททั่วไปด้านการนิเทศการสอนภาษาไทยของโรงเรียน ทั้ง 8 โรงเรียน ผู้วิจัยนำรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมาตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ รวม 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง สรุปผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อคำถามในแต่ละหัวข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป ซึ่งถือว่า รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของ

ครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สร้างขึ้นมา ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสม และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ สังเคราะห์สรุปร่างเป็นรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่

ขั้นการวางแผนการนิเทศ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน บริบท สภาพแวดล้อม พัฒนาการของผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ให้ครูเห็นความสำคัญของกิจกรรมในการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะด้านการอ่าน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการนิเทศ

ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ และการวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเครื่องมือเพื่อให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม และการนำการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนอ่านมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ขั้นการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching มาใช้ โดยการสังเกตการจัดการเรียนรู้ หลักฐาน ร่องรอย การดำเนินการให้คำชี้แนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสอน การใช้สื่อ ผู้นิเทศ และครูร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกิจกรรมตามเอกสาร หนังสือคู่มือเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย การนิเทศเติมเต็มประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ทำให้สามารถนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นการสร้างขวัญและกำลังใจ ได้แก่ ผู้นิเทศจะมีบุคลิกลักษณะที่เป็นกัลยาณมิตรต่อผู้รับการนิเทศ ให้กำลังใจเมื่อมีอุปสรรค ในระหว่างการสอนหรือหลังการสอน

ขั้นการประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย การประเมินผลความคิดเห็นและความพึงพอใจ การสรุปผลการดำเนินการเพื่อการปรับปรุง โดยใช้คู่มือแนวทางและมาตรการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในการนิเทศการสอนภาษาไทยทั้ง 8 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาไทย ในการปฏิบัติกรนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย มีความเห็นว่รูปแบบการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นั้น ทดลองใช้แล้วสามารถใช้ได้และ

สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนภาษาไทย

3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาไทย รวม 39 คน เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความคิดเห็นจากการสนทนาและสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาไทย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความพึงพอใจกับการนิเทศที่เป็นขั้นตอน การกำหนดขั้นตอนในการนิเทศทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจไปในทางเดียวกัน ทำให้การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ลุล่วงไปด้วยดี

อภิปรายผล

การดำเนินการนิเทศด้วยกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE เป็นกระบวนการที่ชัดเจนทุกขั้นตอน และมีความเหมาะสมกับสังคมไทย (สงัด อุทรานันท์ อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2555: 20) โดยเริ่มตั้งแต่

ขั้นการวางแผนการนิเทศ (Planning: P) ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน บริบท สภาพแวดล้อม พัฒนาการของผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ให้ครูเห็นความสำคัญของกิจกรรมในการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะด้านการอ่าน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการนิเทศที่มีจุดมุ่งหมายที่มีความชัดเจน

ขั้นให้ความรู้ (Informing: I) ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ให้ความรู้พื้นฐานการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มีกิจกรรมการฝึกทักษะให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีการแนะนำเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่าน รวมทั้งได้มีโอกาสซักถาม อภิปรายและได้มีการสรุปผลร่วมกัน สอดคล้องกับปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ คือ ครู ซึ่งเมื่อมีการจัดอบรม และมีวิทยากรซึ่งเป็นครูด้วยกันจะเกิดความสนิทสนม ไว้วางใจและคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษากันในกลุ่มครูด้วยกัน การดำเนินงานจึงเป็นไปด้วยความราบรื่น มีการสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อยุ่งยากให้ผ่านพ้นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2553: 3) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญในการทำงานให้ประสบความสำเร็จคือ คน ซึ่งมีผลกระทบต่อบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มว่าจะราบรื่นเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อยุ่งยากให้ผ่านพ้นไปได้ ดังนั้น ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ศักยภาพของคนในกลุ่ม เพื่อการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน วางแผน

ร่วมกันและแก้ปัญหาร่วมกัน นับว่าเป็นการรวมพลังของทีมงาน ซึ่งจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการนิเทศ (Doing: D) ผู้วิจัยมีการนิเทศติดตามเป็นระยะ ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching ซึ่งเป็นการนิเทศที่เริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครู ด้วยการรับรู้ข้อมูลเบื้องต้น รับรู้สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริง ทำให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้นิเทศ ทำให้ผู้รับการนิเทศสามารถปรึกษา ชักถามในปัญหาที่สงสัย ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาตามความต้องการช่วยเหลือของผู้รับการนิเทศ และผู้รับการนิเทศสามารถนำไปพัฒนาได้ตรงประเด็นตามที่ตนต้องการ จึงนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เกลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549: 15) ที่กล่าวว่า หลักการของการชี้แนะโดยการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (trust and rapport) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชี้แนะกับผู้รับการนิเทศรายบุคคลหรือกลุ่มผู้รับการนิเทศ ความเชื่อถือและความไว้วางใจของผู้รับการนิเทศที่มีต่อผู้ชี้แนะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินการชี้แนะ เป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การชี้แนะเป็นวิธีการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคลโดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมาย บางครั้งผู้นิเทศเป็นศึกษานิเทศก์ที่เป็นบุคคลอยู่ภายนอกโรงเรียน มีเวลาในการทำงานกับผู้รับการนิเทศอย่างจำกัด ทำให้การดำเนินงาน จำเป็นต้องมีจุดเน้นสำคัญในการดำเนินการชี้แนะ ซึ่งในการดำเนินการนิเทศจึงจำเป็นต้องตั้งเป้าหมายให้มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถชี้แนะให้เกิดผลในช่วงเวลาที่จำกัด Garcia – Guerra (2001 อ้างถึงใน เกลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549: 46) กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ชี้แนะสามารถอธิบายได้โดยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคล (เจตคติและความเชื่อ) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์การชี้แนะมักเกิดขึ้นในบริบทที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน การบริหารและครูที่เป็นผู้นำในโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ทำให้การชี้แนะในแต่ละโรงเรียนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สอดคล้องกับ เกลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549: 178 - 185) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และพบว่า การชี้แนะช่วยให้ผู้นิเทศทำงานได้อย่างเป็นระบบ เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลและเรียนรู้การทำงานที่ตอบสนองความต้องการรายบุคคล รวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ร่วมกับครู จึงส่งผลให้การนิเทศประสบผลสำเร็จสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้สอดคล้องกับ ผลการวิจัย สกาวรัตน์ ไกรมาก (2555: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลจากการศึกษา พบว่า ครูมีการพัฒนาการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การใช้คำถาม การวัดและประเมินผล การพัฒนาทักษะการคิด การดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลการสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการวิจัยในชั้นเรียน เมื่อครูได้รับการนิเทศแบบชี้แนะ ครูแต่ละคนมีพัฒนาการในแต่ละองค์ประกอบที่ต่างกัน แต่สิ่งที่ครูพัฒนาได้ดีขึ้น ได้แก่ การใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การ

วัดประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน เมื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูมีพัฒนาการสูงขึ้น

ขั้นการสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing – R) ในระหว่างการนิเทศ ผู้นิเทศจะให้คำชมเชยและยกย่องสิ่งที่ยุ้รับการนิเทศปฏิบัติได้ดี และนำผลการปฏิบัติที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ไปแนะนำให้เพื่อนครูได้รับรู้ยู่ตลอดเวลา มีการสังเคราะห์ผลการนิเทศและผลการประเมินทำให้ผู้นิเทศสามารถนำไปวางแผนและพัฒนาการนิเทศครั้งต่อไปได้ จากการนิเทศที่มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทการทำงานของผู้รับการนิเทศตรงกับความต้องการในการพัฒนา ผู้รับการนิเทศเกิดองค์ความรู้ ความชำนาญเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้รับไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน อีกทั้งผู้รับการนิเทศ เมื่อลงมือปฏิบัติแล้วพบข้อสงสัย หรือมีปัญหา ผู้รับการนิเทศสามารถปรึกษากับผู้นิเทศ ผู้นิเทศได้ใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเกิดความไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ผู้รับการนิเทศเปิดใจยอมรับในการนำความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาการอ่าน ผู้รับการนิเทศได้รับแรงเสริมจากผู้นิเทศที่เข้าไปสังเกตการจัดการเรียนการสอน จึงไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน และเล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน ส่งผลให้การพัฒนาการอ่านของนักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ Kohler, Crilley and Shearer (1997: 245 – 250) ซึ่งได้ศึกษาผลของการชี้แนะโดยเพื่อน (peer coaching) ที่มีต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ที่ได้พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของตนในระยะการศึกษาข้อมูลเส้่นฐาน ในระยะที่สองได้มีการใช้วิธีการเพื่อนชี้แนะ การวัดผลการเรียนรู้มุ่งไปที่ความร่วมมือของครูกับเพื่อนชี้แนะ พบว่า 1) ในระยะเก็บข้อมูลเส้่นฐาน ครูมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย 2) มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากในชั้นที่มีการชี้แนะ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายสัมพันธ์กับกระบวนการของครูและนักเรียนที่แตกต่างกัน และ 4) ครูแสดงความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม

ขั้นการประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating – E) จากที่ได้กล่าวมา กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ผสานเทคนิค Coaching เป็นกระบวนการนิเทศที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่าน ทั้งการให้ความรู้ การให้คำชี้แนะ การให้แรงเสริม สอดคล้องกับโรงเรียนบ้านโนนยอ (2554: ออนไลน์) ได้ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดกระบวนการคิด ครูมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในการทำงาน จึงดำเนินการพัฒนาครูเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE และการนิเทศแบบสอนงาน (Coaching) พบว่าการทดสอบก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง กลุ่มผู้ร่วมพัฒนามีคะแนนเฉลี่ย 12.8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64 การทดสอบหลังการใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 16.6 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.8 คะแนน ครูผู้ร่วมพัฒนาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

โครงการได้เมื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถค้นพบปัญหาและเริ่มต้นการทำโครงการในกลุ่มสาระที่ทำการสอนได้ ครูผู้ร่วมพัฒนามีความมั่นใจในความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แล้วทำให้นักเรียนสามารถเริ่มต้นทำโครงการในกลุ่มสาระที่สอนได้ และสอดคล้องกับ วาริรัตน์ สติราษฎร์ (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 การนิเทศใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE รวมทั้งใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching พบว่า ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการสอนภาษาไทย ด้านความพึงพอใจของครูผู้สอนภาษาไทยต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การนิเทศแบบ PIDRE ผสานเทคนิค Coaching พบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนภาษาไทยมีความพึงพอใจทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการนิเทศ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของตนเอง ครูได้รับความรู้และสามารถปรึกษาปัญหาที่พบในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทำให้มีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านมากขึ้น จากผลการศึกษาความพึงพอใจในเรื่องการนำความรู้ ความเข้าใจจากการรับการนิเทศไปจัดการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching ซึ่งทำให้ครูมีความไว้วางใจในตัวผู้นิเทศ ทำให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงาน สร้างคนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยให้ครูค้นพบพลังหรือวิธีการทำงานของตนเอง ทำให้ครูเกิดความภูมิใจในตนเอง และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พลวัฒน์ บุญช่วย (2551: Online) ที่ศึกษาผลการบริหารการนิเทศภายในโรงเรียนสันติวิทยา ตามแนวทางการปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารการนิเทศภายในแบบ PIDRE พบว่า ระดับความคิดเห็นและความ พึงพอใจของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผลการบริหารการนิเทศภายในโรงเรียนสันติวิทยา ตามแนวทางการปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษา ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลปรากฏว่า โรงเรียนได้สร้างความเชื่อมั่นและมีการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีระบบ มีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ วาริรัตน์ สติราษฎร์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE รวมทั้งใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Reflective Coaching พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ อนุรักษ์ พรหมเลข (2556: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์รวม 65 คน พบว่า ความพึงพอใจต่อการนิเทศกำกับ ติดตาม การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จากการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารและคณะครู ต่อเอกสารประกอบการดำเนินงาน ต่อการนิเทศติดตามการพัฒนานวัตกรรม ณ โรงเรียนที่ดำเนินการ การประเมินนวัตกรรม และต่อการจัดการแสดงผลงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับภรณ์หา อัมพุด (2557: บทคัดย่อ) ศึกษาการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาการอ่าน ควรเพิ่มเติมความรู้และให้ครูได้ฝึกปฏิบัติเรื่องการใช้เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้กับครูเพื่อครูสามารถนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน
2. ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับวิธีการประเมินผลให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ประเมินจากชิ้นงาน แฟ้มสะสมผลงาน การสัมภาษณ์ทั้งเด็ก เพื่อนร่วมชั้นและผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการประเมินผลมากขึ้น
3. ความพึงพอใจของครูผู้สอนภาษาไทยต่อกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ผสานเทคนิค Coaching เพื่อการนิเทศการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาการอ่านนั้น สามารถนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จากการสัมภาษณ์ครู พบว่ามีครูบางคนมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก หลังจากที่ได้รับนิเทศได้ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูนำไปพัฒนาตนเอง หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ตนบกพร่องทำให้การดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ควรลดภาระงานของครูให้น้อยลง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยบางท่านต้องรับผิดชอบภาระงานเพิ่มเติมทั้งงานด้านการเงิน งานพัสดุ งานธุรการ และงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงทดลองโดยนำกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ผสานเทคนิค Coaching ไปใช้เพื่อพัฒนาการนิเทศสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
2. ควรนำการพัฒนาแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนี้ ไปขยายผลต่อไปในการนิเทศเขตอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรัณหา อัมพธ. (2557). การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE.
ลำพูน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยง
โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ โสมประยูร. (2554). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช.
- วาริรัตน์ สติราชกูร. (2555). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. เข้าถึงข้อมูล 5 กุมภาพันธ์ 2560 (ออนไลน์).
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อาร์ตกราฟฟิค.
- สกวารัตน์ ไกรมาก. (2555). การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching Supervision)
เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
พะเยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2550). การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. วารสารวิชาการ,
5 (8), 25-31.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2558). หนังสือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียน
แกนนำการอ่าน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อนรรักษ์ พรหมเลข. (2556). การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบ
PIDRE ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2: สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

Spear, J.; & Zollman, D. (1997). **The Influences Structured Versus Unstructured Laboratory on Students' Understanding the Process of Science.**
Journal of Research in Science Teaching. 14(1): 34-35.

Spears, H. (1967). **Improving the Supervisor of Instruction.** Englewood cliffs: Prentice- Hall.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร
The Relationship Between School Administrators' Servant Leadership and
Motivation to Work of the Teachers in Secondary Schools' Educational
Management Efficiency Network in Samuthsakorn Province

ญาณิ ศรีดวงใจ¹, อารมณ จินดาพันธ์²

Yanee Sriduangjai¹, Arom Jindapun²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

²Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: joy36.jolly@gmail.com

Received: August 1, 2019

Revised: August 18, 2019

Accepted: August 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการครู ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่แสดงภาวะผู้นำใฝ่บริการใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้อื่น รองลงมาคือด้านการสร้างชุมชน และ ด้านการแสดงภาวะผู้นำ

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่แสดงระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน 3 ลำดับแรก

ได้แก่ ด้านการสนับสนุนการศึกษาของชุมชนรองลงมาคือด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน และด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนครู

3. ภาวะผู้นำฝ่ายบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหารและด้านภาระงานครูด้านสถานภาพของครู ด้านการสนับสนุนการศึกษาของชุมชน และด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้านในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านเงินเดือนครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและการบริการของสถานศึกษา และด้านความกดดันจากชุมชน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำฝ่ายบริการ, แรงจูงใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the level of school administrators' servant leadership 2) examine the level of motivation to work and 3) investigate the relationship between school administrators' servant leadership and motivation to work of the teachers in Secondary School's Educational Management Efficiency Network in Samuthsakorn Province. The study sample were comprised of 234 teachers in Secondary School's Educational Management Efficiency Network in Samuthsakorn Province in academic year 2018. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with 5-point rating scale. The collected data were analyzed by using mean, standard Deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows:

1. The level of servant leadership of school administrators, overall and each item were at high levels. The first three items with highest scores included developing other people, establishing community and exercising leader's power.

2. The level of motivation to work of the teachers in Secondary Schools' Educational Management Efficiency Network in Samuthsakorn Province, as a whole and in parts was high. The first three items with highest scores included the community's support for education, appropriateness of the curriculum and instruction and interpersonal relationship among teachers.

3. The school administrators' servant leadership positively correlated with teachers' motivation to work at the .01 level of significance. After item analysis, it was found that the relationship between school administrators' servant leadership and motivation to work of the teachers was at moderate level in the aspect of inter-personal relationship among teachers, the relationship between teachers and administrators and teachers' work load, teacher's status, the community's support for education and appropriateness of the curriculum and instruction at the .01 level of significance. The relationship between school administrator's servant leadership and motivation to work of the teachers which was at low level illustrated of teacher's salary at the .01 level of significance; however, the relationship among aspects of school's facilities and service and the community's pressure not statistically significant.

Keywords: Servant Leadership, Motivation

บทนำ

ความเป็นผู้นำหรือที่เรียกว่าภาวะผู้นำ (Leadership) นั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานและการจัดการทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยภาวะผู้นำนั้นจะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรโดยตรง คือ ถ้าผู้บริหารงานหรือหัวหน้าเป็นผู้ที่เป็นผู้นำในตัว กิจกรรมงานของหน่วยงานก็ดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นและก้าวหน้า ตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารหรือหัวหน้าขาดความเป็นผู้นำในตัวจะเกิดผลเสียหายต่าง ๆ หลายประการ ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงาน พฤติกรรมความเป็นผู้นำจึงมีผลไปถึงผลผลิตขององค์กร ความพึงพอใจขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดี ความกระตือรือร้นและการบูรณาการของผู้ร่วมงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2542)

จากการศึกษาภาวะผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผ่านมา ภาวะผู้นำเป็นหัวข้อที่มีการวิพากษ์กันมานาน ตั้งแต่ Plato จนถึงปัจจุบันนักวิชาการได้พยายามทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่กลุ่มองค์กรมานานหลายทศวรรษ โดยแนวคิดภาวะผู้นำในยุคเริ่มแรก จะเป็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่าผู้นำเกิดจากคุณลักษณะใดบ้างที่ทำให้แตกต่างจากผู้ที่มีใ้ผู้นำ แต่ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940 แนวทางการศึกษาได้หันไปให้ความสนใจกับพฤติกรรมของผู้นำโดยแนวคิดนี้เชื่อว่าภาวะผู้นำเป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่สามารถเรียนรู้ได้ แต่แนวคิดนี้ได้ละเลยการให้ความสนใจต่อปัจจัยสถานการณ์ ในยุคต่อมาช่วงปลายทศวรรษ 1960 จึงเกิดแนวคิดเชิงสถานการณ์ที่มองว่าภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และในช่วงกลางทศวรรษ 1970 ทฤษฎีภาวะผู้นำเริ่มเปลี่ยนไปสู่กระบวนการเชิงบูรณาการ เพื่ออธิบายถึงความมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำผู้ตามที่มีประสิทธิผล จึงเกิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงศรัทธาบาโรมีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ตามมา (วิโรจน์ สารรัตน์, 2553) แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในปัจจุบันจึงเน้นไปที่การมีคุณธรรมซึ่งสนับสนุนให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้

เป็นผู้นำได้มากกว่าที่จะใช้ตำแหน่งเพื่อการควบคุมหรือจำกัดความสามารถของผู้ตามสอดคล้องกับทัศนะของ Certo (ชณมณ เครือวงษา, 2557) ที่ว่าผู้นำยุคใหม่ควรมีการผสมผสานคุณลักษณะผู้นำใน 5 รูปแบบ คือ ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบสอนงาน ภาวะผู้นำแบบพิเศษภาวะผู้นำแบบประกอบการและภาวะผู้นำแบบไฟบริการ Stone & Patterson (2004 ; อ้างถึงใน จิรวรรณ เล่งพานิชย์. 2554) ได้ให้ทัศนะว่าผู้นำแบบไฟบริการจะมีอิทธิพลต่อผู้ตามผ่านการบริการเพื่อสร้างให้เกิดการทำงานที่มีความหมายและเพื่อจัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็นแก่ผู้ตาม เป็นการใช้อิทธิพลของการให้ที่ไม่ใช้อิทธิพลในทางเกียติ ซึ่งลักษณะภาวะผู้นำแบบไฟบริการนี้จะแบบพลวัตจึงสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางสภาวะที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้น ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มในอนาคต แนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันจึงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำแบบไฟบริการ

ภาวะผู้นำไฟบริการ (Servant Leadership) ได้รับการยอมรับว่าเปรียบเสมือนปรัชญาและเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรและสังคม ความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำไฟบริการกับภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ คือ ผู้นำไฟบริการจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในองค์กรเพื่อสร้างความมุ่งมั่นที่ดีโดยไม่ใช้วิธีการบังคับ ผู้นำไฟบริการจะเน้นให้ความสำคัญด้านคุณธรรมในการเป็นแบบอย่างที่ดีมีความสัมพันธ์ที่ดีอย่างแท้จริงระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนบรรยากาศที่ดีภายในองค์การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม มีพฤติกรรมให้ความสนใจผู้อื่นและส่งเสริมผู้อื่นให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถช่วยให้องค์กรมีการพัฒนา ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในวงการศึกษา (Wong & Davey, 2007) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ก็คือผู้นำไฟบริการจะขับเคลื่อนด้วยแรงจูงใจภายในที่มีต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Wong, 2007) ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำในอนาคตจะต้องยอมรับแนวคิดที่ต้องให้บริการ (service mentality) ต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์การ โดยเริ่มพฤติกรรมของผู้นำในด้านการบริการลูกน้องของตนเพื่อเป็นแบบอย่างก่อน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนท่าทีของการเป็นนาย (powerful bosses) และเน้นความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ยึดมั่นหลักการ (integrity and honesty) เป็นสำคัญ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550) ทั้งนี้เพื่อให้ลักษณะของผู้บริหารดังกล่าว มุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของครูด้วย ดังนั้น การเสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างความจงรักภักดีต่อองค์การ เสริมสร้างความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบุคคลและกลุ่มในองค์การย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร ที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในผู้เรียนที่สูงขึ้น (นภาลัย สุวรรณชัย, 2557)

ในบริบทการทำงานของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครนั้น จากการที่ได้พูดคุยกับเพื่อนร่วมงานหลายๆท่าน รวมทั้งตัวผู้วิจัยเองนั้น พบว่าในการทำงานนั้นมีปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากงานที่ครูทุกคนต้องทำนั้นมีจำนวนปริมาณงานที่มากและหลากหลาย

กิจกรรม ซึ่งเป็นงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนทำให้ครูเกิดความกังวลในการทำงาน อีกทั้งครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากพอ และบางครั้งอาจจะเนื่องมาจากความมีระยะห่างในการปฏิบัติงาน เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและครู จึงทำให้บรรยากาศในการทำงานนั้นอาจจะไม่ราบรื่นเท่าที่ควร และอาจเนื่องมาจากครูส่วนใหญ่ไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ซึ่งบางครั้งยังส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

จากปัญหาข้างต้นดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และเพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการวางแผนบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

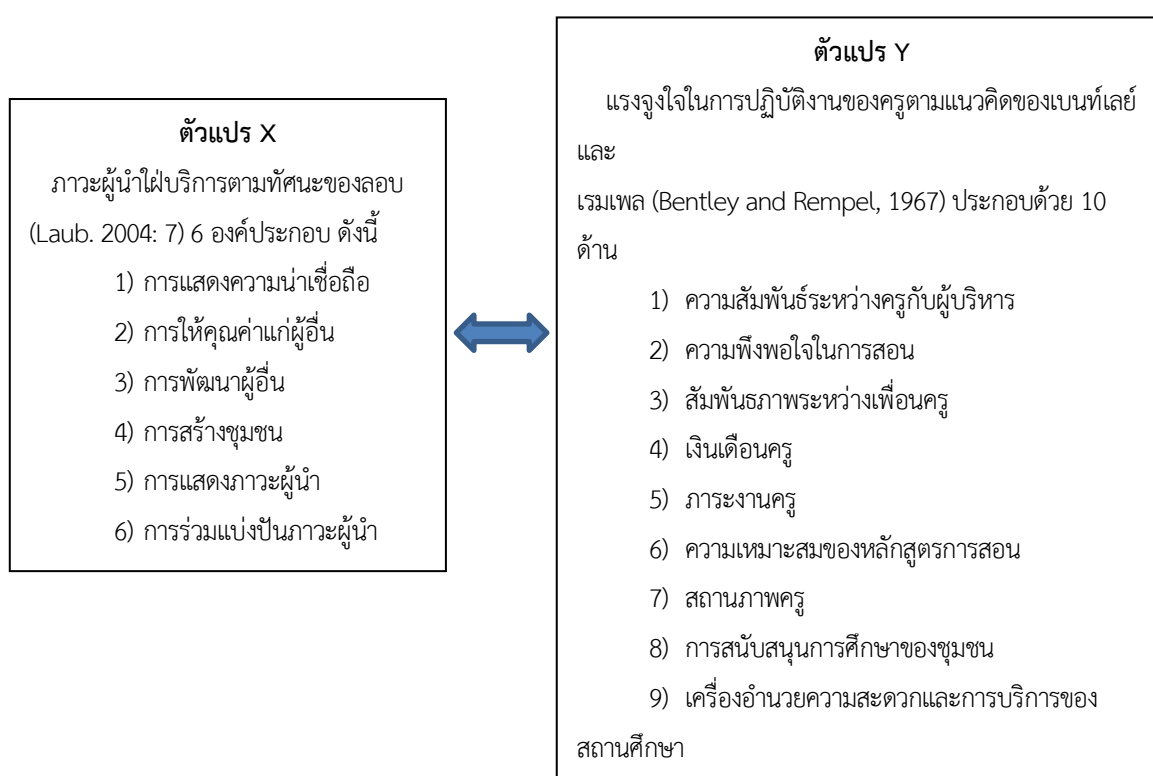
การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การแสดงความน่าเชื่อถือ 2) การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น 3) การพัฒนาผู้อื่น 4) การสร้างชุมชน 5) การแสดงภาวะผู้นำ และ 6) การร่วมแบ่งปันภาวะผู้นำ และศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร 2) ความพึงพอใจในการสอน 3) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนครู 4) เงินเดือนครู 5) ภาระงานครู 6) ความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน 7) สถานภาพครู 8) การสนับสนุนการศึกษาของชุมชน 9) เครื่องอำนวยความสะดวกและการบริการของสถานศึกษา และ 10) ความกดดันจากชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 566 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาเขียนเป็นประเด็นข้อคำถาม เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ

จัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ข้อความจำนวน 81 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำใ้บริการส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่แสดงภาวะผู้นำใ้บริการใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้อื่น รองลงมาคือด้านการสร้างชุมชน และ ด้านการแสดงภาวะผู้นำ

2. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่แสดงระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านด้านการสนับสนุนการศึกษาของชุมชน รองลงมาคือด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน และ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนครู

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวม พบว่าภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูง ได้แก่ ด้านการแสดงความนับถือ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการให้คุณค่าแก่ผู้อื่น ด้านการแสดงภาวะผู้นำ ด้านการร่วมแบ่งปันภาวะผู้นำโดยทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการสร้างชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูง ได้แก่ ด้านพึงพอใจในการสอน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหารและด้านภาระงานครู ด้านสถานภาพของครู ด้านการสนับสนุนการศึกษาของชุมชน และด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้านที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านเงินเดือนครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและการบริการของสถานศึกษา และด้านความกดดันจากชุมชน ซึ่งทั้งสองด้านนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร มีภาวะผู้นำให้บริการระดับมากในทุกด้าน โดย 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรมของความเป็นผู้นำ เน้นส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอันประกอบด้วยคณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาและตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทำให้ครูมองสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเป็นองค์รวมมากขึ้น ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดมีพฤติกรรมหรือความสามารถ ในการสร้างกลุ่มและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ที่มีความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามัคคีมีน้ำใจและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ในการมุ่งสร้างเครือข่ายการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และเป็นการสนองนโยบายตามกรอบของแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ที่มีเป้าหมายคือยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีระบบการชี้แนะทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมหลักขององค์การที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษา หรืออาจกล่าวได้ว่าการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้ให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ก้าวทันกับสถานการณ์โลกและสามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุวัฒน์ วิภาคธำรงคุณ (2553) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ใน 6 ด้าน ได้แก่ การเห็นคุณค่าของผู้อื่น การพัฒนาผู้อื่น การสร้างสังคมชุมชน การแสดงออกทางคุณธรรม การส่งเสริมการเป็นผู้นำ และการใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน จำแนกตามคุณลักษณะของบุคลากร ได้แก่ ประสพการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาและเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติการทำงานกับคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยใน 6 ด้าน ได้แก่ การเห็นคุณค่าของผู้อื่น การพัฒนาผู้อื่น การสร้างสังคมชุมชน การแสดงออกทางคุณธรรม การส่งเสริมการเป็นผู้นำ และการใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนการศึกษาของชุมชน ด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน ด้านพึงพอใจในการสอน ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร ด้านภาระงานครู ด้านสถานภาพของครู ด้านเงินเดือนครู ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและการบริการของสถานศึกษาและด้านความกดดันจากชุมชน

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ได้มีกลยุทธ์ในการขอความร่วมมือจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละแห่ง ทำให้ครูไม่เกิดความรู้โดดเดี่ยว มีคณะบุคคลมาร่วมช่วยคิด ช่วยพัฒนาโรงเรียน เกิดระบบการทำงานแบบชุมชนมีส่วนร่วมขึ้น ส่วนในด้านของความเหมาะสมของหลักสูตรการสอนเป็นสิ่งที่ครูได้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ครูรู้สึกพึงพอใจในการสอนทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากครูทุกคนมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อลูกศิษย์ ทั้งยังรับฟัง ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนทรรศนะคติ และมุมมองในการทำงานในสถานศึกษา ให้ความช่วยเหลือกับเพื่อนครูเพื่อให้งานในสถานศึกษาเกิดความสำเร็จ คณะครูให้คำแนะนำช่วยเหลือกันในการเตรียมการสอน โดยมีการปรึกษาหารือกับเพื่อนครูอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ครูเกิดแรงผลักดันเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษามากขึ้น

ครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาครมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับมาก อาจเกิดจากอีกหลายปัจจัยที่สำคัญ อาทิ การประกาศนโยบายที่เป็นจุดเน้น 3 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ด้านผู้เรียน ที่มุ่งเน้นสมรรถนะทางวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาระบบแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และ ด้านการบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามระดับมาตรฐาน แรงจูงใจในการทำงานจึงเปรียบเสมือนพลังกระตุ้นพฤติกรรมให้แต่ละบุคคลใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของนภลัย สุวรรณชัย (2557) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับชนมณ เครือวงษา (2557) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า แรงจูงใจโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวม ด้านการแสดงความนับถืออยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดมีการรับผิดชอบดูแลครูและอุทิศตนเพื่อสนองตอบความต้องการของครู รับผิดชอบต่อสังคม เป็นบุคคลที่เปิดเผย จริงใจและใช้เทคนิควิธีบริหารงานโดยโน้มน้าวใจมากกว่าการบังคับควบคุม ผู้บริหารสถานศึกษายังถือเป็นกลไกสำคัญต่อการสร้างชุมชน สร้างกลุ่มชน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการให้ครูมีแรงจูงใจในปฏิบัติงาน และเป็นศูนย์รวมความสมัครสมานสามัคคีในสถานศึกษา ส่วนด้านการมองเห็นไกลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจและมองปัญหาได้ทะลุปรุโปร่ง มีวิธีการที่ทำให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาและปฏิบัติตามกรอบแนวทางเพื่อบรรลุซึ่งเป้าหมาย

สามารถนำบทเรียนจากอดีตมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน และทนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและมีความเตรียมพร้อมเสมอ

นอกจากนี้ ในด้านของภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อพิจารณาภาพรวมของภาวะผู้นำให้บริการและความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่าภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาครด้านพึงพอใจในการสอน อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาจากชุมชน และครูสามารถกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น และครูดำเนินการสอนตามหน้าที่อย่างภาคภูมิใจ นอกจากนี้ผู้บริหารในสังกัดให้การสนับสนุน และเสริมให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธาทิพ เจริญนิพนธ์วานิช (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้

- 1.1 ส่งเสริมให้ครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้บริหารสถานศึกษาและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
- 1.2 ควรมีการวางแผนพัฒนาครูตามปัจจัยด้านภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารและอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จิรวรรณ เล่งพานิชย์. (2554) โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชนมณ เครือวงษา. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภลัย สุวรรณชัย. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2542). **การวางแผนและนโยบายทางด้านทรัพยากรมนุษย์ = Personnel Planning and policy**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำรา, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2553). **การวิจัยทางการบริหารการศึกษา : แนวคิดและกรณีศึกษา**. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- _____. (2555). **แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). **ภาวะความเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุทธาทิพ เจริญนิพนธ์วานิช. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนวัณน์ วิภาคธำรงคุณ. (2553). **การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครื่องมือชนิดคะแนนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย**. สารนิพนธ์ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bentley Ralph R.; Rempel, Averno M. (1967). **Changing Teacher Morale: An Experiment in Feedback of Identified Problems of Teachers and Principals**. Washington D.C: Office of Education (DHEW).
- Laub, J.A. (2004). **Defining Servant Leadership and the Healthy Organization**. Available on: www.olagroup.com/Display.asp?Page=servant_leadership.
- Page, D., and Wong, T. P. (2000). **A conceptual framework for measuring servant leadership**. Oxford: University Press of America.
- Wong, D, L. (2007). **Nursing Care of Infants and Children**. 8th ed., St. Louis: Mosby inc.

**ความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน
ตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร**
**Parents' Demand for Early Childhood Educational Management of the Early
Childhood Development Center in BuengNarang Subdistrict - District,
Phichit Province**

สถาพร ชันโต

Sataporn Khunto

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Lecturer, Faculty of Graduate Studies Mahamakut Buddhist University

e-mail: Sataporn9@gmail.com

Received: August 2, 2019

Revised: August 22, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตรและเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลบึงนารางจำนวน 59 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลบึงนาราง มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กอยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลบึงนารางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือต้องการให้บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยมีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็กและพูดจาสุภาพ

คำสำคัญ: ความต้องการ, ผู้ปกครอง, การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the parents' demand for early childhood educational management of the early childhood development center, BuengNarangDistrict, Phichit Province, and to compare the demand for early childhood

educational management of the early childhood development center in BuengNarang Subdistrict - District, of the parents with different age groups The samples were totaling 59 persons, Selected. The study sample were the parents of the children in the early childhood development center, BuengNarang District, by simple random sampling. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and one-way ANOVA.

The results of this research were as follows 1) The parents' demand for early childhood educational management of the early childhood development center, BuengNarang District, Phichit Province was at high level. 2) The demand toward early childhood educational management of the early childhood development center, BuengNarang District, of the parents with different age groups was different at the .05 level of the significance; that is, the expected teachers who take care of children to have good human relationship, to be friendly, kind and polite.

Keywords: Needs, Parents, Early Childhood Educational Management

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นการวางรากฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการศึกษาของมนุษย์ การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาก่อนการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัย ซึ่งมีอายุระหว่าง 0 - 6 ขวบนั้นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด โดยเฉพาะในระบบประสาทและสมองซึ่งเจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ถ้าได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปต่างเชื่อว่าประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยได้รับเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาการทุกด้านต่อไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่การวางรากฐานที่ให้กับเด็กปฐมวัยจึงเท่ากับเป็นการเตรียมและสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติ ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้วยการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดตามศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ชีวิตด้วยความเสมอภาค (ประยูรธ จันทรีโอชา, 2559)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16, 17 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 66, 67 (5) ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และได้

บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ (สุนทรี ศักดิ์ศรี, 2561) การดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็กในชุมชน โดยการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเตรียมความพร้อมเด็กเล็กเพื่อให้เด็กมีความพร้อมทางวุฒิภาวะและแบ่งเบาภาระการดูแลเด็กให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถประกอบอาชีพได้อย่างหมดความกังวลใจ (สุวิน ศรีเมือง, 2561)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนรับเลี้ยงเด็กอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ก่อนที่จะเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างที่กำกับดูแล คือ มาตรฐานการดำเนินงาน ซึ่งจำแนกออกเป็นการดำเนินงานกว้าง ๆ 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเหตุที่ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบุคลากรหลายส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ได้แก่ นายกและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนถึงผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กเล็กซึ่งผู้ปกครองเด็กเล็กอาจเป็นบุคคลที่ช่วยในการดำเนินงานและกิจกรรมของศูนย์ได้ เช่นเป็นกรรมการ วิทยากร หรืออาสาสมัครขณะเดียวกันความคิดเห็นความคาดหวัง และความต้องการของผู้ปกครองจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้น

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการของผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตรซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร และ

เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 119 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 59 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Close-ended Form)

ตอนที่ 2 ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล อำเภอบึงนาราง พิจิตร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่
2. ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือต้องการให้บุคลากรครูหรือผู้ดูแลเด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็กและพูดจาสุภาพ

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล-อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตรมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับบงค์นุช พันธนิกุล (2546) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น และพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประเมินผลนักเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับโพธิญาณ ก้านจักร (2547) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริการศึกษาของโรงเรียนบ้านปะคำตางอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณการบริหารวิชาการ และให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัยเน้นการจัดการด้านการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณลักษณะตามวัยมีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัย และมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสมใช้กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่ว รวมทั้งสอดคล้องกับอมลวรรณ วีระธรรมโม (2550) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยเขตเทศบาลนครสงขลา ได้สรุปว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับนันจันท์ ศิริวรกุล (2553) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่พบว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ และด้านที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ ความสวยงามของสวนหย่อมและยังสอดคล้องกับทัศนีย์ น้อยสอน (2557) ที่ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดฟ้าเวียงอินทร์ ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดฟ้าเวียงอินทร์ ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่และสอดคล้องกับรุ่งทิพา จองดี (2557) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กเล็กเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ และพบว่าผู้ปกครองเด็กเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม และรายประเด็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสุวิน ศรีเมือง (2561) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน เขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและทักษะการเรียนรู้ของเด็กมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือต้องการให้บุคลากรครูหรือผู้ดูแลเด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็กและพูดจาสุภาพซึ่งไม่สอดคล้องกับโพธิญาณ ก้านจักร (2547) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริการศึกษาของโรงเรียนบ้านปะคำตงอำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารบุคคลการบริหารทั่วไป และพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และยังขัดแย้งกับเฉติโณม บุนยะโหตระ (2550) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร และพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา ในระดับก่อนประถมศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันแต่มีความสอดคล้องกับอมลวรรณ วีระธรรมโม (2550) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยเขตเทศบาลนครสงขลา ได้สรุปว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อครูปฐมวัยในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับไพรัตน์อยู่สมบูรณ์ (2551) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนวัดมงคลวรารามสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร และพบว่าผู้ปกครองที่มีอายุที่ต่างกันจะมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาแตกต่างกันและยังสอดคล้องกับทัศนีย์ น้อยสอน (2557) ที่ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดฟ้าเวียงอินทร์ ตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และพบว่าผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการของเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดฟ้าเวียงอินทร์ ตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือต้องการให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง และต้องการให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็กพูดจาสุภาพต่อเด็กปฐมวัยและผู้ปกครอง สรุปว่าบุคลากรครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเท่ากับเป็นภาพลักษณ์หรือตัวแทนการเป็นสมาชิกที่ดีของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยด้วย (สุนทรี ศักดิ์ศรี, 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนโยบาย

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสมชัดเจนและควรมีจำนวนครูหรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่จะเลี้ยงดูเด็กอย่างเพียงพอ

2. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรควรมีการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ ควรปลูกฝังจริยธรรม แก่เด็กปฐมวัยและควรมีมุมจำลองของจริงเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านการเล่นและควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางในการสร้างความร่วมมือระหว่างต้นสังกัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**

(สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

เฉิดโฉม บุญยะโทธร. (2550). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน**

ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสวนดุสิต.

ทัศนีย์ น้อยสอน. (2557). **ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย**

ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดฟ้าเวียงอินทร์ ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง

จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ชนกร ระวังสัจ. (2549). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย**

หลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนอนุบาลสุริลักษณ์ตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัด

นนทบุรี. ปริญญามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

นงคณัฐ พันธินกุล. (2546). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน**

อนุบาลเอกชน อำเภอมืองจังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นัจฉนทีศิริวรกุล. (2553). **ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการบริหาร**

จัดการโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลเด่นชัย อำเภอด่นชัย จังหวัดแพร่.

การค้นคว้าแบบอิสระ. ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ประยุทธ์ จันทรโอชา. (2559). **แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองท้องถิ่น**

ของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทรโอชา. กรุงเทพฯ: เซ็นจูรี

ไพรัตน์ อยู่สมบูรณ์. (2551). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการระดับอนุบาลศึกษาของ**

โรงเรียนวัดมงคลวรารามสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. [Online].

Available : <http://kym088.blogspot.com/> [2551, ธันวาคม 16]

โพธิญาณ ก้านจักร. (2547). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของ**

**โรงเรียนบ้านปะคำดงอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**

รุ่งทิพา จงดี. (2557).**ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กเล็กเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัด
เชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.**

สุวิน ศรีเมือง. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน: หนองแขม
กรุงเทพมหานคร.**วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.12 (พิเศษ,ต.ค.2561), 174-183.**

สุนทรี ศักดิ์ศรี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โดยมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.7(ฉบับที่1, ม.ค.-มิ.ย.2561), 125-143.

อมลวรรณ วีระธรรมโม. (2550). **สภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อครูปฐมวัยใน
ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยเขตเทศบาลนครสงขลา.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ.**

**การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)**

**Strategic Management for Strengthening Academic Achievement of teachers to
students at WatSak School (ChanSiri Jumroon Prachasan)**

สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก

Supannika Pongphasook

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

Deputy Director of Educational Institutions Under the Nonthaburi Provincial Administrative Organization

ผู้นิพนธ์ e-mail: kamol1456@gmail.com

Received: August 2, 2019

Revised: August 24, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัย: การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ขั้นตอนแรกวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) (2) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก กลุ่มตัวอย่าง ในการทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการดำเนินการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) จำนวน 35 คน โดยใช้สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก มีการปฏิบัติตามหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์ภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้งสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค โดยนำนโยบาย กฎหมาย ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามาศึกษาวิเคราะห์ และมีการทบทวนภารกิจ อำนาจหน้าที่ นำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีการกำหนดสภาพการณ์ที่คาดหวัง ตามกรอบระยะเวลาและงบประมาณที่ได้รับ มีการทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติและรายงานผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการติดตาม และประเมินผล โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นตาม

ปฏิทินที่กำหนด มีการร่วมวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ พบว่า มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การวางแผนโครงสร้างการบริหาร กำหนดให้มีการวางแผนเชิง กลยุทธ์สามารถให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูต้องมีความเป็นมืออาชีพมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียน การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน มี 5 ด้านได้แก่ การวางแผน การบริหารเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ ต้องจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้เกิดภาพรวมของการพัฒนาอย่างมีทิศทางตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ เน้นย้ำถึงความสำคัญ โดยการพูดคุยให้ครูได้ร่วมเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมในเชิงกลยุทธ์ นำปัญหาของสถานศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกัน กำหนดนโยบายหลักในการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือกันในทุก ๆ ฝ่าย ปรึกษาหารือกันให้มากขึ้น เร็วขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสำเร็จครบทุกแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้บริหารให้ความสำคัญในการนิเทศติดตามและประเมินกลยุทธ์เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องจริงจัง ควรแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ควรเน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการควบคุม และประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษามากขึ้น โดยดำเนินการนิเทศการทำงานของผู้บริหาร และต้องนำกระบวนการทำงานเชิงระบบโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างความตระหนักให้กับครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ มีการวัดผลประเมินผลให้กับนักเรียนรายบุคคล มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน มีการวางแผน ประชุม แสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนรายบุคคล วิเคราะห์ผลสอบของนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ อีกทั้งควรนำกระบวนการวิจัยมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการระบบต่าง ๆ ในโรงเรียน ควรกำหนดเป็นกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนถึงพฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองช่วยปรับพฤติกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ พร้อมทั้งให้มีการรายงานผลการติดตามเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

คำสำคัญ: การจัดการเชิงกลยุทธ์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The research on: “Strategic management for enhancing academic achievement of teacher to learners in Wat Sak School (Chan Siri Jumroon Prachasan)” was mixed method research. The first step was quantitative research, and the final step was qualitative research. The purposes of this research were (1) to study the conditions of strategies management for enhancing the academic achievement of teachers to learners in Wat Sak school. (2) The development of strategic management guidelines for strategic management in enhancing the academic achievement of teachers to learners in Wat Sak school. The sample in test knowledge before-after conducting research were 35 of Wat Sak school students, grade 4 - 6, in year 2018, with purposive sampling. The tool used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The result of the research showed that: 1) The condition of strategic management for enhancing academic achievement of teachers to learners Wat Sak school had the highest level of compliance with the strategic management principles. When considering separate issues, found that; the strategic planning, there was a mission analysis that the school had to perform. and prioritize. There was an analysis of the environment, both the internal and external strengths. Also, weaknesses of the school. External environment which were opportunity and obstacle by taking policies, laws, expectations of those involved in educational management to analyze. And review of the mission, authority and implementation of the strategic plan. Had expected conditions according to the time frame and received budget. Strategies were constantly reviewed and improved to enable, put into practice and report to relevant parties. They were monitored and evaluated using tools built on the specified calendar. There had joint analysis to find the reasons for the success and failure that occurred, the analysis of basic information and needs, found that there were the policy to promote the educational personnel development continuously. Management structure require planning, strategy which could operate in same direction, the teachers to be professional, knowledgeable and able to transfer knowledge to learners. Strategic management for enhancing academic achievement of teachers to learners, there were 5 areas: planning, strategic management, community participation, teacher development to achievement and development to upgrade the academic achievement. 2) Guidelines of the development of strategic management for enhancing

academic achievement of teachers to learners in Wat Sak school found that: strategic planning. Prioritizing must be organized for an overall development of directions in line with the goals. Administrators must be leaders. Emphasize the importance. Talking with teachers to understand the strategic environment, analyzing the problems of the schools together. Set the main policy for solving problems. The administrators should follow the operations consistently. And to give importance to the collaboration in all departments and consultations to be faster and able to work in accordance with the strategic plan in the same direction and achieve all plans/ projects/ activities. According to the time limit. Administrators should give priority to supervision. And periodically evaluate strategies, continuous seriously. The joint committee should be established to create and develop evaluation tools, which were appropriate with the strategic plan. Should emphasize the school board and parents, their roles in controlling and assess the strategy of the school more. By supervising the work of the administrators. And had to implement systematic processes as using PDCA quality circuits to improve educational quality to enhance academic achievement. Raise awareness among teachers in organizing activities to enhance reading, writing, analytical skills, evaluation, evaluation for individual students There was participatory management and finding solutions to problems together. There was a plan for meeting and sharing opinions between administrators, teachers, school board. And school administrators should make information about academic achievement of individual students. Analyzing student test results to compare, analyze Improved achievement which aimed at developing teachers to become professional teachers. And the research process should be used as a guideline for learning and teaching. The management of various systems in the school should be established as a strategy to achieve the goals. The community should be involved in educational management. Arrange a parent meeting, visited student's house to meet and chat. Exchange about student behavior, parents capable help adjust behavior and promote student learning as well as providing periodic follow-up reports. To find solutions- problems together.

Keywords: Strategic Management, Academic Achievement

บทนำ

นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จนถึงปัจจุบัน ปัญหาต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการศึกษา พบว่า ยังไม่มีการกระจาย

อำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ในด้านปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2542-2561) โดยได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอ ซึ่งเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ หนึ่งในนั้นคือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้ 4 ประการ ส่วนหนึ่งในนั้นคือ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ประกอบด้วยกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 1-32) ส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่วนราชการจำเป็นต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (strategic plan) เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดวิธีปฏิบัติงานให้เกิดการเชื่อมโยงผลผลิตของหน่วยงานตามแผนยุทธศาสตร์และค่าของงบประมาณ ซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ จึงต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์หลัก กลยุทธ์ แผนงาน โครงการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การบริหารในลักษณะที่กล่าวมาจึงต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้กับองค์กรเพื่อสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นพลวัตรเช่นในปัจจุบัน เพราะจากนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการจะเห็นได้ว่า การที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีเป้าหมายและทิศทางนั้น จะต้องอาศัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายดังกล่าวข้างต้น

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นตัวบ่งชี้หนึ่ง ในระบบการบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกองค์กรไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก หวังผลกำไรหรือไม่หวังผลกำไร ทั้งของรัฐหรือเอกชน โดยชาติติยา ด่วงสำราญ (2552: 5 – 6) ได้กล่าวไว้ว่า การนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในสถานศึกษา จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ต้องการได้ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์จะให้คำตอบพื้นฐานสำคัญแก่ผู้บริหารคือ เราจะทำอะไร เราจะทำเพื่อใคร เราจะต้องบรรลุเป้าหมายอะไร และเราจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นแนวดำเนินการที่มีความต่อเนื่อง และน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้ ประกอบกับสถานศึกษาเริ่มมีความอิสระทางการบริหารมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในส่วนของการบริหารและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษากำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา อันจะส่งผลให้เกิดการบริหารทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องนำระบบการบริหาร เชิงกลยุทธ์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินงานจัด

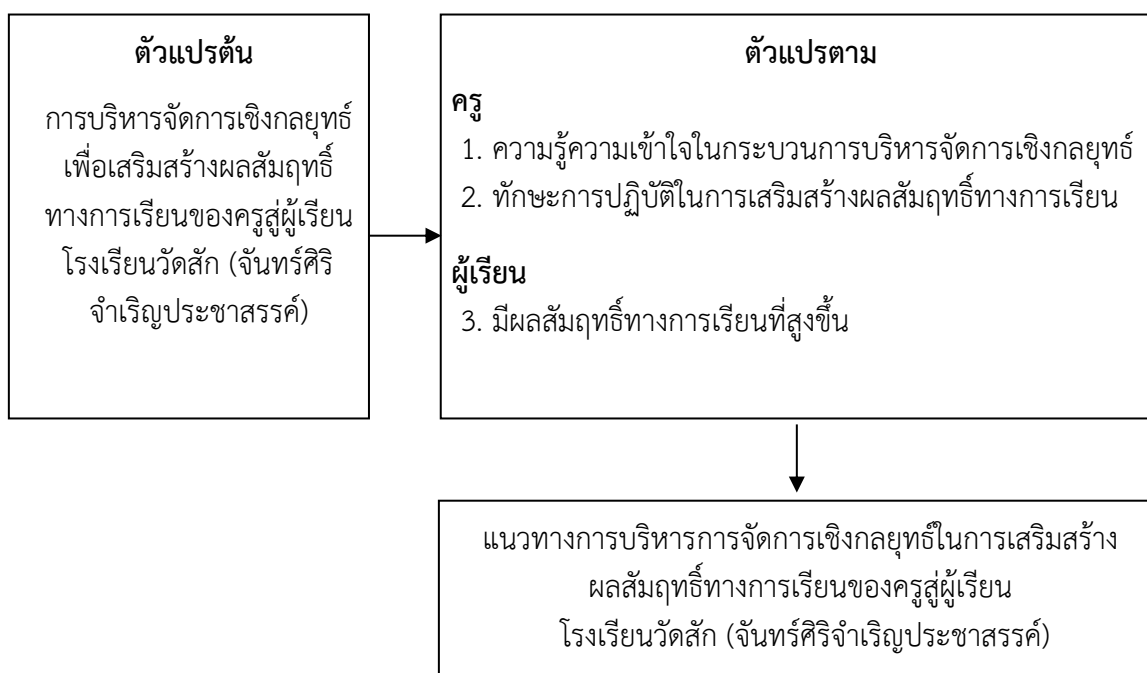
การศึกษา ตามภารกิจหลักในการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยมี ขอบข่ายในการบริหารงาน 4 งาน ดังนั้นในการนำกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษามาปรับใช้ จะต้องรู้ถึงสภาพและปัญหาในการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายสถานศึกษา และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น บุคคลที่มี บทบาทสำคัญที่สุดก็คือผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดกรอบแผนงาน โครงการตลอดจนถึงชี้แนวทางในการปฏิบัติต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าในระบบการบริหารโรงเรียนผู้บริหารคือ กลไกสำคัญอันนำไปสู่การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ในทาง ตรงกันข้ามก็อาจจะมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจัยส่วนใหญ่มัก เกิดจากองค์ประกอบพฤติกรรมบริหารของผู้บริหารที่สำคัญ ดังนั้น นอกจากผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนครูในโรงเรียนได้แล้ว ผู้บริหารยัง จำเป็นต้องมีทักษะในการใช้กลยุทธ์บริหารงาน สามารถใช้ลักษณะความเป็นผู้นำในการจูงใจให้เกิดความ ร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนให้ดีขึ้นด้วย อาจกล่าวได้ว่าการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหาร จำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการภาระงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและภาพของ ความสำเร็จให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการรับรู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน และสามารถ ร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ ของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) นั้นจะทำให้ได้ผลที่จะใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสู่ความเป็นมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้ เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเรณูประชาสรรค์)

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาทางการบริหาร การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเรณูประชาสรรค์)

2. วิธีดำเนินการ

2.1 ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการเชิงกลยุทธ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในประเด็นของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับ สภาพปัญหา และ แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา

2.2 ศึกษา วิเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในประเด็นแนวทางการพัฒนากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน

2.3 นำข้อสรุปที่ได้มาสังเคราะห์ (Content Analysis) เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหาร การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเรณูประชาสรรค์) ในประเด็นของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการ

พัฒนาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (questionnaire)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการศึกษาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน ได้แก่ แบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) และแบบทดสอบวัดความรู้นักเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

1.1) ศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสม

1.2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 50 ข้อ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นข้อความปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียนโรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) จำนวน 5 ข้อ

1.3) นำข้อความในแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อความสมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อหา

1.4) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (Best & Kahn, 1998: 1812)

4.50 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

1.5) ทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 คน กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กและมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง มีบริบทเหมือนกัน สังกัดหน่วยงานต้นสังกัดเดียวกัน และมีจำนวนนักเรียนและบุคลากรใกล้เคียงกัน ได้แก่ โรงเรียนวัดสนามนอก และโรงเรียนวัดบางขุนนุ่น สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

1.6) จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์พร้อมใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรเป้าหมายหรือหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 14 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 21 คน

จากการสอบถามในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2553: 186) พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

2. การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้นักเรียน

2.1) ศึกษาหนังสือรูปแบบการวัดผลและการประเมินผล

2.2) ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัด

2.3) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือหลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550: 95) และหนังสือการพัฒนาเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2552: 22)

2.4) สร้างแบบทดสอบ เป็นแบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.5) นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาคัดขีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.6) นำแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกันในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้เลือกโรงเรียนวัดลุ่ม เป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน

2.7) นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาความยากง่าย (p) เกณฑ์ความยากง่ายของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจกำหนดไว้ระหว่าง 0.38-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) เกณฑ์อำนาจจำแนกของข้อสอบระหว่าง 0.30– 0.85

2.8) นำแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ มาหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR-20 เกณฑ์การหาความเชื่อมั่นของข้อสอบกำหนดไว้ 0.80 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.96

2.9) นำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์แล้ว จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) จำนวน 35 คน

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรู้ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ไปทำการ Pretest และ Posttest โดยเว้นช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่าง Pretest และ Posttest เพื่อวัดความรู้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน สำหรับนำมาประกอบเป็นข้อมูลในการทราบถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนซึ่งผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือ เพื่อขอความอนุเคราะห์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน ตอบแบบสอบถามและนัดหมายวันเวลาเพื่อขอสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านกระบวนการตามขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ จำนวน 21 ฉบับ ไปพบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนเพื่อขอความ อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการศึกษา ตามความคิดเห็นของแต่ละคน ซึ่งผู้วิจัยจัดส่งและรับ คือ ด้วยตนเอง โดยนัดหมายวันและเวลาเพื่อรับแบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคือทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1) ครูโรงเรียนวัดสีก จำนวน 14 คน

2) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำแบบทดสอบวัดความรู้

1) นักเรียนโรงเรียนวัดสีก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 แบบสอบถาม

2.2 แบบทดสอบวัดความรู้

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียนตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลผลการปฏิบัติสภาพการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำที่สุด มาตั้งข้อคำถามเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ท่าน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 ท่าน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 ท่าน ครูปฏิบัติการสอน 2 ท่าน นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์)

3. จัดประชุมครู สร้างความเข้าใจแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมนิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน

4. ดำเนินการทดสอบ (Post - test) ตามแบบทดสอบวัดความรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการทำ (Pretest) ก่อนการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

1.1 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดนับการบริหารสถานศึกษาที่แท้จริงนั้นน่าจะได้แก่นักบริหารที่สามารถทำงานให้สำเร็จโดยลงทุนพอสมควร ใช้อยุทธศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด แต่งานนั้นให้ประโยชน์ทางสร้างสรรค์แก่องค์กรและส่วนรวมมากที่สุด ส่วนการวางแผนโครงสร้างการบริหารควรกำหนดให้มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูผู้สอนต้องมีความเป็นมืออาชีพมีความสามารถรอบรู้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

1.2 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา พบว่าจุดแข็ง โรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มุ่งบริการทางการศึกษาให้กับผู้เรียนมีงบประมาณสนับสนุนชัดเจนต่อเนื่อง มีการสนับสนุนบุคลากรอย่างเพียงพอมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็งมีพื้นที่เพียงพอต่อความต้องการ ตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งชุมชน โรงเรียนมีบุคลากรที่มีคุณภาพสอนตรงสาขา มีความพร้อมทางด้านวิชาการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จุดอ่อนที่พบ สถานที่ อาคารเรียน ภูมิทัศน์ ยังไม่เพียงพอ มีการก่อสร้างอาคารเรียน ระบบสาธารณูปโภคมีครบพร้อมทุกอย่างแต่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการย้ายเข้า-ออก บ่อย เนื่องจากย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครองซึ่งมีการทำงานที่ไม่เป็นหลักแหล่ง โอกาสที่ได้รับทุกฝ่ายพร้อมให้การสนับสนุน โรงเรียนมีการบริหารจัดการกำหนดทิศทาง แนวพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและดำเนินนโยบายโดยมีส่วนร่วมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีอุปสรรค ในด้านงบประมาณในการนำมาบริหารจัดการมีอย่างจำกัดเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจึงได้รับการจัดสรรตามรายหัวผู้เรียน ต้นสังกัดมีการโยกย้าย เปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่องระบบการสารสนเทศเพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตามยังไม่ได้มีการพัฒนา และ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย

1.3 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา มีการปฏิบัติตามหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์ภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้งสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค โดยน่านโยบาย กฎหมาย ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามาศึกษาวิเคราะห์ และมีการทบทวนภารกิจ อำนาจหน้าที่ นำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติและวิธีดำเนินการไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และแต่งตั้งคณะทำงานอย่างชัดเจน มีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามกรอบระยะเวลาและงบประมาณที่ได้รับ มีการทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติและรายงานผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และควบคุม ประเมินกลยุทธ์ มีการจัดทำแผนและปฏิทินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม และประเมิน มีการติดตามประเมินกลยุทธ์ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นตามปฏิทินที่กำหนด มีการร่วมวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของความล้มเหลวและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดสีก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) มีการกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และวางกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรนำการบริหารจัดการโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แรงพัฒนา ทั้งคน

วิธีการ เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อทำงานได้สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ อีกทั้งควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

1.5 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ พบว่า การบริหารสถานศึกษาสมัยใหม่ ที่มีการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สามารถดำเนินกิจการทางการศึกษา ได้รวดเร็ว สะดวก มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การบริหารสถานศึกษาในยุคนี้มีการบริการที่ดี โดยใช้บุคลากรในการบริหาร ควบคุม ดูแล และสามารถใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีการนำนวัตกรรมการสอนและเทคนิคการสอนใหม่มาใช้เพื่อส่งเสริมความริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน กระตุ้นให้ครูหาความเพิ่มเติม และมีการวางโครงสร้างการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูผู้สอนต้องมีความเป็นมืออาชีพมีความสามารถรอบรู้สามารถถ่ายทอดลงสู่ตัวผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง จรรยาพันธุ์ สุขรังสีเสรี (2557: 15) กล่าวว่าความเป็นครูมืออาชีพ มีตัวชี้วัด 6 ประการ 1) ใช้องความรู้ในงาน ครูจักต้องตื่นตัวอยู่เสมอเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกของความรู้ 2) ใช้วงจร PDCA ในการทำงาน ซึ่งตัวชี้วัดนี้สอดคล้องกับวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก เพราะครูเป็นอาชีพที่ต้องวางแผนการสอน สอนตามแผนนั้น มีการประเมินทั้งก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอน 3) ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การทำงานที่พุ่งเข้าสู่เป้าหมายและมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก 4) ความประทับใจของผู้รับบริการ 5) ทำงานด้วยความทุ่มเท อุทิศหัวใจวิริยะ และ 6) อยู่บนเส้นทางสายสุจริตวิธี รักษาไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ซื่อสัตย์ต่อตนเองและซื่อสัตย์ต่อผู้เรียน คือแนวทางการเป็นครูมืออาชีพ ความสำคัญของบุคคลที่เป็นครูมีต่อความเจริญของบุคคลและชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนในชาติได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี เพราะมีระบบการศึกษาที่ดี และระบบการศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็เพราะมีครูที่มีคุณภาพ

1.6 แนวทางการบริหารเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ โดยดำเนินการให้มีโครงการพัฒนาบุคลากรในการเข้าร่วมอบรมทางวิชาการ หรือการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล การวิเคราะห์ผลสอบของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ หาแนวทางปรับปรุงเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ได้ดีขึ้น 2) สร้างความตระหนักให้กับครูในการจัดกิจกรรม นำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นเสริมแรงผู้เรียนให้ทำกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน พัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ มีการวัดผลประเมินผลประจำเดือนให้นักเรียน เพื่อประเมินพัฒนาการเรียนของนักเรียน และนำผลนั้นมาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการสอน 3) จัดทำปฏิทินนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน เพื่อการนิเทศ ติดตาม กำกับชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยการสัมภาษณ์ พูดคุย กับครูผู้สอน และนักเรียน เพื่อหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน และ 4) จัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนถึงพฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองช่วย

ปรับพฤติกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ พร้อมทั้งให้มีการรายงานผลการติดตามเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

1.7 การทดสอบวัดความรู้นักเรียน พบว่า 1) ในรายวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าการทดสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนจากการทำวิจัยการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.83 และ 15.11 ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังดำเนินการวิจัย พบว่าคะแนนทดสอบความรู้ ความเข้าใจหลังการดำเนินการวิจัยมีคะแนนสูงกว่าก่อนดำเนินการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่าการทดสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนจากการทำวิจัยการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้เรียน โรงเรียนวัดสัก (จันทร์ศิริจำเริญประชาสรรค์) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.00 และ 15.40 ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังดำเนินการวิจัย พบว่าคะแนนทดสอบความรู้ ความเข้าใจหลังการดำเนินการวิจัยมีคะแนนสูงกว่าก่อนดำเนินการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาครูให้นำกระบวนการทำงานเชิงระบบโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น

2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา เช่น จัดสัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เข้ารับการฝึกอบรมการเป็นผู้บริหารที่มีเทคนิคในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อจะเป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

4. กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีควรนำข้อมูลสารสนเทศทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของสถานศึกษาไปศึกษา เพื่อวางกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งด้านกายภาพ และด้านวิชาการโดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ของสถานศึกษาในสังกัดทั้งระบบ

5. ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องศึกษา พัฒนา และปรับปรุง คือ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของสถานศึกษา ให้ผู้ปกครอง ชุมชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบผลการ

ดำเนินงาน และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและมีส่วนร่วมใน การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือด้านการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ส่วนในด้านของการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการ ควรดำเนินงานตามแผนงานและโครงการที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดระบบการประเมิน แผนงานและโครงการโดยสร้างเครื่องมือในการรองรับการประเมินให้เป็นระบบชัดเจนและมีมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาของผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาและพัฒนาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของครูผู้เรียนอย่างยั่งยืน ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรเพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **สรุปสาระสำคัญ ร่างพระราชพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จรรยาพันธุ์ สุขรังสีเสรี. (2557). **การพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูมืออาชีพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ บูรณาการสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี**. ชลบุรี: โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.
- ประคอง กรณสูตร. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.

การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาชั้น
 พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
 Educational Supervision of School Administrators and Academic
 Performance in Basic Education Schools Under the Office
 of Suphanburi Primary Educational Service Area 2

นุชจรี จันทawat^{*1}, สมใจ เดชบารุง², สมบัติ เดชบารุง³

Nuchjaree Juntawat^{*1}, Somchai Dejbamrung², Sombat Dejbamrung³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{2, 3} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹ Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

^{2, 3} Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

* ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: s.d.sardar@hotmail.com

Received: August 5, 2019

Revised: August 23, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 2) ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 103 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ตามแนวคิดของ ของกิลคแมน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง

2. การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในระดับมากทั้ง 12 ด้าน โดยการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

คำสำคัญ: การนิเทศการศึกษา, การปฏิบัติงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) educational supervision of schools administrators under Supanburi Primary Educational Service Area Office 2 2) the academics performance of school under Supanburi Primary Education Service Area Office 2 and 3) the relationship between the supervision of schools administrators and academics performance of school under Supanburi primary education service area office 2. The samples used in this research were 103 schools in Supanburi Primary Education Service Area Office 2. There were school administrators and teacher who were responsible for academic work, totally 206 respondents. The research instrument was a questionnaire based on Glickman's concepts. The statistical analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research findings revealed that:

1. The supervision of schools administrators under Supanburi primary education service area office 2, was at high level. When considering as an individual, ranking from the highest to the lowest mean as follows: commitment, trust, autonomy and goals and objectives.

2. The academics affairs of school in Supanburi primary education service area office 2, as a whole was at high level. When considering as an individual, ranking from the highest to the lowest mean as follows: development of community learning and translations and quality assurance system of with the highest mean and collaboration in academic development with other educational institutions with the least mean.

3. The relationship level between the supervision of schools administrators and academics performance of school under Supanburi primary education service area office 2, was rather high at the 101 level of significance and positively correlated.

Keywords: Educational Supervision, Academic Performance

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ระบุว่า การจัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 10 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมาตรา 22 ระบุว่าอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 3-5)

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำหลักสูตรที่เหมาะสมมาใช้ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้นและมีการติดตามประเมินผล การใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าการบริหารงานวิชาการนั้นถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) เนื่องจากการบริหารงานวิชาการนั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน มี เป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจน คุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (จิตติมา วรณศรี, 2557)

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีหน้าที่ จะต้องดำเนินงานให้บรรลุภารกิจหลัก 2 ประการ คือ การดำเนินการให้เด็กที่มีอายุเข้าเกณฑ์การศึกษา ภาคบังคับ ได้เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นภารกิจเชิงปริมาณ และการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นภารกิจเชิงคุณภาพ ผู้บริหารจะต้องมีการ

นิเทศให้คำแนะนำติดตามเพื่อนำไปสู่ การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่จากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่ามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการบริหารวิชาการและการนิเทศภายใน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงทุกกลุ่มสาระ วิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้คือ การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่ามีการปฏิบัติกันน้อยมาก เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและครบกระบวนการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
2. ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับดีมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิดของกลิคแมน และกอร์ดอน (Glickman and Gordon) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยงาน 5 งาน ส่วนการปฏิบัติงานวิชาการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ 12 ข้อ

2. ขอบเขตของประชากร

ประชากรในการวิจัยนี้ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารจำนวน 136 คน ครูและบุคลากร จำนวน 1,542 คน

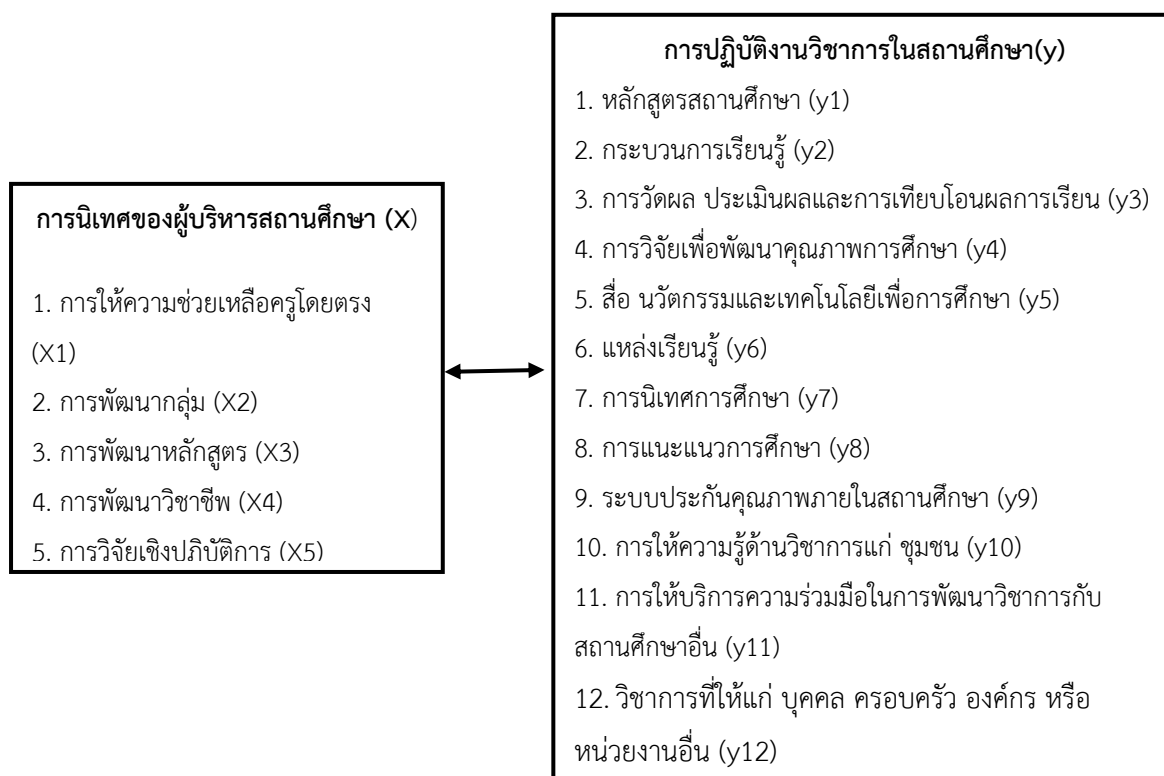
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีเชิงพรรณนาของ กลิคแมน และกอร์ดอน (Glickman and Gordon) ได้กำหนดการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 งาน กับงานวิชาการ กระบวนการศึกษาธิการ (2559) ที่กำหนดไว้ 12 ด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : Glickman and Gordon. Supervision of Instruction. A Developmental Approach.

(Boston: Allyn and Bacon, 2001)

: กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 โรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่างมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหาร 1 คน ครูหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่งานวิชาการ 1 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ กลิคแมน กอร์ดอน (Glickman and Gordon) เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน โดยเน้นงานหลัก 12 งาน ของคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตรวจสอบและวัดได้ตามขอบเขตของการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร ตำรา นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างของ เครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามขอบเขตของเนื้อหาภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา สำนวนภาษาที่ใช้ใน แบบสอบถาม โดยพิจารณาจากตัวแปรที่ศึกษา นำมาหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของ การวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ได้ค่าความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้า งานบริหารวิชาการและครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 2 คน รวม 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อขอหนังสือ อนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรีเขต 2 จำนวน 103 โรงเรียน ช่วยอนุเคราะห์ให้ครูตอบแบบสอบถามในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดเอกสารพร้อมส่งแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการแจ้งสถานศึกษาตอบ แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยติดตามรวบรวมแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม ก่อนนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ ระดับการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.59) ด้านการพัฒนากลุ่ม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.62) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.63) และด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.63) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับและลำดับที่ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการนิเทศการศึกษา		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.12	0.63	มาก
2	ด้านการพัฒนากลุ่ม	4.14	0.62	มาก
3	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.15	0.59	มาก
4	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	4.22	0.56	มาก
5	ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	4.13	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.15	0.61	มาก

2) ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมและรายด้านของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจัดอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.6

2) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.61) และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.61) การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.62) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.62) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.63) และการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.63) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการปฏิบัติงานวิชาการของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวม

ข้อ	การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา	การปฏิบัติงานวิชาการ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การพัฒนาหลักสูตร	4.13	0.62	มาก
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.11	0.63	มาก
3	การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.13	0.62	มาก
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.14	0.61	มาก
5	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.13	0.63	มาก
6	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.15	0.61	มาก
7	การนิเทศการศึกษา	4.12	0.63	มาก
8	การแนะแนวการศึกษา	4.11	0.59	มาก
9	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.15	0.61	มาก
10	การส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.11	0.61	มาก
11	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่น	4.10	0.63	มาก
12	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.11	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.12	0.62	มาก

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษากับระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) พบว่า ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (X_{tot}) กับการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ($r_{xy} = 0.694$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา และสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _{tot}
Y ₁	0.749**	0.803**	0.839**	0.777**	0.788**	0.791**
Y ₂	0.661**	0.744**	0.792**	0.694**	0.726**	0.723**
Y ₃	0.690**	0.845**	0.653**	0.718**	0.783**	0.738**
Y ₄	0.637**	0.642**	0.800**	0.665**	0.676**	0.684**
Y ₅	0.634**	0.759**	0.616**	0.669**	0.723**	0.680**
Y ₆	0.633**	0.729**	0.658**	0.579**	0.691**	0.658**
Y ₇	0.698**	0.665**	0.781**	0.700**	0.723**	0.713**
Y ₈	0.586**	0.843**	0.587**	0.744**	0.750**	0.702**
Y ₉	0.708**	0.658**	0.826**	0.739**	0.718**	0.730**
Y ₁₀	0.716**	0.652**	0.528**	0.599**	0.785**	0.656**
Y ₁₁	0.570**	0.558**	0.669**	0.618**	0.574**	0.598**
Y ₁₂	0.644**	0.680**	0.501**	0.745**	0.726**	0.659**
Y _{tot}	0.661**	0.715**	0.688**	0.687**	0.722**	0.694**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 12 ด้าน

3. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมพันธ์กันทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ตามลำดับ ดังที่ จิตติมา วรรณศรี (2557) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศกับครูเพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่ครู

2. จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ สอดคล้องกับตระกูล เทพบุตร (2555) ได้ศึกษาระดับปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้สอน ผลวิจัย พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงตามค่าเฉลี่ยรายได้จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างและใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูวิชาการมีปัญหาน้อยกว่าครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีปัญหาน้อยกว่าผู้บริหารและครูวิชาการ ผลการวิเคราะห์ ความแตกต่างรายคู่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ พบว่ามีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ตำแหน่งผู้บริหารกับครูวิชาการ และผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการวัดและประเมินผลพบว่าตำแหน่งครูวิชาการกับครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

สูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเป็นผลจากการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน มีการวางแผน ออกแบบวิธีการในการพัฒนา ดำเนินการร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกันมีการประเมินการดำเนินงาน ซึ่งทุก กิจกรรมต้องประสานงานร่วมกันจากหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรอื่น ๆ มีการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนผู้ร่วมงานให้ได้รับ การฝึกอบรม เพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ มีโอกาสพูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานที่กำลังดำเนินการอยู่ ด้วยพฤติกรรม ที่ เป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน เพื่อร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมกัน โดยมีผู้บริหาร คอยให้ข้อมูลเพื่อเป็นการแนะนำส่งเสริมและฝึกฝนวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความตระหนักถึงความรู้สึนึกคิดของผู้ร่วมงานด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยเหลือให้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องและแนวทางในการพัฒนาให้ในการปฏิบัติงาน เป็นการสร้างบรรยากาศ ในการทำงานแบบเป็นกันเอง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริยา แดงอ่อน (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศงานวิชาการ ของ ผู้บริหาร ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านวัสดุสื่อการ เรียนการ สอน ด้านการวัดประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประชุมอบรม ทางวิชาการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้มีบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการ ทั้ง 12 ด้าน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการให้ดีขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรม หรือศึกษา ดูงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพ ด้านการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศวิชาการ โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนเป็น กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากพอในการสรุปผล
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของผู้เรียน เพื่อให้ทราบอีก มิติหนึ่งของงานวิชาการ
3. ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ

จรียา แต่งอ่อน.(2559).รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จิตติมา วรณศรี. (2557). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณ

Glickman, Stephen P. Gordon. (2001). **Supervision and Instruction Leadership A**

Developmental Approach. The United States of America. Allyn and Bacon.

Wallace, Melanie J. Drake; Wilcoxon, S. Allen; & Satcher, Jamie. (2010). **Productive and**

Nonproductive Counselor Supervision: Best and Worst Experiences of

Supervisees. Alabama Counseling Association Journal, v35 n2 .4-13

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา

ต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

Marketing mix factors affecting the decision making to study

in Matthayomsuksa 1 and 4 of Phattharayan Witthaya School

นิสาร์ตน์ มาคำ^{*1}, เพชรรัตน์ โฉมศรี¹, สิริพร ศิริเสรี¹, อินทิรา นุ่มวงศ์¹, พงษ์สันต์ ดันหยง²Nisarut Makhum^{*1}, Petcharat Chomsri¹, Siriporn Siriseree¹, Inthira Noomwong¹, Pongsan Tunyong²¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม²อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม^{*1,1}Students of the Bachelor of Business Administration (General Management) Nakhon Pathom Rajabhat University²Lecturer in the Master of Business Administration (General Management) Nakhon Pathom Rajabhat University^{*}ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: ptanyong@yahoo.com

Received: August 1, 2019

Revised: August 19, 2019

Accepted: August 20, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนภัทรญาณวิทยาอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียนส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 89.7

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ, โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study level of marketing mix and decision making to study in Matthayom 1 and 4 of Phattharayan Witthaya School 2) to study marketing mix factors that affect decision making to study. This research used

the quantitative research methodology. The results showed that level of product image, price, place, physical was highest as people, promotion, process were high level in average. Decision making to study was at high level. The results of the hypothesis test showed that process, physical and place affect decision making to study statistically significant. According to the coefficient prediction (R²) it was found that these factors could exactly predict satisfaction at 89.7 percent.

Keywords: Marketing Mix, Decision making to study, Phattharayan Witthaya School

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมให้ความสำคัญและให้ความสนใจเกี่ยวกับระบบของการศึกษาอย่างมาก มนุษย์ในวัยเรียนศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การทำงาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กรหรือบริษัทเชื่อมั่นในตัวผู้สมัครงานได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวรู้เท่าทันโลก และอยู่ในสังคมได้โดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ผู้ปกครองและนักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับสถาบันการศึกษามากขึ้น สถาบันการศึกษาในปัจจุบันมีการก่อตั้งเพิ่มมากขึ้นจากแต่ก่อนอย่างเห็นได้ชัดทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน นักศึกษาจึงมีตัวเลือกเพิ่มมากขึ้นในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อส่งผลให้สถาบันการศึกษาเกิดการแข่งขันกันมากขึ้นตามไปด้วย อีกทั้งรัฐบาลมีการส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือระบบของการศึกษาไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตและประกอบสัมมาอาชีพในสังคมปัจจุบัน

โรงเรียนภัทรญาณวิทยาเป็นโรงเรียนที่ได้รางวัลพระราชทานในปี พ.ศ. 2548 และได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. 2550 ได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบในฝันรุ่นที่ 1 ในปี พ.ศ. 2558 และมีการเปิดรับนักเรียนที่บกพร่องทางร่างกายและสมอง มีการสอนภาษาเพิ่มเติม คือ ภาษาจีน เพื่อใช้ประกอบอาชีพในการสื่อสารในปัจจุบัน เมื่อสำรวจข้อมูลของนักเรียนที่เข้าศึกษาของมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2559 มัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ชาย 153 คน ผู้หญิง 111 คน รวม 264 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้ชาย 54 คน ผู้หญิง 50 คน รวม 104 คน และในปีการศึกษา 2560 มัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ชาย 164 คน ผู้หญิง 109 คน รวม 273 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้ชาย 65 คน ผู้หญิง 68 คน รวม 133 คน (งานทะเบียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา, 2560) จะเห็นได้ว่ามีอัตราการเข้าศึกษาที่เพิ่มขึ้น แต่การเกิดของประชากรมีจำนวนที่ลดลง จึงส่งผลต่อการเข้าเรียนในอนาคต

ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงสนใจเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนภัทรญาณวิทยาเพื่อศึกษาว่า ปัจจัยด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ

4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ซึ่งประโยชน์ที่ได้จะนำมาใช้ในการกำหนดทิศทาง ตลอดจนการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

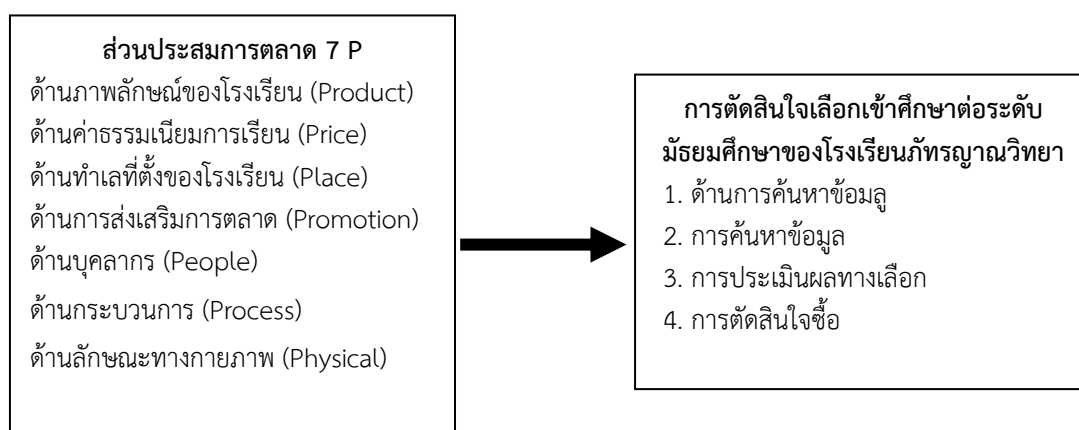
1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องนำมาซึ่งกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ 7 P ของฟิลลิปคอตเลอร์ (Kotler, 2003) ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4. ด้านส่งเสริมการตลาด 5. ด้านบุคคลหรือพนักงาน 6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และ 7. ด้านกระบวนการ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริโภคของ Kotler & Armstrong (2010) ขั้นตอนในการตัดสินใจเพื่อเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 1) การรับรู้ถึงความต้องการ 2) การค้นหาข้อมูล 3) การประเมินผลทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยนี้คือนักเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 273 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 133 คน รวม 406 คน คำนวณตัวอย่างได้ 202 คน (Yamane, 1967) สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ระดับชั้น	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
มัธยมศึกษาปีที่ 1	273	136
มัธยมศึกษาปีที่ 4	133	66
รวม	406	202

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในงานวิจัยนี้เครื่องมือที่ใช้ในการแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ตอน

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาในปัจจุบัน เกรดเฉลี่ยสะสม และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ

2.2 แบบวัดระดับความพึงพอใจของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนภัทรญาณ ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน (Product) ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน (Price) ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ให้เลือกตอบคือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

2.3 แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนภัทรญาณ เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ให้เลือกตอบคือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดให้เขียนตอบ

3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้ออกแบบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดและสถิติ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของวัตถุประสงค์ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของคำถามวิจัย โดยมีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3.2 การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยคณะผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เพื่อดูความเชื่อมั่นว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของตัวแปรส่วนประสมทางการตลาด มีค่าเท่ากับ 0.96 และการตัดสินใจศึกษาต่อมีค่าเท่ากับ 0.85

จากการทดสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนั้นผ่านเกณฑ์การทดสอบทั้ง 2 ข้อ

4. วิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากปรับปรุงคุณภาพของแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวน 202 ราย

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2561 - กุมภาพันธ์ 2562

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ (%) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนประสมการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา และระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 52.1 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 41.9 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 30.7 เกรตเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาเกรตเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01-2.50 คิดเป็นร้อยละ 27.0 และส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัว เฉลี่ยต่อปี 15,001 บาท – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.8

2. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.70) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ($\bar{X}$ = 4.84) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.59) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.48) อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 4.47) อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.42) อยู่ในระดับมาก และด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ = 4.68) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64)

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ทำการทดสอบข้อกำหนดเบื้องต้นที่สำคัญของสถิติอ้างอิงที่ใช้ด้วยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่เกิน 0.80 ทั้งทางบวกและลบ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) โดยค่าที่ได้มีค่าอยู่ระหว่าง -.631 - .648 สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองหรือไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

สรุปเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ จึงทำการอ่านผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุด้วยวิธี stepwise ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ตัวแปร	b	Std Error	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	-3.594	.206			
ด้านกระบวนการ (Process)	1.132	.028	1.054	39.882**	.000
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)	.511	.029	.542	17.488**	.000
ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน (Place)	.181	.020	.274	8.866**	.000
R = .947 R Square = .897 Adjusted R Square = .893 Standard Error = .089					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียนส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน

ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากรไม่ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 4 สมมติฐาน

ปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียนสามารถทำนายการผันแปรของการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ได้ร้อยละ 89.7 โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลหรือความสำคัญจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ คือ ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน โดยเขียนสมการทำนายในรูปคะแนนดิบของการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ได้ดังนี้

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา
 $= -3.594 + 1.132 (\text{ด้านกระบวนการ}) + .511 (\text{ด้านลักษณะทางกายภาพ}) + .181 (\text{ด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน})$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียนส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา (2558) เรื่องอิทธิพลส่วนประสมการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรแปรรูปฟักข้าวในจังหวัด นครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดทั้ง 4 ด้านคือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรแปรรูปฟักข้าว สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชมล สุขะตะวิจิตร(2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถาบันสอนดำน้ำลึก (Scuba Diving) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเรียนสถาบันสอนดำน้ำลึก (Scuba Diving) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านหลักสูตรการสอน และบุคลากรของสถาบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุพงศ์ ลีลาวรพงศ์ พุฒิธร จิรายุส และ ฉัตรชัย สิริวาณีปกรณ์ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาด 7Ps ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการฟิตเนสในโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้งหมด มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฟิตเนสของทางโรงแรมในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ชั้นในค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการบริการ 7 ด้าน เป็นไปตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน คือ ปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียนที่ส่งผล

ทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านทำเลที่ตั้งของโรงเรียน ดังนั้น จึงควรเน้นกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงหลักสูตรและวิชาที่เรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น อาจจะใช้ระบบ เทคโนโลยี เข้ามาเสริมในการเรียนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการบริการ 7 ด้าน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 4 สมมติฐาน คือ ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากร ดังนั้น จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาดจูงใจให้ผู้ที่ต้องการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 มากขึ้น เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายช่องทางกว่าที่เป็นอยู่ทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานทั้ง ทางราชการและเอกชน

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถนำไปต่อยอด ด้วยการเปลี่ยนตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น คุณภาพบริการของโรงเรียน คุณค่าตราสินค้า เป็นต้น ว่าส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 ของโรงเรียนภัทรญาณ หรือไม่

บรรณานุกรม

- กาญจนา มักเขียว. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโชติกาญจน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- งานทะเบียน โรงเรียนภัทรญาณวิทยา. (2560). จำนวนนักเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา. เอกสารอัดสำเนา.
- ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา. (2558). อิทธิพลส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรแปรรูปผักของ ผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พรหมมล สุขะตะวิจิตร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถาบันสอนดำน้ำลึก (Scuba Diving) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภานุพงศ์ ลีลาวงศ์ พุฒิชัย จิรายุส และ ฉัตรชัย สิริวาณีปกรณ์. (2562). ปัจจัยส่วนประสมการตลาด 7Ps ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการฟิตเนสในโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 218-225.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 11) .กรุงเทพมหานคร: เพื่อฟ้า พรินติ้ง จำกัด.

- Kotler, P. & Armstrong, G. (2010). **Principles of Marketing**. (13th ed.) Global edition: Pearson Inc.
- Kotler, P. (2003). **Marketing Management**. 11th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1967). **Statistic: An introductory analysis**. (2nd ed.). New York: Harper & Row.

แนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

โดยวิธีฝึกอบรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – 4 (ม.1 – ม.6)

Ethical and Moral Leadership Guideline Model Based on Buddhist Principles

Using Training Program for Students of the Third and Fourth

Educational Grade Level

คณิต ภิรมย์ไกรภักดิ์

Kanit Piromkraipukdi

สังกัดกรุงเทพมหานคร

The Official of Bangkok Metropolitan

e-mail: weera_w123@hotmail.com

Received: August 7, 2019

Revised: August 20, 2019

Accepted: August 22, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยวิธีฝึกอบรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – 4 (ม.1 – ม.6) ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน

ผลการวิจัย พบว่า จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรมคุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยวิธีการฝึกอบรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – 4 (ม.1 – ม.6) ด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) สรุปได้ว่า แนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักเรียนใน 2 ด้านคือ ด้านที่ 1 ฝึกอบรมด้านความรู้ทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 9 ข้อธรรม ได้แก่ 1) โอวาทสาม เป็นหลักธรรมพื้นฐานของผู้นำ 2) ศีลห้าเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานเพื่อชีวิตมนุษย์ 3) อิทธิบาทสี่ เป็นคุณธรรมเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 4) หิริโอตตัปปะ เป็นหลักธรรมเพื่อควมมีจริยธรรมอันดีงาม 5) สังคหวัตถุสี่ เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมควมมีคุณธรรม 6) อคตีสี่เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำ 7) พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ 8) อปริหานิยธรรม เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และ 9) ทศพิธราชธรรม เป็นหลักธรรมเพื่อความเป็นข้าราชการที่ดีมีคุณธรรม และ ด้านที่ 2 การพัฒนาด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตาม

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานการณ์จริงตามหลักธรรมของมรรคมีองค์ 8 โดยวิธีการฝึกอบรมและการปฏิบัติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางจริยธรรม, คุณธรรม, หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the guidelines for creating ethical leadership, morality in accordance with the Buddhist principles by training of students in the 3rd - 4th level (grade 1-6). The research was carried out by examining documents and interviewing experts, using Delphi technique, 3 times, from 6 experts

The results of the research were as follows: from the results of the study, documents and research related to the development of the moral leadership model based on the Buddhist principles by training. And the study of opinions from experts on the development of the ethical leadership model. Moral according to the Buddhist Dhamma of the students in the 3rd - 4th level (grade 1-6), under the Bangkok Educational Service Area Office. By training using the Delphi technique (Delphi technique) concluded that the guidelines for creating ethical leadership. Morality according to the Buddhist Dhamma principles requires training to develop students in 2 areas which were 1. Training on ethical knowledge. Morality based on the Buddhist principles, consisting of 9 items: 1) Sermon-three were the basic Dhamma of the leader, 2) The five precepts were the basic Dhamma for human life, 3) The Influence Baht-four were the virtue to bring success in work, 4) Hiriotupa was a Dhamma principle for good morality, 5) Sanghawatthu-four were the Dharma principle to promote morality, 6) Akati-four were the Dharma principle to promote leadership, 7) BrahmaWihanTham was a Dhamma principle to promote working as a group, 8) AparihaniyaTham was a Dhamma principle to promote working as a group, and 9. DossapithrajTham were the Dharma principle to be a virtuous government official and 2. Development moral leadership, ethic based on the Buddhist principles in real situations according to the principles of MakhaTham-eight by training and practice.

Keywords: Moral leadership, Ethical, Buddhist Principles

บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนเผยแพร่ไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกได้อย่างรวดเร็ว มีอิทธิพลต่อความคิด

จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนจำนวนมากที่ตกเป็นเหยื่อถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศครอบงำโดยปราศจากการกลั่นกรอง หลงใหลในความเจริญทางด้านวัตถุจนละเลยจริยธรรม คุณธรรมตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย ปัจจุบันปัญหานี้มีความสำคัญที่สุดของสังคมไทย อันเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาประเทศที่เน้นด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ขาดความสมดุลระหว่างความเจริญด้านวัตถุและจิตใจ สังคมเต็มไปด้วยความฟุ้งเฟ้อ แข่งขัน ขาดระเบียบวินัย ไม่อดทนขาดความรับผิดชอบและคำนึงถึงประโยชน์ตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จึงปรากฏพฤติกรรมของความด้อยจริยธรรม (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2536: 120) จากรายงานการป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับอบายมุข และอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจนครบาล ระหว่างปี 2544 - 2547 พบว่าความผิดของเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงขึ้น คือการพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอล ปัญหายาเสพติด การใช้สื่อลามก และมั่วสุมในสถานเริงรมย์ และในปี 2546 มีสถิติการฆ่าตัวตายของคนในประเทศ 3,851 ราย เฉลี่ยวันละ 10.5 ราย อันมีสาเหตุมาจากโรคซึมเศร้า มีอายุระหว่าง 15 - 44 ปี และจากการประชุมสัมมนาวิกฤติสุขภาพจิตระดับชาติครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2547 ของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนซึมเศร้า คือปัญหาด้านการขาดจริยธรรมของคนในสังคม

โรงเรียนเป็นตัวแทนทางสังคมที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และคุณธรรมที่สังคมเห็นว่ามีความจำเป็นและเป็นสิ่งที่ดีงาม สำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นการอบรมจริยธรรม คุณธรรมในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้กลายเป็นพฤติกรรมปกติในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งโรงเรียนนับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้จริยธรรมของนักเรียนที่ดีที่สุด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551: 125) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส นิมมณี (2547: 85) พบว่าการรับรู้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนจะต้องทำการส่งเสริมสนับสนุนปลูกฝังและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกอยู่ตลอดเวลา แต่สภาพความเป็นจริงของโรงเรียนยังขาดครูที่ประสบความสำเร็จในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมที่จะนำมาอบรมแก่นักเรียน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม” มาตรา 22 “การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยต้องเน้นทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม” อีกทั้งมาตรา 47 - 48 กำหนดให้ มาตรฐานที่ 1 เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ยังได้กำหนดภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การอบรมสั่งสอน พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยส่วนใหญ่มากจากเยาวชนขาดจริยธรรม คุณธรรม และโรงเรียนเป็นตัวแทนทางสังคมในการพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมแก่นักเรียน แต่ปัจจุบันโรงเรียนยังขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมแก่นักเรียนตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำเรื่องนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสร้างหลักสูตรภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนให้มีจริยธรรม คุณธรรมอย่าง ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยวิธีฝึกรอบมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 (ม.1 - ม.6)

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้หลักการ แนวคิด วิธีการ รวมทั้งขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อให้ได้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมสำหรับเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยวิธีฝึกรอบม และการปฏิบัติสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 (ม.1 - ม.6)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการฝึกรอบมและการปฏิบัติ เพื่อสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 (ม.1 - ม.6)
2. ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรมคุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้กับนักเรียนช่วงชั้นต่าง ๆ ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน จำนวน 3 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 ศึกษางานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อหาขอบข่ายของเนื้อหาและขั้นตอนที่สำคัญ สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยวิธีฝึกรอบมและการปฏิบัติ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบเลือกรายการ (check list) และแบบสอบถามปลายเปิดแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกตอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเลือกข้อธรรมที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียน

รอบที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากข้อ 1 มาวิเคราะห์ และสร้างแบบสอบถามแบบเลือกรายการ (check list) และแบบปลายเปิด ตามข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ แล้วนำไปสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกตอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อจัดลำดับความสำคัญของข้อธรรมให้เป็นไปตามลำดับ

รอบที่ 3 นำข้อมูลจากข้อ 2 มาวิเคราะห์ แล้วนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของแต่ละท่านพร้อมกับแสดงเหตุผลประกอบลงในแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยใช้วิธีการฝึกอบรม และผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร โดยวิธีการฝึกอบรมด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สรุปได้ว่าแนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องฝึกอบรมเพื่อพัฒนาใน 2 ด้านคือ 1) ฝึกอบรมด้านความรู้ทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และ 2) การพัฒนาด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานการณ์จริง ดังนี้

ด้านที่ 1 การฝึกอบรมด้านความรู้ทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร โดยวิธีการฝึกอบรมและการปฏิบัติ จำนวน 9 ข้อธรรม ได้แก่ 1. โอวาทสาม เป็นหลักธรรมพื้นฐานของผู้นำ 2. ศีลห้า เป็นหลักธรรมพื้นฐานเพื่อชีวิตมนุษย์ 3. อิทธิบาทสี่ เป็นคุณธรรมของผู้นำเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 4. หิริโอตตปละ เป็นหลักธรรมเพื่อควมมีจริยธรรมอันดีงาม 5. สังคหวัตถุสี่ เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมควมมีคุณธรรม 6. อคติสี่ เป็นหลักธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำ 7. พรหมวิหารธรรม หลักธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำ 8. อปริหานิยธรรม หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และ 9. ทศพิธราชธรรม เป็นหลักธรรมเพื่อความเป็นข้าราชการที่ดีมีคุณธรรม

ด้านที่ 2 การพัฒนาด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร โดยวิธีการฝึกอบรมและการปฏิบัติ ตามหลักธรรมของมรรคมีองค์ 8 มีรายละเอียดตามตัวบ่งชี้ ดังนี้

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ทางจริยธรรม คุณธรรม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้
1. สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) “นโยบายมุ่งมั่นได้ปัญญา”	พฤติกรรมการแสดงออกด้านความรู้ความเข้าใจในการเรียนหรือหน้าที่การงานอย่างถูกต้อง มีทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่าของตนเอง มีความภูมิใจ มีอุดมการณ์และมีจิตสำนึกตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นในการเรียนการทำงาน ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และมีคุณค่าให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในด้านการเรียน การทำงาน มีความกระตือรือร้น อดทน และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่าต่อตนเองและส่วนรวม
2. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) “โครงการ”	พฤติกรรมแสดงออกทางความคิดในทางเมตตาเสียสละปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ได้แก่ มีน้ำใจช่วยเหลือการเรียนการงานของบุคคลอื่น หรือของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจเอื้ออาทร รู้จักให้อภัยและรักสิ่งของของผู้อื่นเสมือนของตนเอง	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการบริหารทรัพยากรช่วยเหลือสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่น มีน้ำใจไมตรี รู้จักให้อภัยและเสียสละ
3. สัมมาวาจา (วาจาชอบ) “อบรม ขยายผล”	พฤติกรรมแสดงออกทางการพูดที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น การพูดแนะนำสั่งสอน แสดงความชื่นชม พูดให้กำลังใจ ปลอบโยนด้วยถ้อยคำที่สุภาพนุ่มนวล น้ำเสียงชวนฟัง ถูกกาลเทศะ รวมถึงพูดถึงบุคคลอื่นๆ ในทางที่ดี ไม่พูดเท็จ ส่อเสียด ประชดประชัน หยาบคาย ก่อให้เกิดความบาดหมางเดือดร้อนต่อบุคคลอื่น	นุ่มนวล น้ำเสียงมีวิธีการชักชวนเพื่อนหรือผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
4. สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ)	พฤติกรรมแสดงออกด้านการกระทำทางกาย ได้แก่ ปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างมีทักษะโดยคำนึงถึงความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมของตนเองและใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น สามารถประสานงานและความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้ เคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย แต่งกายสุภาพ	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มในการเรียน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักแสดงความคิดเห็นเคารพสิทธิของผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ทางจริยธรรม คุณธรรม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้
	เรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี	
5. สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ) “เลือกอาชีพเหมาะกับตน”	พฤติกรรมแสดงออกในการประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานของตนด้วยความตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สมบูรณ์เต็มที่ตามศักยภาพไม่บกพร่อง รวมทั้งไม่ทุจริตและหาผลประโยชน์หรือหลอกลวงผู้อื่น	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานใด ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่หลอกลวงผู้อื่น
6. สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) “ศึกษาหาความสำเร็จ วิชาความรู้”	พฤติกรรมมีความเพียรพยายามในทางที่ดีงามเพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนให้เจริญก้าวหน้าด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดผิดพลาด แก้อไข และปรับปรุงตนเอง เมื่อรู้ว่าการกระทำในสิ่งไม่ดี รักษาคุณภาพระดับการเรียนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในการเรียนปรับปรุงพัฒนาการเรียนอยู่เสมอ
7. สัมมาสติ (ระลึกชอบ) “สังเกต, ฟัง, คิด, ถาม, จด, สร้างองค์ความรู้”	พฤติกรรมรับรู้ตัวในทุกขณะที่ปฏิบัติงานหรือการเรียนมีความรอบคอบ เอาใจใส่สนใจ ตั้งใจเฉพาะสิ่งที่ทำอยู่ขณะนั้น และปฏิบัติได้ต่อเนื่อง	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำโดยการจูงใจ ให้เพื่อนร่วมเรียนร่วมทำงานอย่างมีสติรอบคอบ
8. สัมมาสมาธิ (จิตมั่นชอบ) “มุ่งมั่น คิดดี”	พฤติกรรมมีจิตมั่นคง ผ่องใส ไม่เคร่งเครียดควบคุมอารมณ์ได้ และปรับอารมณ์ได้ดี มีความอดทนอดกลั้น และรู้จักวางเฉยไม่หงุดหงิด ฉุนเฉียวหรือตกใจหวั่นไหวง่าย มีเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี เมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะหน้าด้วยความสงบสุขุม	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำประสานงานให้การทำงานราบรื่นเตรียมการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นให้คำแนะนำ พิจารณาปัญหาและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามี 9 ข้อธรรม ซึ่งประกอบด้วย โอวาทสาม เป็นหลักธรรมพื้นฐานของผู้นำ, ศีลห้า เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานเพื่อชีวิตมนุษย์ อิทธิบาทธรรม เป็นคุณธรรมของผู้นำเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หิริโอตตัปปะ เป็นหลักธรรมเพื่อความมีจริยธรรมอันดีงาม สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมเพื่อส่งเสริมความมีคุณธรรม พรหมวิหารธรรม หลักธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำ อปริหานิยธรรม หลักธรรมเพื่อ

ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทศพิธราชธรรม หลักธรรมเพื่อความเป็นข้าราชการที่ดีที่มีคุณธรรม เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะนำมาใช้ในกระบวนการฝึกอบรมเพื่อสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียนได้ในทุกกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มกราพันธุ์ จูฑะรสก (2545) ที่ศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน) ในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ได้จากการนำรูปแบบการเรียน การสอนในหลายๆรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีทฤษฎีพื้นฐาน และงานวิจัยรองรับ มีขั้นตอนการสอนที่ เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรม และผู้เรียนสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาได้ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์) ในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิริน ธร จังหวัดขอนแก่น หลังจากที่ได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการเพื่อพัฒนาเหตุผล เชิงจริยธรรมหลังจากทดลองแล้ว นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ที่ได้กล่าวว่า ตัวแบบการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรม จริยธรรมที่ดีที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและผู้เรียนจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและ ประเทศ รวมถึงพัฒนาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ปรับตัวเท่าทันกระแสการ เปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และสังคมโลก เป็นเหมือนกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถ พัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสถานศึกษาโดยผู้บริหาร และครูผู้สอน ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการ พัฒนาด้านวิชาการ สนับสนุนข้อมูล และองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรม จริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ ระดมทรัพยากรและความร่วมมือต่าง ๆ จากองค์กรต่าง ๆ ภายนอกเข้ามา จัดการสอนคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา เช่น องค์กรชุมชน องค์กรเครือข่ายผู้ปกครอง สถานศึกษา อื่น มหาวิทยาลัย เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ฯลฯ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพ สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และเทคโนโลยี การอยู่ในสังคมจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน นอกจากปัจจัยด้านวัตถุแล้ว ปัจจัยด้านจิตใจนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันโดยเฉพาะการมีคุณธรรมจริยธรรมในสังคมจะทำให้ บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเป็นที่พึงปรารถนาของทุกคนในสังคม การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเป็นหน้าที่ของบุคคล องค์กร สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่ใช่หน้าที่ของผู้หนึ่ง ผู้ใด ซึ่งพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2543) กล่าวว่าการศึกษาที่สังคมไม่สนใจปัญหาเรื่องคุณธรรม จริยธรรมมานานเมื่อหันกลับไปสนใจใหม่ขณะที่ปัญหาเกิดขึ้นกระทบกระเทือนตนเองอย่างรุนแรง การที่จะ แก้ไขเสร็จสิ้นไปง่ายๆ จึงเป็นไปได้ยาก และสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด ครอบครัว สังคมซึ่งมีส่วนช่วย ในการควบคุมจริยธรรมเองก็อยู่ในสภาพอ่อนกำลังลงจึงเพิ่มความยากเข้าไปอีก

อย่างไรก็ตามปัญหาทั่ว ๆ ไปที่เกิดจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น แสดงถึงความเสื่อมถอยทางด้านจิตใจและจริยธรรมของคนในสังคม การจัดการศึกษาเท่าที่ผ่านมาไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็ก และเยาวชนเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การติดยาเสพติดของวัยรุ่น การทะเลาะวิวาทต่าง ๆ (พระธรรมปิฎก, 2543; จรรยา สุวรรณทัต, 2543 และดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543) การสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งในหลายแนวทางเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในบุคคล ดังนั้นรูปแบบหลักสูตรวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาจึงต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงสภาพความต้องการจำเป็นของผู้เรียนด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจเป็นไปได้ที่ทำให้รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 9 ข้อธรรมดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นหลักธรรมที่มีความเหมาะสมที่สุดสามารถใช้ในกระบวนการฝึกอบรมเพื่อสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียนได้ในทุกกิจกรรม นอกจากนี้การใช้หลักธรรมของมรรคมงคล 8 มาใช้ในการฝึกปฏิบัติจะช่วยให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเข้าถึงความเป็นผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารและครูที่จะนำผลการวิจัยไปสร้างหลักสูตรการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียน ควรมีการศึกษารายละเอียด แนวคิด หลักการ และแนวทางสร้างภาวะผู้นำให้เข้าใจก่อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการสร้างหลักสูตรภาวะผู้นำ

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวนโยบายในการพัฒนา เสริมสร้าง สนับสนุน ส่งเสริม การสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรม คุณธรรมของนักเรียนในอันที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการควรสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนจากสถานศึกษาต่าง ๆ ได้เข้าร่วมสัมมนา

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). **การคิดเชิงบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชลมีเดีย.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2543). เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน
แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาจริยธรรม: ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปรับปรุง
และส่งเสริม. บรรยาย ณ ห้องประชุมวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2543). วิทยาศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน. โครงการส่งเสริม
เอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). จริยธรรมสำหรับคนรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธ
ธรรม บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2536). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงาน ก.พ..
- มกราพันธุ์ จุฑารส. (2545). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการเพื่อพัฒนาเหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักศึกษา. หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน)
ในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.
- มนัส นิยมณี. (2547). การศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2542). คุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร เขต 1-3: สมชายการพิมพ์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง.

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

The Relationship Participatory Administration and Academic Affairs of Schools Under the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 2

ขวัญธนา ศรีบุญเพ็ง^{*1}, สมใจ เดชบำรุง², สมบัติ เดชบำรุง³

Kwanthana Sriboonpeng^{*1}, Somchai Dejbamrung², Sombat Dejbamrung³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

^{2, 3} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

^{2, 3}Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

* ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: s.d.sardar@hotmail.com

Received: August 3, 2019

Revised: August 22, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 (2) เพื่อศึกษางานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยศึกษาตัวอย่างจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 103 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน การไว้วางใจซึ่งกันและ กัน ความเป็นอิสระในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ตามลำดับตามลำดับ 2) งานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กับงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม งานวิชาการของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research paper were to study 1) the participatory administration of schools in Supanburi Primary Education Service Area Office 2. 2) The academics affairs of school in Supanburi Primary Education Service Area Office 2. and 3) Relationship of the participations management and academic affairs in schools under Supanburi Primary Education Service Area Office 2. The sample used in this research were 103 schools in Supanburi Primary Education Service Area Office 2. The respondents consisted of school administrators and teachers who were responsibility for academic work, totally 206 respondents. The collected data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings revealed that: 1) The participation management of schools in Supanburi Primary Education Service Area Office 2, was at high level. When considering as an individual it practiced at high level: ranking from the highest to the lowest mean as follow: commitment, trust, autonomy and goals and objectives. 2) The academics affairs of school in Supanburi Primary Education Service Area Office 2, as a whole was at high levels. When considering as an individual, it was practiced was at high level; ranking from the highest to the lowest mean as follow: learning process with the highest mean as followed by Innovation and technology for education and school's curriculum development with the least mean. 3) The participation management and the academic affairs of schools in Supanburi primary education service area office 2, was at rather high level with the .01 level of significant and positively correlated.

Keywords: The participatory administration, Academic Affairs of Schools

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการไว้ว่า มาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ

การศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นการกระจายอำนาจการจัดการและบริหารการศึกษาไปให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การบริหารมิใช่การสั่งการจากส่วนกลางดังที่เคยเป็น หากแต่เขตพื้นที่และสถานศึกษาจะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและบริหารการศึกษา หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดและบริหารการศึกษาแนวทางในการจัดการและบริหารการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับการปฏิรูปการเมืองและการปกครองซึ่งได้กระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่น (ทิพวรรณ จันทร์สถิต, 2546)

การบริหารงานจึงจำเป็นต้องใช้แนวทางและวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด งานวิชาการโรงเรียน จะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นแนวทางการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับการรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนา ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 เพื่อสะท้อนการบริหารจัดการและนำไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการไปสู่ปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2
2. เพื่อศึกษางานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก
2. งานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารตามแนวคิดของสวอนเบิร์ก เป็นตัวแปรต้นของการวิจัย และงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน จำนวน 1,542 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

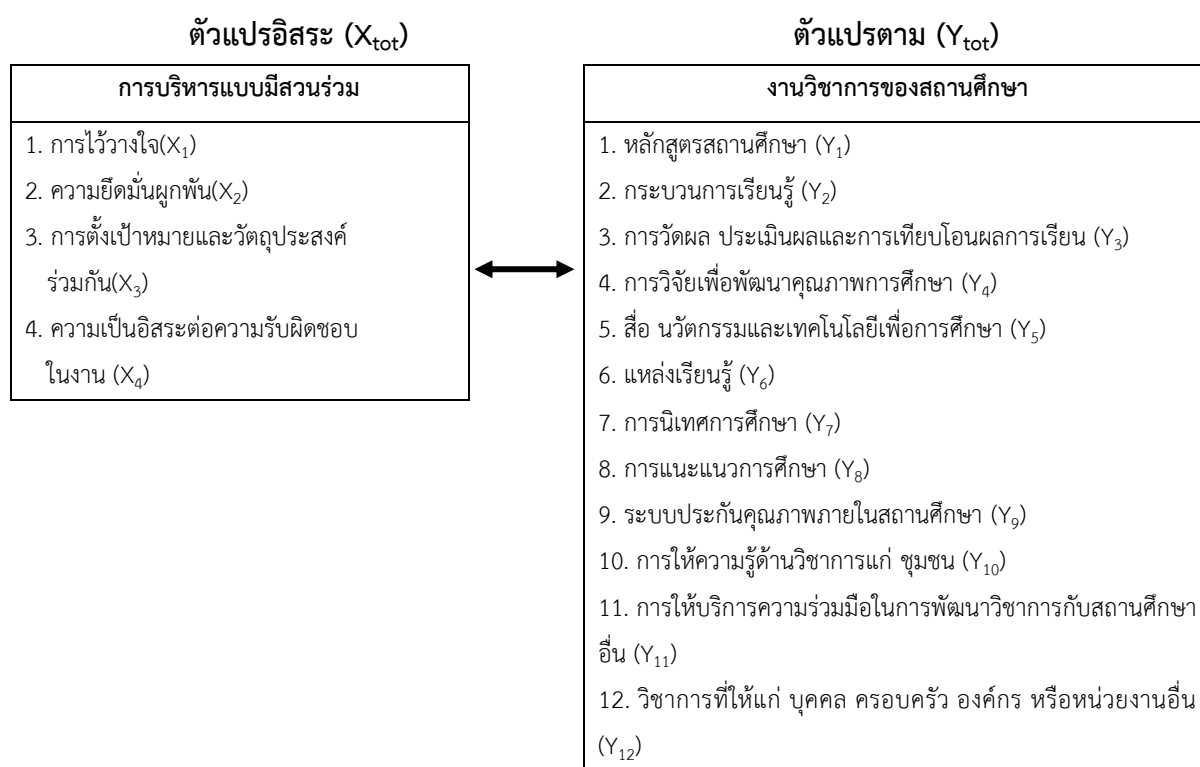
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปการบริหารแบบมีส่วนร่วม และงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การมีส่วนร่วม ตามแนวความคิดของ Swansburg มี 4 ด้าน ด้านงานวิชาการ ใช้ของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มี 12 ด้าน

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: Russell C. Swansbeurg, *Management and Leadership for Nurse managers* (Boston: Jones and Bartlett Publishes, 1996), 391 - 393

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. 2552, 6 - 7

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน จำนวน 1,542 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 โรงเรียนและเลือกกลุ่มตัวอย่างมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหาร 1 คน ครูหรือผู้ปฏิบัติงานที่งานวิชาการ 1 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของสวอนเบิร์ก (Swansberg)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยเน้นงานหลัก 12 งาน ของคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 เป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 อันดับ ตามแนวคิดของสถานศึกษาของไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดในค่าคะแนนเป็น 5,4,3,2,1 แทนตำแหน่งที่ปรากฏ ตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ตามลำดับดังนี้

การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสอบวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษา วิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 วิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2 วิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาจัดทำเป็นข้อสรุป

3. นำข้อสรุปที่ได้มาสังเคราะห์ เป็นความรู้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่องานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงและให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 – 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำนวน 15 โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 2 คน รวม 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืน มาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบราก โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.956

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำบันทึกถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เพื่อขอให้ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ให้ออกหนังสือแจ้งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ และออกหนังสือถึงสถานศึกษาตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่บันทึกออกให้ส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 และสถานศึกษาตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และให้จัดส่งแบบสอบถามคืน ที่หัวหน้ากลุ่มการนิเทศศึกษา หรือโรงเรียนวัดสระด่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

4. ระยะเวลาที่ใช้จัดเก็บข้อมูล

5. ระยะเวลาที่ใช้จัดเก็บข้อมูลประมาณ 2 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละชุด

3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกวักคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีการทางสถิติที่ใช้

4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติดังนี้

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและงานวิชาการของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมาย แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แนวคิดของเบสท์ (Best) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ

4.3 วิเคราะห์ผลความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ใช้การ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

เกณฑ์การหาค่าความสัมพันธ์ของพวงรัดน์ ทวีรัตน์ (2540)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.36) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.45) การไว้วางใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.44) ความเป็นอิสระในการทำงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.45) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D = 0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. การไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.39	0.44	มาก
2. ความยึดมั่นผูกพัน	4.43	0.45	มาก
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.34	0.78	มาก
4. ความเป็นอิสระในการทำงานที่รับผิดชอบ	4.36	0.45	มาก
รวม	4.38	0.36	มาก

2. ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.34) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 0.49) รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.51) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.57) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.38) การแนะแนวการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.43) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.78) การส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการที่ให้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 0.46) ตามลำดับ ส่วน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.44) คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวม

งานวิชาการของสถานศึกษา	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.25	0.44	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.46	0.49	มาก
3. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.57	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.38	0.38	มาก
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.43	0.51	มาก
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.35	0.78	มาก
7. การนิเทศการศึกษา	4.38	0.45	มาก
8. การแนะแนวการศึกษา	4.37	0.43	มาก
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.38	0.46	มาก
10. การส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน	4.33	0.46	มาก
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น	4.37	0.51	มาก
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการที่ให้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือหน่วยงานอื่น	4.33	0.48	มาก
รวม	4.36	0.34	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
(X_{tot}) (Y_{tot}) $r = 0.876^{**}$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .01 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การไว้วางใจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับวิชาการที่
ให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหรือหน่วยงานอื่น(Y_{12}) $r = 0.829^{**}$ การไว้วางใจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับ
การแนะแนวการศึกษา (Y_7) $r = 0.826^{**}$ การไว้วางใจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่
ชุมชน(Y_{10}) $r = 0.806^{**}$ ความยึด มั่นผูกพัน(X_2) มีความสัมพันธ์กับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
(Y_4) $r = 0.814^{**}$ การไว้วางใจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับการแนะแนวการศึกษา (Y_7) $r = 0.805^{**}$ การ
ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ร่วมกัน(X_3) มีความสัมพันธ์กับการแนะแนวการศึกษา (Y_7) $r = 0.867^{**}$ การ
ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน(X_3) มีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (Y_{10}) r
 $= 0.861^{**}$ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน(X_3) มีความสัมพันธ์กับการวัดผลประเมินผลและการ
เทียบโอนผลการเรียน (Y_3) $r = 0.859^{**}$ (X_4) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานมีความสัมพันธ์กับ
วิชาการที่ให้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือหน่วยงานอื่น (Y_{12}) $r = 0.839^{**}$ (X_4) ความเป็นอิสระต่อ

ความรับผิดชอบในงานมีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (Y_{10}) $r = 0.812^{**}$ (X_4)
 ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานมีความสัมพันธ์กับการนิเทศการศึกษา (Y_7) $r = 0.809^{**}$

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการ
 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}
Y_1	0.757 ^{**}	0.692 ^{**}	0.798 ^{**}	0.791 ^{**}	0.807 ^{**}
Y_2	0.781 ^{**}	0.725 ^{**}	0.831 ^{**}	0.776 ^{**}	0.826 ^{**}
Y_3	0.774 ^{**}	0.800 ^{**}	0.859 ^{**}	0.780 ^{**}	0.853 ^{**}
Y_4	0.758 ^{**}	0.814 ^{**}	0.857 ^{**}	0.770 ^{**}	0.849 ^{**}
Y_5	0.669 ^{**}	0.642 ^{**}	0.742 ^{**}	0.669 ^{**}	0.722 ^{**}
Y_6	0.748 ^{**}	0.659 ^{**}	0.740 ^{**}	0.735 ^{**}	0.766 ^{**}
Y_7	0.826 ^{**}	0.805 ^{**}	0.867 ^{**}	0.809 ^{**}	0.878 ^{**}
Y_8	0.710 ^{**}	0.731 ^{**}	0.793 ^{**}	0.731 ^{**}	0.787 ^{**}
Y_9	0.775 ^{**}	0.760 ^{**}	0.818 ^{**}	0.768 ^{**}	0.829 ^{**}
Y_{10}	0.806 ^{**}	0.774 ^{**}	0.861 ^{**}	0.812 ^{**}	0.863 ^{**}
Y_{11}	0.804 ^{**}	0.721 ^{**}	0.825 ^{**}	0.791 ^{**}	0.834 ^{**}
Y_{12}	0.829 ^{**}	0.725 ^{**}	0.830 ^{**}	0.839 ^{**}	0.856 ^{**}
Y_{tot}	0.820 ^{**}	0.785 ^{**}	0.872 ^{**}	0.823 ^{**}	0.876 ^{**}

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. งานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมพัทธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกัน

การอภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคราญ ศุภระมณี (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งได้มีโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมควบคุมและตรวจสอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. งานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 12 ด้านซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ เม้าเวียงแก (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ความเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรก พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแนะแนว รองลงมาคือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กับงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่อนข้างมากโดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงทุกคู่กับงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเป็นผลจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนผู้ร่วมงานให้ได้รับการฝึกอบรม เพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ มีโอกาสพูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานที่กำลังดำเนินการอยู่ ด้วยพฤติกรรมที่เป็นกัลยาณมิตรต่อผู้ร่วมงาน เพื่อร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนร่วมกัน โดยมีผู้บริหารคอยให้ข้อมูลเพื่อเป็นการแนะนำส่งเสริมและฝึกฝนวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วม ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความตระหนักถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ร่วมงาน

ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบเป็นกันเอง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้บริหารงานจริงในโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้มีบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการให้ดีขึ้นและส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรม หรือศึกษาดูงานและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคตลอดจนศึกษาแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

ทิพวรรณ จันทร์สฤติย์. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี.

(มกราคม – ธันวาคม) 9.

นงคราญ ศุภระมณี.(2558) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ประพันธ์ แม้วีญญ. (2548) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลย เขต 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ปริญญพร ขุนพรม. (2558) การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง.

Renis Likert, (1961) *New Patterns of Management*. New York: Mcgraw Hill Book Company Inc.

การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

The Study of Teachers' Opinion Toward Academic Administration at
Puttharaksa School Group under the Nakornpathom Primary
Educational Service Area Office 2

สรัญญชัช ตะเพียนทอง^{*1}, จุฑารัตน์ นรินทร², พรหมพิริยะ พนาสนธิ³

Sarannach Tapiantong^{*1}, Jutharat Nirundorn², Phrompiriya Panarson³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

^{2, 3} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

^{2, 3}Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

*ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: nunlovely1234@hotmail.com

Received: August 7, 2019

Revised: August 25, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นของการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 12 ด้าน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศ รองลงมาคือด้าน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนและน้อยที่สุดคือการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

This thesis, the study of teacher opinions toward academic administration at Puttharaksa group under the Nakornpathomprimary Educational Service Area Office 2, had 2 objectives: 1) to study the level of teachers' opinion toward academic administration in Puttharaksa School group under the Nakornpathom Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to compare teachers' opinion toward academic administration at Puttharaksa School group under the Nakornpathom Primary Educational Service Area Office 2. The study sample were 82 teachers who were selected by using stratified random sampling. The was a questionnaire with 5 – point rating scales. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, arithmetic mean, standard deviation and Independent sample t-test for testing the reseach hypothesis.

The research results revealed that

1. research instrument the teachers' opinion toward the academic administration of the schools in Puttharaksa School Group, under the Nakornpathom Primary Educational Service Area Office 2 was at highest level in all aspects. When we considered in every aspect at was at level highest, The aspect that has the highest mean score was supervision, followed by promothing and supporting academic knowledge for the community mean sure was doing research for educational quality and the aspect with least.

2. The Comparison results revealed that, as classified by age group under and educational level, the theachers' opinion toward the academic administration was not different at the .05 level of significance.

Keywords: Academic administration, Teacher s'Opinions

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ เพราะการศึกษาจะช่วยให้มนุษย์มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุก ๆ ด้านในปัจจุบัน ตลอดจนเป็นรากฐานของการพัฒนาทางกายด้านการเมืองการปกครองอีกด้วย เชื่อว่า

การศึกษาที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมของประเทศทำให้สังคมไทยนั้นเจริญก้าวหน้าการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ของประเทศทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ และนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งเป็นพลวัตเพื่อให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่พัฒนาขึ้น ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574 ได้กำหนดวาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมาย ของการพัฒนาการศึกษาในห้าประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) การเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 15 ปีข้างหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 15)

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตรเป็นการบูรณาการเชื่อมโยงกันของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพนำเข้าสู่แผนปฏิบัติการอย่างจริงจังในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ถึงแม้ข้อมูลจากการประกันคุณภาพการศึกษาและรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนจะมีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับดีแต่มีครูผู้สอนในโรงเรียนบางท่านให้ความคิดเห็นว่าในบางส่วนสามารถพัฒนาขึ้นให้ดียิ่งกว่าที่เป็นอยู่ได้ ผู้วิจัยจึงอยากทราบความคิดเห็นของครูทั่วไปว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา จากปัญหาดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกันของผู้ของผู้บริหารการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมทุกกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกและภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอนาคตให้มีคุณภาพโดยเฉพาะมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน พร้อมทั้งบรรลุตามความมุ่งหมายหลักการจัดการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 108 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 108 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970) แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 86 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น 1) อายุ ได้แก่ 23 - 40 ปี 41 - 60 ปี 2) ระดับ การศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 12 ด้าน คือ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 7) การวัดผล ประเมินและการเทียบโอนผลการเรียน 8) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 9) การแนะแนวการศึกษา 10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และ 12) การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นในการจัดการศึกษา

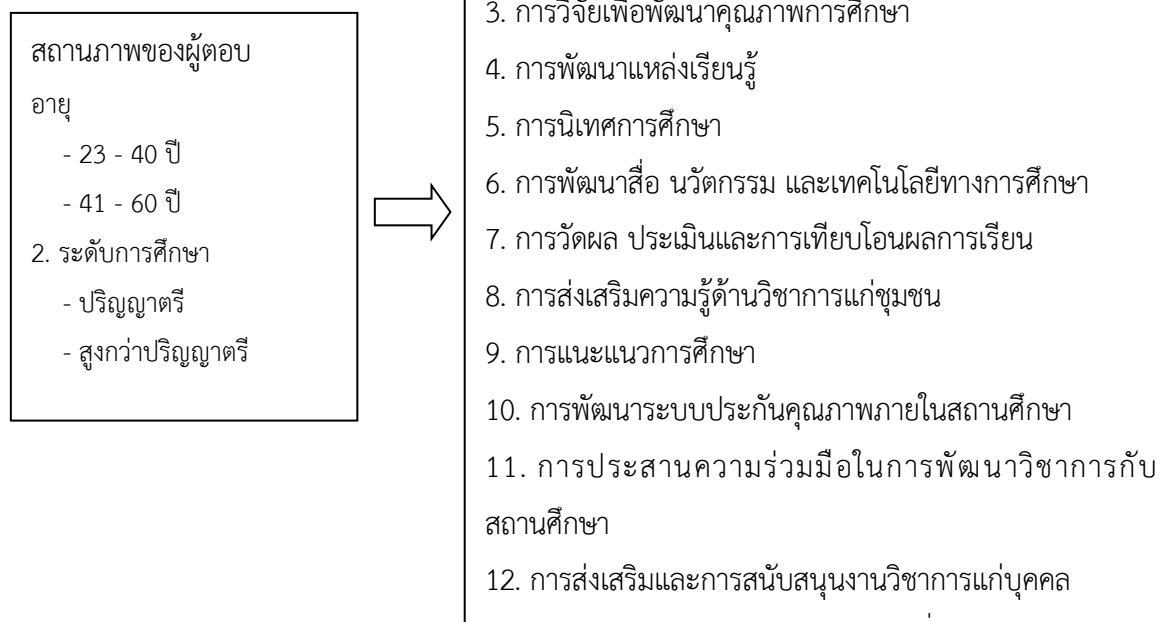
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยยึดการบริหารงานวิชาการตามคู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบตัวแปรในการวิจัยไว้ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม พุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีการการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 86 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำโดยจำแนกออกเป็น 12 ด้าน มีจำนวน 38 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1. ศึกษาเอกสารหลักการทฤษฎีจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของการบริหารงานวิชาการ 3. เขียนแบบสอบถามฉบับร่างตามโครงสร้างของเนื้อหาตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 12 ด้าน มีจำนวน 38 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 4. เขียนแบบสอบถามฉบับร่างตามโครงสร้างของเนื้อหา ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการโดยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือจาก วสันต์ ปรีดานันต์ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม (วสันต์ ปรีดานันต์, 2553) มี 12 ด้าน จำนวน 38 ข้อ 5. นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามฉบับร่างที่มีข้อคำถามของตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการจำนวน 38 ข้อและ ข้อคำถามทั้งสิ้น 38 ข้อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยงตรงของข้อคำถามแต่ละข้อใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectiven Congruence) โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 6. นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำเสนอต่อกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ 7. นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามฉบับร่างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนในกลุ่มไร่เชิงพัฒนา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของCronbach (1970) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ที่มีค่า มากกว่า หรือ เท่ากับ 0.7 และ 8. แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วเป็นแบบสอบถามฉบับจริงนำไปจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยในการตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่สามารถเดินทางไปได้และไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ไม่สามารถเดินทางไปได้ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้ทางไปรษณีย์เป็นจดหมายลงทะเบียนพร้อมซองเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายของผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมาภายในระยะเวลา 30 วันหากไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดโทรศัพท์ติดตามหรือส่งแบบสอบถามให้ใหม่และติดตามรับแบบสอบถามคืน

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ
2. การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในกลุ่มโรงเรียนพุทธรักษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535)
3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีความเป็นอิสระต่อกัน โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม อายุ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (T-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้มีดังนี้ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) สถิติที่ใช้ในการพรรณนาข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ใช้การทดสอบค่า t แบบ Independent t-test

ผลของการวิจัย

6.1 จากการศึกษาพบว่าครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.73$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x}=4.86$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือด้าน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\bar{x}=4.84$, S.D. = 0.47) และน้อยที่สุดคือการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x}=4.64$, S.D. = 0.51)

6.2 ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า ครูที่อายุ 23 - 40 ปี และอายุ 41 - 60 ปี มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และในทำนองเดียวกันเมื่อจำแนกตามระดับ ระหว่างครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมและรายด้านก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน จึงแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะจำแนกครูตามความแตกต่างของสถานภาพก็มีความเห็นที่สอดคล้องกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การศึกษการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครู ในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 12 ด้าน ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดอาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในเรื่องงานวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน, การพัฒนากระบวนการเรียนรู้, การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา, การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, การพัฒนาแหล่งเรียนรู้, การวัดผล ประเมินและการเทียบโอนผลการเรียน, การแนะแนวการศึกษา, การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นในการจัดการศึกษา, การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2552) ได้วิจัยการบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ที่ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการ 12 งานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานวิชาการมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยมีผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทำให้การบริหารงานวิชาการมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ สุริยาศรีสกุล (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.05 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาในทุกระดับจะต้องมีความรู้ในการบริหารงานวิชาการซึ่งในขั้นตอนการบริหารงานวิชาการต่าง ๆ ตั้งแต่การปฏิบัติงานตามแผนงาน การวางแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข ในทุกระดับการศึกษาก็มีความรู้ทางด้านนี้อยู่แล้วจึงส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนกลุ่มพุทธรักษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

เพื่อการศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มพุทธรักษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาโรงเรียนของตนเอง มีการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนงานวิจัยกับองค์กรอื่น และผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการทำวิจัยของครู โดยมีข้อเสนอแนะว่าครูควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกปีการศึกษา ครูควรพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาให้มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการให้กับครูเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการนำความรู้ที่นำกลับมาพัฒนานักเรียน สถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ของ**
กระทรวงศึกษาธิการ (เพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2560.
 กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
 _____. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
 _____. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.**
 กรุงเทพฯ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
 ทักษิณ อารยะจารุ. (2552). **การบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
 บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
 ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
 ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ. (2550). **การจัดและการบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วสันต์ ปรีดานันต์. (2553). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิรินดา ชินแสงทิพย์. (2554). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภา วงษ์นาคเพชร. (2553). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ปรียญานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนันต์ สุริยาศรีสกุล. (2554). พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

The State Problems Concerning Management of Child Development Center Under the Local Government Organization in Phrasamutchedi District in Samutphrakarn Province

รัตยา พานิชย์^{*1}, นิตยา ศรีมกุฏพันธุ์²

Rattaya Phanich^{*1}, Nittaya Srimakutpun²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

²Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

* ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: nitayasatit@hotmail.com

Received: August 5, 2019

Revised: August 15, 2019

Accepted: August 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานบุคลากร ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า :

1. สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคลากร ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2. ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ และด้านงานกิจการนักเรียน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพและปัญหาการบริหาร, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ABSTRACT

The objectives of the research were to study the state and problems and to compare the state and problems concerning the management of child development centers under the local government organization in Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province, as perceived by administrators and teachers. Study sample consisted of 106, administrators and teachers under the local government organizations in Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province. The 5-rating-scale questionnaire was used as the research instrument. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The results of the research were as follows.

1. The states of the management of the government organizations in Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province, the mean scores listed in order from highest to the lowest included student affairs, finance and materials, academic affairs, personnel administration, relationship and community management and public relations, building and environment management.

2. The level of the problems concerning the management of child development centers under the local government organizations in Phra Samut Chedi district was over all. The mean scores listed in order included building and environment management, office work, finance and materials, personnel management, academic affairs, management at community relations and student affairs.

3. According to the comparison results, the opinion towards the state and problems of the administrations and teachers was not different as a whole and in parts.

Keywords: State and Problems, problems of management

บทนำ

การเลี้ยงดูสำหรับเด็กวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับในช่วงอายุนี้นี้เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ดีสำหรับช่วงอายุต่อไปและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ค้ำครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค และให้โอกาสคนทุกคนได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงกำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องรับฟังความเห็นของเอกชนและประชาชน และที่สำคัญ คือให้การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารการศึกษาอย่างมีอิสระอยู่ภายใต้การกำกับติดตาม การประเมินผลและมาตรฐานจากรัฐ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้มีหน่วยงานที่มุ่งพัฒนาเด็กเล็กในด้านการส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีความเจริญเติบโตทั้งในด้านร่างกายและจิตใจอีกทั้งเพื่อเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็ก จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าผู้ปกครอง และประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเด็กเล็กประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ให้รับสมัครเด็กเล็กอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ทำให้การบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ หลักสูตร ต้องมีการปรับเปลี่ยนใหม่เกือบทั้งหมด บุคลากรที่ยังไม่พร้อมและมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กเล็ก อีกทั้งสถานที่ที่คับแคบลง เครื่องเล่นสำหรับพัฒนาการเด็ก สื่อการเรียนการสอนก็มีไม่เพียงพอ ทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีอย่างจำกัด

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เพิ่มความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง และเพื่อนำข้อมูลให้ผู้บริหารผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานำมาใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ทั้งในด้านโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารและครู รวมจำนวน 140 คน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารจำนวน 34 คน ครูจำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 106 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครสซีและมอร์แกน (อ้างอิงในภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และศิริพงษ์ เสาภายน, 2556, หน้า 132)

ด้านเนื้อหา ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยทำการศึกษาการบริหารจัดการและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านงานบุคลากร 4) ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ 5) ด้านงานกิจการนักเรียน และ 6) ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามหลักการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2545) ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหาร และ ครู ตัวแปรตามสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านงานบุคลากร 4) ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ 5) ด้านงานกิจการนักเรียน 6) ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยนี้ เป็นผู้บริหารและครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการตัวอย่าง จำนวน 106 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จำนวน 106 คน (เทียบค่าจากตารางสำเร็จรูปของเครสซีและมอร์แกน) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้บริหารและครู และสภาพการบริหาร โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (%) เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเป็นรายด้านและโดยภาพรวม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการบริหารงานโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
3. ผู้บริหารและครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีความคิดเห็นต่อสภาพและ ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยต้องร่วมมือกันดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมุ่งให้นักเรียนมีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องบริหารให้มีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารและครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการบริหารจัดการและการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการทุก ๆ ด้านทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบอย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของรัฐบาล จึงทำให้มุมมองของผู้บริหารและครูมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังงานวิจัยของพรพรรณ อรุณเวช (2557) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่าสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านงานกิจการนักเรียนมีสภาพการบริหารงานระดับมาก รองลงมาคือ ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ และด้านที่มีสภาพการบริหารงานน้อยที่สุดคือด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับงานวิจัยของนภัสสร สว่างโคตร (2552) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทัศนะ

ของบุคลากร และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรกิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของโสธดา จิตธนา (2555) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

2. ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ หลายแห่ง ยังไม่มีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ การจัดห้องเรียนยังไม่เป็นสัดส่วน สนามเด็กเล่น สนามหญ้า ต้นไม้ ยังไม่เพียงพอ วัสดุครุภัณฑ์เช่นโต๊ะเก้าอี้ชั้นวางของเครื่องนอน ฯลฯ มีจำนวนไม่พอเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ไม่เหมาะสมกับเด็กส่งผลให้ปัญหาในการบริหารงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านงานธุรการการเงินและพัสดุด้านงานบุคลากรด้านงานวิชาการด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ และ ด้านงานกิจการนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยตามลำดับ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากและมีความพร้อมในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กอยู่แล้ว ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลให้ปัญหาการบริหารงานลดน้อยลงไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย แก่นโมก (2553) ได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามตามความคิดของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กองค์กรบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลพบว่าด้านบุคลากรและด้านบริหารจัดการด้านวิชาการและด้านกิจกรรมตามหลักสูตรและมีส่วนด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับน้อยส่วนด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ บุญมี (2554) ได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ใน 4 ด้าน ได้แก่ด้านบุคลากรและ

การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลางส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อยข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ที่มีจำนวนมากที่สุดคือควรสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอรองลงมาคือควรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารที่เป็นเอกเทศและควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาในระดับสูงขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของโสธรา จิตธนา (2555) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ควรส่งเสริมพัฒนาห้องส้วมสำหรับเด็กแยกให้เป็นสัดส่วน สำหรับเด็กชายและเด็กหญิงโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก ห้องน้ำมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น ประตูดึงต้องไม่ใส่กลอน และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอกหรืออาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและปลอดภัยแยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

2. ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานเด็กต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกันนี้โดยขยายขอบข่ายกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขวางมากขึ้นเป็นระดับจังหวัดระดับภาค หรือทั้งประเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมให้มากที่สุด

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

นภัสสร สว่างโคตร. (2552). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พรพรรณ อรุณเวช. (2557). การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประเสริฐ บุญมี. (2554). ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
เขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบุรีรัมย์.
- วันเพ็ญ กงเพชร. (2558). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล
เสือโก้กอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม, สารนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วุฒิชัย แก่นโมก. (2553). ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- โสธดา จิตธนาย. (2555). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การ
บริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

The Demand for Internal Supervision of the Teachers in Nong Pue Linfa Doo Noi School Network Under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1

ธนัฐชัย เวียงอินทร์^{*1}, สมหญิง จันทฤทธิ์²

Thanutchai Wiengin^{*1}, Somying Chantaruthau²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

²Lecturers of, Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

* ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: somying75906@gmail.com

Received: August 3, 2019

Revised: August 29, 2019

Accepted: August 30, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดวัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมครูประจำการ และด้านการพัฒนาหลักสูตรครู

2. การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ต่างกัน จะมีระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความต้องการ, การนิเทศภายใน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine and to compare the demand for internal supervision of the teachers in Nong Pue Linfa Doo Noi School Network under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1. The study sample comprised 160 teachers in Nong Pue Linfa Doo Noi School Network under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1. The instrument used for collecting the data was a questionnaire with a 5-point rating scale and a checklist. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The demand for internal supervision of the teachers in Nong Pue Linfa Doo Noi School Network under the Roi-Et Primary Educational Service Area Office 1 was at high level in whole and in part. The listed mean scores in order included providing instructional materials and equipments, in-service teacher training, and providing facilities.

2. The comparison, results revealed that the demand for internal supervision of the teachers in Nong Pue Linfa Doo Noi School Network, with different genders and years of teaching experience, was not.

Keywords: Demand, Internal Supervision

บทนำ

เครือข่ายโรงเรียนหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีความมุ่งหมายและหลักการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในการจัดการศึกษาของเครือข่ายโรงเรียน หนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผล จัดทำคำอธิบายรายวิชา และจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และของท้องถิ่น โดยได้วางแผนในการดำเนินการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหาเลือกใช้ พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ การ

วางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู รวมถึงการนิเทศภายใน ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนถือเป็นการกิจสำคัญอย่างหนึ่งและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง (ถนอม วงศ์พิมสอน, 2551) ในปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีน้อยมาก และขาดหลักเกณฑ์ พร้อมทั้งกระบวนการที่ถูกต้อง อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และครูขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขาดการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนได้พัฒนา บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน และเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษาให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนการเรียนรู้ เทคนิค และวิธีการสอนที่หลากหลาย การผลิต และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น การนิเทศเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูดำเนินการสอนได้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด กล่าวคือต้องให้ความสำคัญ และจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ (ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง, 2550)

การนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทางการพัฒนาหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูมีภาระงานมาก ขาดงบประมาณและแหล่งเรียนรู้ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และขาดการประเมินผลที่ได้มาตรฐาน การนิเทศการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม เช่น แก้ไขข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารหลักสูตร รู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า วิจัย และหาสิ่งที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน แต่การนิเทศส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายและยังมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่เสมอ เช่น ครูผู้สอนมีความรู้สึกว่าการนิเทศเป็นการเพิ่มปัญหาแก่ครูผู้สอนมากกว่าจะเป็นการช่วยแก้ปัญหา เพราะการนิเทศเป็นลักษณะที่เป็นการวัดผลการสอนการตรวจดูผลงานมากกว่า ทำให้ครูผู้สอนรู้สึกหวาดกลัว ประหม่า ขาดความเชื่อมั่น ไม่พอใจ เพราะเกิดความรู้สึกว่าผู้นิเทศจะมาจับผิด และความต้องการในการนิเทศโดยทั่ว ๆ ไปนั้นเป็นความต้องการของศึกษานิเทศก์ที่ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ มากกว่าเป็นความต้องการของครูที่จะขอรับการนิเทศ การนิเทศส่วนใหญ่ ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายและยังมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่เสมอ เช่น ครูผู้สอนมีความรู้สึกว่าการนิเทศเป็นการเพิ่มปัญหาแก่ครูผู้สอนมากกว่าจะเป็นการช่วยแก้ปัญหา เพราะการนิเทศเป็นลักษณะที่เป็นการวัดผลการสอนการตรวจดูผลงานมากกว่า ทำให้ครูผู้สอนรู้สึกหวาดกลัว ประหม่า ขาดความเชื่อมั่น ไม่พอใจ เพราะเกิดความรู้สึกว่าผู้นิเทศจะมาจับผิด และความต้องการในการนิเทศโดยทั่ว ๆ ไปนั้นเป็นความต้องการของศึกษานิเทศก์ มากกว่าเป็นความต้องการของครูที่จะขอรับการนิเทศการสอน

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องความต้องการ การนิเทศภายในของครูโรงเรียนเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความต้องการการนิเทศภายในและประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของครูโรงเรียนเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนได้รับผลประโยชน์จากการสอนของครูอย่างยั่งยืนต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 160 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณจากสูตรยาเมเน่ และใช้วิธีคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา ความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใน 10 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารบุคลากร 4) ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ 6) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ 7) ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ 8) ด้านการจัดบริการพิเศษให้แก่นักเรียน 9) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน 10) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประเมินสภาพความเป็นจริงและความสำคัญที่ต้องการความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่บ่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารบุคลากร 4) ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ 6) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ 7) ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ 8) ด้านการ

จัดบริการพิเศษให้นักเรียน 9) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน 10) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแล้วนำองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมาสร้างข้อคำถามได้จำนวน 50 ข้อคำถาม ทั้ง 10 ด้าน เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านความต้องการการนิเทศภายใน จำนวน 5 คน โดยใช้แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด และเกิดความเข้าใจตรงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 10 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารบุคลากร 4) ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ 6) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ 7) ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ 8) ด้านการจัดบริการพิเศษให้นักเรียน 9) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน 10) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายในปัจจุบัน ของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสภาพความต้องการการนิเทศภายในปัจจุบัน ของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลตามพรตนะของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 116 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ครูในเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน เป็นเพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.79 เป็นเพศหญิง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 61.21 และมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 36.21 และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 63.79

2. ความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดู่่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (สื่อการสอน) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการฝึกอบรมครูประจำการ และด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก และการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก 2) ด้านระบบการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สู่การปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการบริหาร

บุคลากรโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนศึกษาดูงานนอกสถานที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก

2.2 พบว่า 4) ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก และการจัดห้องสมุด มีชีวิตเอื้อต่อผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 5) ด้านการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ (สื่อการสอน) โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยการจัดทำคู่มือครู ในการใช้สื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนการติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีของครูกับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 6) ด้านการฝึกอบรมครูประจำการโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การฝึกอบรมเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาผลงานทางวิชาการและความก้าวหน้าในวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก

2.3 พบว่า 7) ด้านการปฐมนิเทศครูโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยการจัดครูที่มีความสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของครู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 8) ด้านแนวการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดบริการแนะแนวทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านสุนทรียภาพ ดนตรี กีฬา และศิลปะ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก และการการจัดบริการให้คำปรึกษา และดูแลช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 9) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยการนำวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก 10) มติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการวัด และประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าดุ่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สายเทียน (2557) ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจาก การพัฒนาหลักสูตรผู้รับการนิเทศ ต้องคำนึงถึงเรื่องหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความ

เหมาะสมกับสถานการณ์ และระดับภารกิจของตนเอง มากน้อยเพียงใด โดยใช้กระบวนการจัดทำหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการ

1.2 ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะครูมีความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย และการนำเสนอ เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไสลำพะเวช (2551) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการการสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส ไซรัมย์ (2555) การดำเนินงานนิเทศภายใน มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน และต้องสร้างกำลังใจแก่ครู

1.4 ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม การจัดแหล่งเรียนรู้การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน และการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นยานี ยาแล (2557) ความต้องการด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษต่าง ๆ ของครูในด้านนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยครูต้องการการจัดสวัสดิการด้านเศรษฐกิจ และการจัดอุปกรณ์การทำงานให้เหมาะกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติ

1.5 ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (สื่อการสอน) ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครู มีความต้องการการจัดอบรม การสนับสนุนอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการจัดทำคู่มือครูในการใช้สื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สายเทียน (2557) พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดความรู้และแนวทางในการจัดทำสื่อครูจึงมีความต้องการตัวอย่างเพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการจัดทำสื่อ ประกอบกับครูผู้สอนมีภาระงานอื่นที่รับผิดชอบมากจึงไม่มีเวลาผลิตสื่อ การเรียนการสอน

1.6 ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน การฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และการฝึกอบรมเทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลาย ครูในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ควรต้องปรับตัวทันต่อระบบการศึกษาที่มีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส ไซรัมย์ (2555) ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมครูมีความต้องการด้านการฝึกอบรมครูประจำการ อยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากการฝึกอบรมซึ่ง

เป็นกลวิธีที่จัดให้บุคคลได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะใหม่ๆ การปรับปรุง และพัฒนางานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

1.7 ด้านการปฐมนิเทศครู ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับระบบงาน นโยบาย และแนวปฏิบัติของโรงเรียน การแนะนำครูให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของครู และการจัดครูที่มีความสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไสลำพะ (2551) ในด้านการปฐมนิเทศครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การปฐมนิเทศ เป็นการจัดปฐมนิเทศครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์เพื่อให้เขามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหาร และนโยบายของโรงเรียนตลอดจนจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อจัดความสงสัย และป้องกันการเข้าใจผิดเพื่อว่าเขาจะสามารถปรับตัวให้ถูกต้อง ทั้งให้เขาได้รู้จักคุ้นเคยกับผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันตลอดจนสภาพชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี และแนวความคิด ความเชื่อของชุมชน

1.8 ด้านการจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะครูมีความต้องการการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุนทรียภาพ และการจัดบริการแนะแนวการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สายเทียน (2557) ผลพบว่า โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดบริการให้กับนักเรียนเกี่ยวกับทุนการศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนด้านการเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านสุขภาพอนามัยนักเรียน ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง

1.9 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการการนำวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย การประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลทางวิชาการและผลงานไปสู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไสลำพะ (2551) ผลการวิจัยพบว่าในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมากเช่นกัน พบว่าความต้องการของครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยครูต้องการการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.10 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะครูมีความต้องการ การให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต้องการการติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไสลำพะ (2551) ผลการวิจัยพบว่าความต้องการ การนิเทศภายในรายช้อยู่ในระดับมากทุกข้อ เน้นที่ด้านการจัดทำเอกสารการวัดผลและแบบประเมินผลทุกประเภท แบบประเมินจุดประสงค์ การเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งที่ต้องทำคือการวัดผลประเมินผลเพื่อวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเท่าใด และเป็นเรื่องที่ยากที่จะออกแบบสร้างเครื่องมือการวัดผลให้ครอบคลุมการวัดทั้งพุทธิพิสัยทักษะพิสัยและจิตพิสัย ครูต้องมีความเข้าใจในระบบการวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างดี

2. ระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าคู่น้อย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.1 ระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้า คู่น้อย จำแนกตามเพศ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สายเทียน (2557) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ต่างกันโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นยาณี ยาแล (2557) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานนิเทศในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสุวารี - สามัคคี อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาธราวาสเขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูในเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าคู่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทั้งเพศชายและเพศหญิงได้ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าคู่น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพราะการนิเทศภายในเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แนะนำซึ่งกันและกัน วางแผนร่วมกันปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตามนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนของไทยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

2.2 ระดับความต้องการการนิเทศภายในของครูเครือข่ายหนองผือล้นฟ้าคู่น้อย จำแนกตามประสบการณ์ทำงานภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี ไสลำพะเว (2551) พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นยาณี ยาแล (2557) พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการนิเทศภายในไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สายเทียน (2557) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอนมทวน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาถึงกับมีท่านผู้รู้ได้กล่าวเอาไว้ว่า “การนิเทศภายใน คือ หัวใจของโรงเรียน” โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีคณะบุคคลทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพนักเรียน ผู้รับการนิเทศต้องการการดูแลเอาใจใส่ ต้องการขวัญและกำลังใจ และการสนับสนุนจากผู้นิเทศและผู้บริหารสถานศึกษาเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นภัส โชรัมย์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ที่ผลการศึกษาวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในมีความสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาได้ดีที่สุด จึงจำเป็นต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศและร่วมกันประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อยต้องการการนิเทศภายในไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้บริหารและคณะครู ควรจะมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
2. โรงเรียนควรเน้นจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสู่การปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน มีการวางแผน การพัฒนาให้ครูหาความรู้เพิ่มเติม โดยการเชิญวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ หรือศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงพัฒนางานและพัฒนาผลงานทางวิชาการ
3. ควรมีการชี้แจงระเบียบการวัดผล และประเมินผลของโรงเรียนให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ รวมถึงควรมีการวางแผน และจัดระบบการวัดผลประเมินผล มีการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เหมาะสมตามสภาพจริง
4. ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น จัดห้องสมุดที่ทันสมัย พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาห้องต่าง ๆ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของครูและนักเรียน จัดศูนย์สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีให้กับครูและนักเรียน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อนวัตกรรมและเพื่อสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้เรียน
5. ควรจัดให้มีส่วนบริการแนะแนวนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อบริการให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล และควรจัดการทุนการศึกษาและทุนสงเคราะห์เพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
6. โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนในการเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และควรให้บริการชุมชนโดยการให้บริการสถานที่ จัดศูนย์วิชาการเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ เป็นการเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ถนอมคิด วงศ์พิมสอน. (2551). **ความต้องการการนิเทศภายในของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550). **การนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- นิตยา ทองไทย. (2550). **การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นริศรา อุปรณ์ศิริการ. (2552). **สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นยาณี ยาแล. (2557). **การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสุวารี-สามัคคี อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นันทน์ภัส ไขรัมย์ (2555). **สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นพดล สายเทียน (2557). **ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพนมทวน**. การศึกษาอิสระหลักสูตร ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญศรี ไสลำพะาะ. (2551). **สภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Beach, D.M. and Reinhartz, J. (2000). **Supervision Leadership: Focus on Instruction**. Boston : Allyn and Bacon.
- Beyene, Tilahun. (1983). **The Kind of School Supervision Needed in Developing Countries A Case Study of Ethiopia**, Dissertation Abstracts International. 44(2): 2168-A.

**การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4
The Community Participation for the Educational Management Effectiveness
of Border Patrol Police Division Schools under the Command Sector 4**

ชัยชุมพล พิทักษ์

Chaichumpol Phitak

ตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4

The Border Patrol Police School under The Command Sector 4

ผู้นิพนธ์ e-mail: weera_w123@hotmail.com

Received: August 3, 2019

Revised: August 22, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ ตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ชุมชนมีความพึงประสงค์ในการที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าปัจจุบันในทุกด้าน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Command Sector 4, (2) to compare the community participation in effective educational management of Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sector 4. The study sample consisted of administrators, teachers and school board, totaling 111 persons, selected by using simple random sampling. The research instrument was a 5 point rating scales with the reliability of 0.80 the statistics used for analyzing the collected data were means, standard deviations and t-test.

The results of the research showed that: 1) The community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sector 4 in all and in parts was at high level. 2) Academic to the comparison results community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Division Region 4, as classified by the current and desirable state, it was found that academic administration, budget management, In human resource management and in general management, were significantly different at the .01 level, in all and in parts. That is the community demanded for more participate in educational management that they do at present in all aspects.

Keywords: Community Participation, Effective Educational Management

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลก จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนในการจัดการศึกษามีความซับซ้อน ใช้ทุนจำนวนมากและรูปแบบหลากหลาย ภาครัฐเองซึ่งเป็นองค์การหลักที่มารับภาระในการลงทุนการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมด และตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ ที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิดร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 2553, 14 - 25)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพราะผลจากการเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกในทุก ๆ ด้าน ในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้มีผลกระทบต่อสถานะความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา และทุกคนเห็นพ้องต้องกันที่จะมีการเร่งปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะด้านคุณภาพการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีศักยภาพและมีพลังเพียงพอในการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ชุมชน เอกชน และองค์กรต่าง ๆ มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดองค์ความรู้ทางความคิด สามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (1) และ (2) ให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษามีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กอปรกับมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชนและมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547; 6-26) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการศึกษาและสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา” จึงอาจกล่าวได้ว่า สถานศึกษากับชุมชนมีความสำคัญในการที่จะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ชุมชนจะต้องถือว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษา ให้มีความหลากหลาย มีความเหมาะสม สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นให้มากที่สุด

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีที่ตั้งกระจายอยู่ตามแนวชายแดนพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกลการคมนาคมทั่วทุกภาคของประเทศ และจากการศึกษาสภาพบริบททั่วไปของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า เป็นชุมชนที่มีผู้อาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่น รายได้ต่อครอบครัวเฉลี่ยแล้วประมาณเดือนละประมาณ 7,000 บาท ประชากรของชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 52 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อยละ 28 ทำอาชีพเกษตรกรรมและที่เหลือค้าขายและรับราชการ เนื่องจากส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้น้อย มีฐานะค่อนข้างยากจน จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย แต่จะให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า เพราะต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองสนใจการศึกษาของบุตรหลานค่อนข้างน้อย และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาค่อนข้างจำกัด ดังนั้น การที่ชุมชนจะเข้ามาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้มาก ต้องออกไปให้บริการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของชุมชน ให้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป (อภิชัย บุญเนื่อง 2551, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2550, Cohen and Uphoff, 1980)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำนวน 37 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 111 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละ

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่างสภาพปัจจุบัน กับสภาพที่พึงประสงค์ ของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชน	สภาพปัจจุบัน		ระดับการมีส่วนร่วม
	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.72	0.20	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.66	0.24	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.74	0.20	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.77	0.25	มาก
รวม	3.72	0.18	มาก

2. ผลจากการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ชุมชนมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ ตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ชุมชนมีความพึงประสงค์ในการที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าปัจจุบันในทุกด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชน	สภาพปัจจุบัน		ที่พึงประสงค์		t-test	Sig
	X	SD.	X	SD.		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.72	0.20	4.55	0.15	41.61**	.000
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.66	0.24	4.57	0.18	39.54**	.000
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.74	0.20	4.56	0.16	40.13**	.000
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.77	0.25	4.65	0.14	42.35**	.000
รวม	3.72	0.18	4.58	0.11	58.90**	.000

** P < .01

4. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาต่าง ๆ มีดังนี้

4.1 ด้านงบประมาณ ในการบริหารจัดการงานภายในโรงเรียนในแต่ละปี โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสื่อการสอนจึงทำให้การพัฒนาโรงเรียนต้องประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำในบางระดับชั้น

4.2 ด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนมีภาระหน้าที่หลายด้าน จึงประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรและปัญหาการขาดบุคลากรครูที่มีความรู้ ความชำนาญการ ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้

อภิปรายผล

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงานทั่วไป (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55) โดยในการบริหารงานวิชาการกิจกรรมการวัดและประเมินผลตามสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55) การบริหารงานงบประมาณกิจกรรมการวางแผนใช้วัสดุ-ครุภัณฑ์ที่ได้รับจากต้นสังกัด มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58) การบริหารงานบุคลากร กิจกรรมการเลื่อนตำแหน่งครูและบุคลากรให้สูงขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45) และการบริหารงานทั่วไป กิจกรรมการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.57) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่กำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชน การกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนตรงกัน ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ผลวัฒน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และชุมชน โดยจำแนกองค์ประกอบเป็นด้านบทบาทและด้านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งด้านบทบาท ได้แก่ การบริหารจากแผนและนโยบาย การจัดองค์กรและการกำกับติดตาม ส่วนด้านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง การจูงใจบุคลากร การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน และมีระบบการควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากสภาพบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 มีสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนควรตระหนักและศึกษาสภาพบริบทด้านต่าง ๆ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. การบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนนั้น ผู้บริหารจะต้องยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นผู้นำการพัฒนากิจการการศึกษา โดยเชิญบุคคลให้เข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน มีการทำงานเป็นทีม มีการชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาให้ทราบบทบาทหน้าที่และร่วมบริหารจัดการโดยการประชุม ปรึกษา มีการจัดทำแผนคุณภาพซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการร่วมมือกับผู้ปกครองในเครือข่าย มีระบบธรรมาภิบาลเพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน อันจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ และความร่วมมือที่ดีอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงาน. คณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุกิตา แพทย์ประทุม. (2549). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนา**
ด้านสิ่งแวดล้อม. คุษนิพนธ์การศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สำนักงาน. (2547). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2544). **องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ. (2550). **คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). **แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัด**
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อภิชัย นุชเนื่อง. (2551). **รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น**
พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Cohen, J.M. & Uphoff N.T. (1980). Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity. **World development**, 8(3). 213-235.

องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

Elements of Organizational Health of Basic Education Institutions under the
Secondary Educational Service Area Office 2วินนารัตน์ ชัยวิทย์นันต์^{*1}, พระครูพิสัยสารคุณ (พระถวิล อามาตร)²Winnarat Chaiwitthayanant^{*1}, Phrakru Phisai Sarakhun (Phra Thawin Armart)²¹รองผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2²รองเจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม^{*1}Deputy Director of Nawamintharachinuthit satriwittaya 2 school, ²Deputy Provincial Dean of Maha Sarakham

*ผู้พิมพ์หลัก e-mail: winnaratpoo2516@gmail.com

Received: August 1, 2019

Revised: August 17, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 2) ศึกษาตัวบ่งชี้และกำหนดองค์ประกอบของตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และ 3) จัดกลุ่มองค์ประกอบคุณภาพของตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า สุขภาพองค์การโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี 2) การศึกษาและการจัดองค์ประกอบของสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การ ได้เป็น 8 องค์ประกอบ 55 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ด้านการให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ 10 ตัวบ่งชี้ (2) ด้านการเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน 10 ตัวบ่งชี้ (3) ด้านการเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 8 ตัวบ่งชี้ (4) ด้านการใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 7 ตัวบ่งชี้ (5) ด้านการมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ (6) ด้านภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 6 ตัวบ่งชี้ (7) ด้านการปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน 5 ตัวบ่งชี้ และ (8) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 3 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ, มัธยมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of organizational health at basic educational schools under the secondary educational service area office 2 2) to study the indicators and determine the organizational health factors and 3) to cluster components of the indicators of organizational health at basic educational school under the secondary educational service area office 2. The sample consisted of 400 teachers working in the basic educational schools under the secondary educational service area office 2 by using the multistage random sampling method. The instrument used for collecting the data was Likert-type rating scale questionnaire with the reliability of .98. The statistics utilized in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, simple correlation analysis, and exploratory factor analysis.

The research findings were as follows: 1) The level of organizational health at basic educational schools under the secondary educational service area office 2 in overall and in each aspect was at high level. 2) The study indicators and cluster the factors of organizational health at basic educational schools under the secondary educational service area office 2, it could be divided into 8 factors out of 55 indicators. They were 1) 10 indicators of academic emphasis 2) 10 indicators of morale 3) 8 indicators of initiating structure 4) 7 indicators of consideration 5) 6 indicators of resource support 6) 6 indicators of principal influence 7) 5 indicators of orientation institutional and 8) 3 indicators of community relationship.

Keywords: Organizational Health, Secondary Education

บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมขององค์การ องค์การยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ไขข้อจำกัดต่างๆ ของมนุษย์ ขณะเดียวกันมนุษย์ในสังคมคาดการณ์และหวังที่จะให้องค์การต่างๆ เหล่านี้เป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีคุณค่าอย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนั้นองค์การในปัจจุบันมีความแตกต่างอย่างมากกับองค์การในอดีต องค์การปัจจุบันต้องทำอะไรให้เกิดความชัดเจนไม่คลุมเครือ มีความยืดหยุ่นสูง มีความแตกต่างกันมากแต่มีความชัดเจนในเรื่องพันธกิจ ค่านิยม และกลยุทธ์ ในการรักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (Drucker, 2005) ดังนั้น คุณค่าขององค์การทุกองค์การจึงอยู่ที่การเป็นองค์การที่สามารถสร้างประโยชน์และตอบสนองความต้องการของมนุษย์

และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งย่อหมายถึงจะต้องเป็นองค์การที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แต่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยผู้บริหารทุกระดับขององค์กรนั้นๆ ที่จะทำให้องค์การมีความสมบูรณ์มากที่สุด การทำให้องค์การมีคุณค่า มีคุณประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างสมบูรณ์จึงอยู่ที่จะต้องมุ่งสนใจหาวิธีที่จะช่วยการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กมลาคน์ ศรประสิทธิ์, 2553: บทนำ) ผู้บริหารจึงควรพิจารณาแนวคิดและวิธีการที่จะทำให้้องค์การสามารถดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สามารถปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

สุขภาพองค์การขององค์กรการศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ การเจริญก้าวหน้า และความยั่งยืนขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา องค์ประกอบสำคัญของสุขภาพองค์การที่จะเป็นองค์ประกอบเฉพาะที่สำคัญที่จะสามารถเลือกพัฒนาสถานศึกษาให้มีสุขภาพองค์การที่แข็งแรงสมบูรณ์ โดยมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การ โดยอาศัยแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่าน เช่น Miles (1965); Hoy; & Feldman (1987) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ซึ่งศึกษาใน 8 องค์ประกอบ คือ 1) การปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน 2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 3) การเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 4) ภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 5) การใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 6) การมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ 7) การเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน และ 8) การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ โดยจะเป็นการวิเคราะห์ว่าในแต่ละตัวบ่งชี้ของทั้งองค์ประกอบสุขภาพองค์การ แสดงค่าการจัดลำดับความสำคัญเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ประกอบในแต่ละตัวบ่งชี้ เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัยไปส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาและคุณภาพโดยรวมของคนในชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้และกำหนดองค์ประกอบของตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่จำนวน 52 แห่ง รวมจำนวนครูทั้งหมด 2,774 คน (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 400 คน จากจำนวน 33 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดโดยการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1967) ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาองค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ใน 8 ด้าน คือ 1) ด้านการให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ 2) ด้านการเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 4) ด้านการใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 5) ด้านการมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ 6) ด้านภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 7) ด้านการปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน และ 8) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และมุ่งศึกษาตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 55 ตัวบ่งชี้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ใน 8 องค์ประกอบ คือ 1) การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ 2) การเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน 3) การเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 4) การใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 5) การมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ 6) ภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 7) การปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน และ 8) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยผู้วิจัยเริ่มจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Mile (1965) Hoy; & Feldman (1987) Guarnaccia (1994); Hoy; & Sabo (1997); Posner (1997); Randell (1998); Lyden; & Klingele (2000); Verschoor (2003); Korkmaz (2007) กอบัว ทศนภักดิ์ (2550) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (2553) เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาโดยตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาและวิเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมกับบริบทของประชากรที่ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของงานวิจัย ดังที่ สราวุธ ภูมิสา (2553: 5152) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษายโสธร พบว่าสุขภาพองค์การของเรียนโดยรวมตามทัศนะของบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน ด้านความสามัคคี ด้านความเข้มแข็งขององค์กร ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีนวัตกรรมใหม่ และด้านการสนับสนุนทรัพยากร โดยในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบองค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ไว้ 8 องค์ประกอบ โดยในเบื้องต้นผู้วิจัยกำหนด 8 องค์ประกอบคือ 1) ความมั่นคงในบทบาทขององค์กร 2) การเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 3) ภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 4) การใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 5) การมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ 6) การเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน และ 7) การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ซึ่งพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละตัวนั้นเป็นตัวบ่งชี้ประเภทตัวแปรผล (Effect Indicators) ของตัวแปรแฝง ซึ่งลักษณะของโมเดลดังกล่าวเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยองค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษา มีการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอน 1.1 สร้างกรอบแนวคิดเรื่ององค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสุขภาพองค์การทั้งของไทยและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 1.2 กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องและผลงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ใช้องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นที่ 1.1 เป็นกรอบในการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยในเบื้องต้นมีการดำเนินการวิจัย โดยการคัดเลือกตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ได้กำหนดไว้จากตอนที่ 1 ทั้ง 1) ความมั่นคงในบทบาทขององค์กร 2) การเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 3) ภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 4) การใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 5) การมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ 6) การเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน และ 7) การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ โดยการใช้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้สุขภาพองค์การสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ตอนที่ 3 การจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษา และ 2) แบบสอบถามสภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพองค์การ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นในเรื่องสภาพองค์การสถานศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงาน ทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความมั่นคงในบทบาทขององค์กร 2) การเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 3) ภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ 4) การใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 5) การมีวิสัยทัศน์เพื่อการเรียนรู้ 6) การเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน และ 7) การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย 1.1) หาค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์ค่า $IOC \geq 0.5$ 1.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และภาพรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยใช้ค่าสถิติเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ในการนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับสภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพองค์การโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี

2. การศึกษาและการจัดองค์ประกอบของสภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวบ่งชี้สภาพองค์การได้เป็น 8 องค์ประกอบ 55 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านการให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน 10 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร 8 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน 7 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ 6) ด้านภาวะผู้นำ

แบบมิตรสัมพันธ์ 6 ตัวบ่งชี้ 7) ด้านการปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน 5 ตัวบ่งชี้ และ 8) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 3 ตัวบ่งชี้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อยู่ในระดับดี พิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าระดับสมบูรณ์เฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เนื่องจากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2561 ที่เน้นการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้คนในชุมชนเข้าถึงการศึกษาและนำกลับไปพัฒนาชุมชนของตน และมุ่งเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้คนได้รับ การพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตน โดยเร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษาซึ่งจะเป็นไปไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความแข็งแกร่ง ร่วมสร้าง เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ De Stefano (2010) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน หากโรงเรียนที่มีทรัพยากรเพียงพอบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นได้ว่า หากมีการพัฒนาในด้านการมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สมบูรณ์มากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.76 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลของระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในรายด้าน พบว่า องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 5 โดยองค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 1 แสดงว่า การลำดับความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรยังไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบสุขภาพองค์การ อาจเนื่องมาจากนโยบายของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษา ระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้นต้องยึดหลักการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันใน บทบาทและภารกิจที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ การสร้างสัมพันธ์กับชุมชนนับเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ทำให้การให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการนั้นลดลง

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว มีความแปรปรวนสะสมร้อยละ 77.38 แสดงว่าผลการวิเคราะห์ครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 77.38 ของความแปรปรวนทั้งหมด จึงมีความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการให้ความสำคัญต่อการเป็นวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.76 ซึ่งพิจารณาในภาพรวมของตัวบ่งชี้ ในองค์ประกอบนี้ พบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียน เช่น ครูและบุคลากรตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ว่าเป็นความสามารถที่นักเรียนทำได้ ครูและบุคลากรจัดให้มีการแข่งขันวิชาการในโรงเรียน ครูและบุคลากรส่งเสริมการเข้าร่วมแข่งขันทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ก็มีตัวบ่งชี้อื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญต่อการเป็นวิชาการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องมาจากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่เน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตน โดยเร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทมีความรู้ และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ ให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูง และโลกของการทำงาน ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาการนั่นเอง

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 12.21 ตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้ มีเนื้อหาเป็นเรื่องของการแสดงออกของบุคลากรในสถานศึกษาถึงความรู้สึกที่ดีต่อกัน แสดงออกถึงความสามัคคีในองค์กร บุคลากรมีความผูกพันในการทำงานในสถานศึกษา และกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ เช่น ครูและบุคลากรตระหนักว่าทุกคนเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียน ครูและบุคลากรร่วมมือประสานงานกัน ครูและบุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลาคน์ ศรประสิทธิ์ (2553: 340) ที่กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านขวัญในการปฏิบัติงาน ไว้ว่าเป็นสภาพที่สะท้อนให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนมีความศรัทธาต่อวิชาชีพ มุ่งมั่น กระตือรือร้น ร่วมมือกันทำงานเป็นทีมอย่างเข้มแข็ง และตระหนักเสมอว่าทุกคนเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.60 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในองค์กร และปฏิบัติตามหน้าที่และตำแหน่งตามสายบังคับบัญชา เช่น ครูและบุคลากรยอมรับหน้าที่ บทบาท ตำแหน่งของผู้อื่น โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีสายบังคับบัญชาชัดเจน นอกจากนี้ก็มีตัวชี้วัดอื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการเคารพต่อกฎระเบียบภายในองค์กร อาจเนื่องมาจากจรรยาบรรณวิชาชีพครู ในหมวดที่ 3 ที่ว่าด้วยการรักษาวินัยแห่งวิชาชีพครู ที่จะเป็แนวทางในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และระบบการศึกษาไทย

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.09 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในเรื่องการปฏิบัติงานช่วยกันปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนางาน เช่น ครูและบุคลากรร่วมกันนิเทศงานซึ่งกันและกัน ครูและบุคลากรเข้าใจถึงข้อจำกัดในการทำงานของกันและกัน ครู

และบุคลากรมีความเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนี้ก็มีตัวชี้วัดอื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการใส่ใจต่อผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เนื่องมาจาก นโยบายของภาครัฐที่กำหนดให้หน่วยงานราชการ เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรในการทำงานร่วมกับคนอื่น

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.01 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของความรู้สึกเชื่อมั่นในการทำงานเนื่องจากการได้รับการสนับสนุนให้มีวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่เพียงพอและพร้อมใช้งาน เช่น ครูและบุคลากรมีวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างทันสมัย โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพียงพอ นอกจากนี้ก็มีตัวชี้วัดอื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัยจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ De Stefano (2010) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน หากโรงเรียนที่มีทรัพยากรเพียงพอบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติในส่วนของทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุขมุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่นา ไร่สวน ไร่ผลไม้ มีแผนผังเติมรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสนามกีฬาครบถ้วนเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครันเหมาะสมกับการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ประกอบที่ 6 ด้านภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 6 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.85 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของผู้นำที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผู้ร่วมปฏิบัติงาน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงานของครูและบุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค นอกจากนี้ก็มีตัวชี้วัดอื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ สอดคล้องกับค่านิยมหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีและความเสมอภาคในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นค่านิยมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 7 ด้านการปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 7 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.50 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น บุคลากรในโรงเรียนมีการปรับตัวเข้าหาชุมชน ครูและบุคลากรของโรงเรียนเปิดใจรับฟังข้อเสนอแนะและแนวคิดของผู้ปกครอง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปตามความคาดหวังของชุมชน นอกจากนี้ก็มีตัวชี้วัดอื่นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการปรับตัวตามความคาดหวังของชุมชน

องค์ประกอบที่ 8 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 8 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.23 โดยตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของ การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาจากชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณี สุวดี (2557) ที่ให้แนวคิดว่าการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนนับเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน หากทางโรงเรียน และชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จะทำให้ระบบการศึกษาพัฒนาขึ้นการที่องค์ประกอบจากการวิจัยครั้งนี้มีความแตกต่างไปจากองค์ประกอบของไมล์, ฮอย และเฟลด์แมน นั้นอาจเนื่องมาจากบริบทของระบบ การศึกษาไทยที่ต้องการให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนและชุมชนนั้นต้องยึดหลักการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันใน บทบาทและภารกิจที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ การสร้างสัมพันธ์กับชุมชนนับเป็นภารกิจหลักของ โรงเรียน หากทางโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จะทำให้ระบบการศึกษาพัฒนาขึ้น และ ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีสภาพองค์การที่ดี จะต้องให้ความสำคัญกับความเป็น วิชาการ โดยอาจเพิ่มบทบาทในการตั้งเป้าหมายในการเรียนระหว่างครูกับนักเรียนร่วมกันจัดแหล่งเรียนรู้ที่ เอื้อต่อความเป็นวิชาการของนักเรียนมากขึ้น
2. สถานศึกษาควรปรับบทบาทการนิเทศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู สร้างขวัญและกำลังใจใน การปฏิบัติงานให้มากขึ้น
3. สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนด้านสื่อ ห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานให้เพียงพอ ทันสมัย และพร้อมใช้งาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในส่วนของแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือภาคี เครือข่ายในการสร้างสภาพองค์การ

บรรณานุกรม

- กมลาศน์ ศรีประสิทธิ์. (2553). การพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดสภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กอบัว ทศนภักดิ์. (2550). องค์การสุขภาพดี. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์และองค์กร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรรณี สุวดี. (2557). การวิเคราะห์สุขภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี บัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สราวุฒิ บุริสา; สุธรรม ธรรมทัศนานนท์; และอนันต์ ศรีอำไพ. (2553, มกราคม – เมษายน). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 2(1): 51-63.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2553). คู่มือตรวจสอบสุขภาพระดับองค์กรด้วย Happy Workplace Index. ม.ป.พ.
- De, Stefano M. (2010). *School Effectiveness: The Role of the Principal in a Leading Public Secondary School in Santa Province, Argentina*. Retrieved on January 4, 2019, from <http://www.proquest.umi.com/pqdweb>
- Drucker, P. F. (2005). *Management: Tasks, Responsibilities, Practices*. New York: Truman Talley Books.
- Guarnaccia, S. (1994, March). “Healthy Companies”, *Training and Development*. 9-11.
- Hoy, W. K.; & Feldman. (1987). “Organizational Health: The Concept and Its Measure”, *Journal of Research and Development in Education*. 20(4), pp. 30-37.
- Hoy, W. K.; & Sabo, D. (1997). *Quality Middle Schools: Open and Healthy*. California: Corwin Press Inc.
- Korkmaz, M. (2007). “The effects of Leadership Styles on Organizational Health”, *Educational Research Quarterly*. 30(3), pp. 32.
- Lyden, J. A.; & Klingele, W. E. (2000). “Supervising Organizational Health”, *Supervision*. 61(2). pp. 3-6.
- Posner, B. Z. (1997, March). “Sustaining Healthy Organizations in Unhealthy Economic Times”, *Management Review*. pp. 11-17.
- Randell, G. (1998). “Organizational Sickness and Their Treatment”, *Management Decision*. 36(1), pp. 16.
- Verschoor, C. C. (2003, September). “Eight Ethical Traits of a Healthy Organization”, *Strategic Finance*. 85, pp. 20-23.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper and Row.